ธรรมกาย

ISSN 0857-2909

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๐

- **ธชัคคสูตร**
  พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
- **ประวัติและการบริหารวัดหลวงพ่อสดฯ (ต่อ)**
- **พระคุณของครู**
- ของดีจากใบลาน : **ธรรมะสำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา**
- **หลักสมถวิปัสสนาเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)**

พิธีปิดอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๓๒
สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

● เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระพุฒาจารย์** เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรรมการมหาเถรสมาคม องค์ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เป็นประธานพิธีปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๓๒ ประทานโอวาท และแจกวุฒิบัตรแก่พระภิกษุ สามเณร และสาธุชนผู้เข้ารับการอบรมเต็มหลักสูตร ๑๔ วัน

ธรรมกาย
นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถระ ป.ธ. ๙)
เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์(ช่วง วรปุญฺญมหาเถระ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระเทพสุธี (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ กญฺจุตฺโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ. ๗)
พระมหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร ป.ธ. ๗
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร) รป.ม.(ม.ธ.) ป.ธ. ๖
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ L.L.B. of Gray's Inn. (London) (อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร Hons. Ph.D., M.A. (Labour Econ., SSA)

ผู้จัดการ :
รศ.ดร.พัฒนะ ภวะนันท์ Ph.D., D.I.C., B.Sc.(Hons.)

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ.ดร. ชีระ เกรอด Ph.D., M.Eng., B.Eng.(Hons.)

กองบรรณาธิการ
พระมหาณัฐพนธ์ เสฏฺฐชนฺโม ป.ธ. ๗
พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต ป.ธ. ๗
พระมหาศักดา สุมโน ป.ธ. ๖
พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ ป.ธ. ๕
พระมหาสัณห์ฐิติ ธมฺมวฑฺฒโน ป.ธ. ๓
พระภาสกร ปภากโร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ วท.ม., M.Sc.
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์ ภ.บ. (จุฬาฯ)
คุณสุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์ อ.บ. (จุฬาฯ)
คุณกิติเทพ ชลบุษปกุล M.BA.

ฝ่ายภาพ :
พระชุวันต์ ปญฺญาวณฺโณ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณเปรมยุดา ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณภาวิดา ตรีนุชจรัสกุล
คุณอังคนา นะตะ

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :
บจ. วีซั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น โทรสาร ๒๕๓-๒๕๖๕
โทรศัพท์ ๒๕๔-๓๓๐๑-๒, ๒๕๓-๒๕๖๕

พิมพ์ที่ :
โรงพิมพ์ประชาชน ๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กทม.
โทร. ๒๓๕-๐๓๘๙, ๒๓๔-๒๐๖๒, ๒๓๔-๒๘๖๐
แฟ็กซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

อธิบายปก :

พระธรรมกาย (จำลอง)
นิมิตสำหรับการเจริญภาวนา
ตามแนววิชชาธรรมกาย

นิตยสาร *"ธรรมกาย"* ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๐

สารบัญ

จากพระไตรปิฎกและอรรถกถา ๕

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
ธชัคคสูตร ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๘

ของดีจากใบลาน
ธรรมะสำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา ..... สมเด็จพระพุฒาจารย์ ๑๘

หลักปริยัติ
หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)
..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖ ๒๗

ธรรมปฏิบัติ
ปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น ว่าด้วย
อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖ ๘๔

ตอบปัญหาธรรม ..... ชยมงฺคโล ภิกฺขุ ๑๐๑

ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๕

แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๕๗

ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม
พระคุณของครู ..... มัชฌิมา ๘๘
อานิสงส์ของธรรมทาน ..... เทียมบุญ ๙๔

ธรรมะสำหรับเยาวชน
การขอโทษ การแสดงความยินดี ..... ธมฺมเสฏฺโฐ ภิกฺขุ ๕๒

ปกิณกะ
พรปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๐ ..... เจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ ๑๖
โอวาทวันปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน
รุ่นที่ ๓๒ ..... เจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ ๓๘
ประวัติและการบริหารวัด ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๖๕

ท้ายเล่ม
บุญที่ถูกตัดรอน ..... ญาณรัตนะ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย ของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

● อัตราค่าสมาชิก : ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๖๐ บาท เล่มละ ๔๐ บาท ●

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย **อุชุงกายัง ปะนิธายะ** ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวาเท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ บริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรง**ศูนย์กลางกาย**เหนือสะดือสองนิ้วมือ เป็น**ดวงแก้วกลมใส** เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิเรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอในอิริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **ดวงปฐมมรรค** กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอย ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้**เดินดวงเดินกาย**คือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก

(เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือหลวงพ่อชยมงฺคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

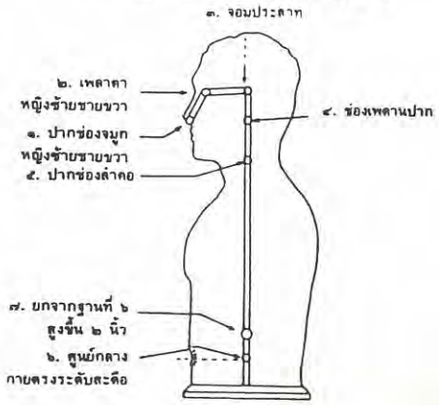

ถ้อยแถลง

"ครั้งนั้น ท่านพระสารีบุตรเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว นั่ง ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ครั้นนั่งแล้วแล ได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้การค้าขายอย่างเดียวกัน พ่อค้าบางคนประกอบแล้วขาดทุน... บางคนประกอบแล้วได้กำไรไม่เท่าที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรตามที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์..." นี้มีใน**วณิชชสูตร** ท่านผู้อ่านหลายท่านโดยเฉพาะที่ทำอาชีพค้าขายคงต้องการรู้อย่างยิ่งทีเดียวว่าพระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไร ติดตามได้ในคอลัมน์**จากพระไตรปิฎกและอรรถกถา**

ไม่มีผู้รู้คนใดที่สามารถปฏิเสธภูมิธรรมของ เจ้าประคุณ**สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)** ได้ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) เรียก **พระนิพพาน** ว่า **ธรรมธาตุ** เป็นการยืนยันว่า **นิพพานไม่สูญ เป็นอัตตาวิมุตติ** ตรงกันกับผลการปฏิบัติของพระบูรพาจารย์อื่นทั้งหลาย เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ที่รู้แจ้งเห็นจริง แม้จะเกิดคนละยุค คนละสมัย ไม่เคยเจอกัน กล่าวถึงพระนิพพานแล้วก็ตรงกันไม่ได้คลาดเคลื่อนไปจากกันเลย ผู้ที่ไม่รู้แจ้งเห็นจริงที่กล่าวโดยโวหารการตีความว่านิพพานเป็นอนัตตานั้น ควรที่จะต้องระวังให้มาก จะพาให้ตนเองและพรรคพวกที่หลงเชื่อ ลงนรกโดยไม่ได้อะไรเลย

"พระตถาคตเจ้าเป็นผู้หมดกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ เป็นผู้มีราคะไปปราศแล้ว มีโทสะไปปราศแล้ว มีโมหะไปปราศแล้ว เป็นผู้ไม่กลัว เป็นผู้ไม่หวาด เป็นผู้ไม่สะดุ้ง เป็นผู้ไม่หนีไป เพราะท่านเป็นผู้หมดภัยแล้ว ท่านไม่มีภัยแล้ว เมื่อระลึกถึงท่านเข้า เมื่อระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้า ภัยอันใดจักมีภัยอันใดที่มีภัยอันนั้นย่อมหายไปอยู่ไม่ได้" นี้มาจาก**พระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** การระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ต้องทำให้ถูกวิธี ภัยจึงจะหายไป จะต้องทำอย่างไร ติดตามได้ในพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ เรื่อง **ธชัคคสูตร**

"การถวายทานในพระพุทธศาสนานั้นเป็นอย่างไร ได้แก่เอาข้าวเอาของไปถวายหรืออย่างไร เรียกว่าสังฆทานก็มี เรียกว่าทานธรรมดาก็มี สังฆทานนั้นต้องทำอย่างไร ก็ต้องให้เข้าใจ สังฆะนั้นแปลว่า สงฆ์ แต่ว่าในพระบาลีจริง ๆ ท่านไม่ได้กำหนดหรอกว่าต้องมีพระเท่านั้นรูป เท่านี้รูป ให้ตั้งใจไปในสงฆ์ก็ใช้ได้ แม้พระองค์เดียวก็เรียกว่าสังฆทาน" นี้เป็นคำสอนของเจ้าประคุณ**สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)** หลายท่านที่เคยสับสนเกี่ยวกับคำ

ว่าสังฆทาน เมื่ออ่านแล้วคงหายสับสน เข้าใจถูกต้อง นอกจากนี้ก็ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ผู้นับถือพระพุทธศาสนา ควรจะเข้าใจแล้วนำมาปฏิบัติให้ถูกต้อง ติดตามได้ในบทความ **ธรรมะสำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา**

"ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นกายในกายภายในบ้าง พิจารณาเห็นกายในกายภายนอกบ้าง พิจารณาเห็นกายในกายทั้งภายในทั้งภายนอกบ้าง ย่อมพิจารณาเห็นธรรม คือความเกิดขึ้นในกายบ้าง พิจารณาเห็นธรรม คือ ความเสื่อมในกายบ้าง พิจารณาเห็นธรรม คือ ทั้งความเกิดขึ้นทั้งความเสื่อมในกายบ้างอยู่ อีกอย่างหนึ่ง สติของเธอที่ตั้งมั่นอยู่ว่า กายมีอยู่ ก็เพียงสักว่าความรู้เพียงสักว่าอาศัยระลึกเท่านั้น เธอเป็นผู้อันตัณหา และทิฏฐิไม่อยู่อาศัยแล้ว และไม่ถือมั่นอะไร ๆ ในโลก ดูกรภิกษุทั้งหลายอย่างนี้แล ภิกษุชื่อว่าพิจารณาเห็นกายในกายอยู่ ฯ" นี้หมายความว่าอย่างไร มีรายละเอียดในวิชชาธรรมกายอย่างไร ติดตามได้ในบทความ **หลักสมถวิปัสสนา-กัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง** โดย **หลวงพ่อ ชยมงฺคโล**

"อย่าไปแก้นะ คำของหลวงพ่อ แก้ของท่านแม้เพียงคำเดียว ประเดี๋ยวเข้าเซฟนะ" เป็นคำพูดของใครพูดกับใคร มีความหมายและความสำคัญอย่างไร ติดตามได้ในคอลัมน์**ตอบปัญหาธรรม** โดย**หลวงพ่อ ชยมงฺคโล**

"อาจพลาดแล้วถูกภาคมาร (กิเลสมาร) ยึดสุดละเอียดไป ทำให้หลง ไม่เห็นกิเลสละเอียด ทำให้กาย วาจา ใจ เบี่ยงเบนไปจากธรรมฝ่ายสัมมาทิฏฐิ ไปทีละน้อยจนไม่รู้สึกตัวแล้วจะถูกทำลายธาตุธรรมไปในที่สุด" นี้มีความสำคัญยิ่งต่อผู้ปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะผู้ที่ทำวิชชาธรรมกายชั้นสูงอย่างไร ติดตามได้ในบทความ **พระคุณของครู**

นับวันผู้ที่มาปฏิบัติธรรมที่วัดหลวงพ่อสด ฯ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาคารและสิ่งก่อสร้างที่จะเกื้อหนุนการศึกษาปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์และสาธุชน หมู่มาก ยังไม่เพียงพอ ทางวัดจึงยังต้องอาศัยปัจจัยของทุกท่านที่ศรัทธา เกื้อหนุนการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ จึงขอเชิญชวนทุกท่านร่วมเป็นเจ้าภาพสร้างหอฉันและโรงครัว และให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ตามรายละเอียดท้ายเล่ม

■ ■ ■ ■

บรรณาธิการ

เปิดตา ปิดใจ ไม่อาจพ้น ทุกข์ ภัย วัฏฏสงสาร
เปิดตา เปิดใจ อาจพ้น ทุกข์ ภัย วัฏฏสงสาร
ปิดตา เปิดใจ ย่อมพ้น ทุกข์ ภัย วัฏฏสงสาร

วณิชชสูตร: สูตรว่าด้วยการค้าขาย

ครั้งนั้น ท่านพระสารีบุตรเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว นั่ง ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ครั้นนั่งแล้วแล ได้ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้การค้าขายอย่างเดียวกัน พ่อค้าบางคนประกอบแล้วขาดทุน... บางคนประกอบแล้วได้กำไรไม่เท่าที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรตามที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์.

พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า ดูก่อนสารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้ เข้าไปหาสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ปวารณาสมณะหรือพราหมณ์นั้นให้บอกขอปัจจัยได้ บุคคลนั้นปวารณาด้วยปัจจัยใด **ไม่ให้ปัจจัยนั้น** (แก่สมณพราหมณ์นั้น) บุคคลนั้นถ้าตายจากอัตตภาพนั้นมาสู่อัตตภาพนี้ หากประกอบการค้าขายอันใด **การค้าขายอันนั้นย่อมขาดทุน.**

ส่วนบุคคลบางคน เข้าไปหาสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ปวารณาสมณะหรือพราหมณ์นั้นให้บอกขอปัจจัยได้ บุคคลนั้นปวารณาด้วยปัจจัยใด **ให้ปัจจัยนั้นไม่เท่าที่ (สมณพราหมณ์นั้น) ประสงค์** บุคคลนั้นถ้าตายจากอัตตภาพนั้นมาสู่อัตตภาพนี้ หากประกอบการค้าขายอันใด **การค้าขายอันนั้นย่อมได้กำไรไม่เท่าที่ประสงค์**

ส่วนบุคคลบางคน เข้าไปหาสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ปวารณาสมณะหรือพราหมณ์นั้นให้บอกขอปัจจัยได้ บุคคลนั้นปวารณาด้วยปัจจัยใด **ให้ปัจจัยนั้นตามที่ (สมณพราหมณ์นั้น)**

ประสงค์ บุคคลนั้นถ้าตายจากอัตตภาพนั้นมาสู่อัตตภาพนี้ หากประกอบการค้าขายอันใด **การค้าขายอันนั้นย่อมได้กำไรตามที่ประสงค์**

ส่วนบุคคลบางคน เข้าไปหาสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ปวารณาสมณะหรือพราหมณ์นั้นให้บอกขอปัจจัยได้ บุคคลนั้นปวารณาด้วยปัจจัยใด **ให้ปัจจัยนั้นยิ่งกว่าที่ (สมณพราหมณ์นั้น) ประสงค์** บุคคลนั้นถ้าตายจากอัตตภาพนั้นมาสู่อัตตภาพนี้ หากประกอบการค้าขายอันใด **การค้าขายอันนั้นย่อมได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์**

ดูก่อนสารีบุตร นี้แล เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้การค้าขายอย่างเดียวกัน พ่อค้าบางคนประกอบแล้วขาดทุน... บางคนประกอบแล้วได้กำไรไม่เท่าที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรตามที่ประสงค์... บางคนประกอบแล้วได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์

(บาลีพระพุทธภาษิต พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๑ อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ข้อ ๗๙ หน้า ๑๐๕.)

ธรรมะของ
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

พระโยคาวจรกุลบุตรก็กำหนดดวงจิต จิตวางอารมณ์ วางสัญญา วางอุปาทานเครื่องยึดถือ ทำลายเครื่องกั้นทั้ง ๕ ละวางได้ขาด ประกอบองค์ ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ฟอกใจ คราวนี้ใจก็กอปรด้วยวิสุทธิ ๗ เมื่อวิสุทธิ ๗ ประการผุดขึ้นแล้ว พระโยคาวจรกุลบุตรก็มาละวิตก ละวิจาร ละปีติ ละสุข ละเอกัคคตา เหลือแต่อุเบกขาญาณดำเนินไป อุเบกขาญาณมีองค์ ๖ ประการเป็นพื้น มโนธาตุก็กลายเป็นอัพยากฤต ไม่ติดบุญ ไม่ติดบาป ต่อไป จะยังมีลมหายใจหรือหมดลมหายใจ มโนธาตุก็ตั้งอยู่ตามตำแหน่ง ไม่เข้าสิงในเบญจขันธ์ต่อไป เรียกว่า **ธรรมธาตุ** บริสุทธิ์จำเพาะตน เรียกว่า **พระนิพพาน** ท่านผู้ได้ผู้ถึงท่านรู้กันว่าเป็นเอกันตบรมสุข ไม่ระคนปนด้วยทุกข์ต่อไป

จากหนังสือ ประวัติชีวิต การงาน หลักธรรม สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) พ.ศ.๒๕๓๘ หน้า ๑๗๕

ธชัคคสูตร

โดย
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
หลวงพ่อวัดปากน้ำ

ถ้าไปถึงธรรมกายขนาดนั้นละก็ความชั่ว เท่าปลายขนปลายผมไม่ทำเสียแล้ว ขาดจากกาย วาจา ใจ ทีเดียว นี่พึงรู้ชัดว่า อ้อพุทธศาสนิกชนปฏิบัติได้จริงจังอย่างนี้

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยุฬฺโห อโหสิ ฯ อถโข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เทเว ตาวตึเส อามนฺเตสิ สเจ มาริสา เทวานํ สงฺคามคตานํ อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา มเมว ตสฺมึ สมเย ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ. มมํ หิ โว ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส ปหิยฺยิสฺสตีติ ฯ

ณ บัดนี้อาตมภาพจักได้แสดงธรรมีกถา แก้ด้วย**ความชนะและความแพ้** สองกระแส โลกปรารถนาความชนะทุกถ้วนหน้า ไม่มีใครปรารถนาความแพ้เลย ความแพ้หรือความชนะนี้เป็นของคู่กัน ในศึกสงครามใด ๆ ในมนุษย์โลก ต่างฝ่ายก็ชอบชนะด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยากจะแพ้ หรือมุ่งมาดปรารถนาความแพ้ ถ้าว่าคิดว่าแพ้แน่แล้วก็ไม่สู้ ถ้าว่าคิดว่าสู้ก็ไม่แพ้ ตั้งใจอย่างนี้

บัดนี้สงครามโลกกำลังปรากฏอยู่ ในเกาหลียังปรากฏอยู่ ในอินโดจีนนั้นก็ยังปรากฏอยู่ ต่างฝ่ายก็มุ่งเอาชัยชนะด้วยกัน สู้กันจริง ๆ จัง ๆ อย่างนี้

ทางพุทธศาสนาเล่า มุ่งความชนะยิ่งกว่านั้น แต่ว่าความแพ้มันล่อแหลม มันก็ปรากฏอยู่เหมือนกัน เหมือนภิกษุที่สวมฟอร์มเป็นภิกษุอยู่เช่นนี้ ถ้ามุ่งความชนะจึงได้สวมฟอร์มเช่นนี้ เข้าสู้รบทีเดียว ฝ่ายอุบาสกอุบาสิกาแสดงอากัปกิริยามุ่งความชนะอีกเหมือนกัน แต่ความชนะน่ะชนะอะไร **ชนะที่สุดต้องชนะความชั่วทั้งหมด** ความชั่วทั้งหมด มีมากน้อยเท่าใด มุ่งชนะทั้งหมดจนกระทั่งดีที่สุดถึงพระอรหัตตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน มุ่งหลักฐานเช่นนั้น

โลกดุจเดียวกัน มุ่งความชนะเป็นเบื้องหน้า เพื่อจะหลีกเลี่ยงเสียจากความแพ้ เมื่อได้ชัยชนะแล้วก็ได้ความเป็นใหญ่ประเทศนั้น ๆ ชนะทุกประเทศเป็นเอกในชมพูทวีป เรียกว่าชนะเลิศ การชนะนี้แหละเขาต้องการกันนัก มีแพ้ชนะสองอย่างเท่านั้น

ไม่ว่าแต่ความแพ้ชนะในมนุษย์นี่ ในดาวดึงส์เทวโลกนั่นเทวดายังรบกันเลย เรื่องนี้ปรากฏตามกำหนดวาระพระบาลีที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่า **ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยุฬฺโห อโหสิ** ว่าดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรื่องดึกดำบรรพ์เคยมีมาแล้วในกาลปางก่อน **เทวาสุรสงฺคาโม** สงครามเทวดาและอสูร **สมุปพฺยุฬฺโห อโหสิ** ได้ประชิดกันเข้าแล้ว เทวดาและอสูรในดาวดึงส์ทำสงครามกันขึ้นแล้ว

เมื่อสงครามเกิดขึ้นเช่นนั้น ในคราวใดสมัยใด พวกอสูรแพ้ท้าวสักกรินทรเทวราช ก็ลงไปตั้งพิภพอยู่ภายใต้เขาพระสุเมรุ บนยอดเขาพระสุเมรุนั้นพระอินทร์ตั้งพิภพอยู่ ในที่นั้นเรียกว่าดาวดึงส์ หนทางไกลตั้ง ๘๔,๐๐๐ โยชน์ จากยอดไปถึงตีนเขาโน่น จากยอดเขาไปถึงยอดเขา ๘๔,๐๐๐ โยชน์ หนทางไกลขนาดนี้ แต่ว่าเขาพระสุเมรุอยู่ในน้ำ มีน้ำล้อมรอบ

เมื่อถึงเทศกาลฤดูดอกแคฝอยในพิภพของอสูรบานขึ้นเวลาใด ชาวอสูรตกใจก็ที่พิภพของเราที่เราเคยอยู่มันมีดอกปาริฉัตตชาตินี่ดอกแคฝอยเกิดขึ้นในพิภพของเราเช่นนี้ ไม่ใช่พิภพของเราเสียแล้ว คิดรู้ว่าอ้อ เมื่อครั้งเราเมาสุรา ท้าวสักกรินทรเทวราชจับเราโยนลงมา พวกเราจึงมาอยู่ใต้เขาพระสุเมรุนี้ ที่เกิดพิภพอสูรขึ้นเช่นนี้ก็เพราะบุญของเรา แต่ว่าหักห้ามความแค้นใจนั้นไม่ได้ ต้องผุดขึ้นมาจากน้ำ ออกมาจากเชิงเขาพระสุเมรุจากในน้ำนั้นแหละ เหาะขึ้นไปในอากาศ ไปรบกับท้าวสักกรินทรเทวราช

ถึงคราวสมัยทำสงครามกับอสูรเวลาใด ท้าวสักกรินทรเทวราชก็เรียกเทวดาในชั้นดาวดึงส์ หมู่เหล่าเทวดาในชั้นดาวดึงส์มีมากน้อยเท่าใด เรียกมาสั่งว่า **สเจ มาริสา เทวานํ สงฺคามคตานํ อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา ฯเปฯ โส ปหิยฺยิสฺสติ** ว่าดูก่อนท่านผู้นิรทุกข์ทั้งหลาย ถ้าความกลัวหรือความหวาดสะดุ้งหรือความขนพองสยองเกล้าเกิดขึ้นแก่ท่านทั้งหลายที่ไปอยู่ในสงครามแล้ว ท่านทั้งหลายเมื่อความกลัวเกิดขึ้นเช่นนั้นให้แลดู**ชายธงของเรา** เมื่อท่านแลดูชายธงของเรากาลใด กาลนั้นความกลัวความหวาดสะดุ้งขนพองสยองเกล้าอันใดที่มีอยู่ อันนั้นย่อมหายไป เมื่อท่านแลดูชายธงของเราแล้วความกลัวความหวาดสะดุ้งไม่หายไป ขอท่านทั้งหลายพึงแลดู**ชายธงของเทวราชปชาบดี**เถิด เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลายแลดูชายธงของเทวราชปชาบดี ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่มีอยู่ ย่อมหายไป เมื่อท่านแลดูชายธงของเทวราชปชาบดีแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งไม่หายไป ท่านพึงแลดู**ชายธงของวรุณเทวราช**เถิด ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าของท่านก็จะหายไป ถ้าว่าเมื่อท่านแลดูชายธงของเทวราชวรุณแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งขนพองสยองเกล้านั้นยังไม่หายไป ทีนั้นท่านพึงแลดู**ชายธงของเทวราชชื่อว่าอีสาน**เถิด เมื่อท่านแลดูชายธงของเทวราชชื่ออีสานแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าของท่านจะหายไป

เมื่อท่านแลดูชายธงของท่านทั้งสี่เหล่านี้ ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าบางทีก็หายไปบ้าง บางทีก็ไม่หายบ้าง **ตํ กิสฺส เหตุ** นั่นเหตุอะไรเล่า **สกฺโกหิ ภิกฺขเว เทวานมินฺโท** ดูกรภิกษุทั้งหลาย ท้าวสักกรินทรเทวราชผู้เป็นจอมของเทวดา **อวีตราโค** มีราคะยังไม่ไปปราศแล้ว **อวีตโทโส** มีโทสะยังไม่ไปปราศแล้ว **อวีตโมโห** มีโมหะยังไม่ไปปราศแล้ว **ภิรุ ฉมฺภี อุตฺตราสี ปลายีติ** เป็นผู้ยังกลัว ยังหวาด ยังสะดุ้ง ยังหนีไปอยู่ ท่านทั้ง ๔ นั้น ยังกลัว ยังหวาดสะดุ้ง ยังหนีไปอยู่ **อหญฺจ โข ภิกฺขเว เอวํ วทามิ สเจ ตุมฺหากํ ภิกฺขเว อรญฺญคตานํ วา รุกฺขมูลคตานํ วา สุญฺญาคารคตานํ วา สุญฺญาคารคตานํ วา อุปฺปชฺเชยฺย** ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวอย่างนี้แล เมื่อท่านทั้งหลายไปอยู่ป่าแล้ว ไปอยู่ที่โคนต้นไม้แล้ว ไปอยู่เรือนว่างเปล่าแล้ว ถ้าแม้ว่าความกลัวความหวาด ความสะดุ้ง ความขนพองสยองเกล้าเกิดขึ้นแก่ท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายพึงระลึกถึงเราผู้ตถาคตเข้าเถิด เมื่อท่านระลึกถึงเราผู้ตถาคตแล้วกาลใด กาลนั้นความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าของท่านทั้งหลายจะหายไป เมื่อท่านระลึกถึงเราแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งขนพองสยองเกล้าไม่หายไป ทีนั้นท่านทั้งหลายพึงระลึกถึงพระธรรมเข้าเถิด เมื่อท่านทั้งหลายระลึกถึงพระธรรมเข้าแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าจะหายไป เมื่อท่านระลึกถึงพระธรรมแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งขนพองสยองเกล้าของท่านไม่หายไป ทีนั้นท่านพึงระลึกถึงพระสงฆ์เข้าเถิด เมื่อท่านระลึกถึงพระสงฆ์เข้าแล้ว ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าของท่านก็จะหายไป

ที่ท่านทั้งหลายระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ความกลัวความหวาดสะดุ้งความขนพองสยองเกล้าหายไป **ตํ กิสฺส เหตุ** นั่นเหตุแห่งอะไร **ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ** พระตถาคตเจ้าเป็นผู้หมดกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ **วีตราโค** เป็นผู้มีราคะไปปราศแล้ว **วีตโทโส** มีโทสะไปปราศแล้ว **วีตโมโห** มีโมหะไปปราศแล้ว **อภิรุ อจฺฉมฺภี อนุตฺตราสี อปลายี** เป็นผู้ไม่กลัว เป็นผู้ไม่หวาด เป็นผู้ไม่สะดุ้ง เป็นผู้ไม่หนีไป เพราะท่านเป็นผู้หมดภัยแล้ว ท่านไม่มีภัยแล้ว เมื่อระลึกถึงท่านเข้า เมื่อระลึกถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้า ภัยอันใดจักมี ภัยอันใดที่มี ภัยอันนั้นย่อมหายไป อยู่ไม่ได้ นี้เป็นเครื่องมั่นใจของพุทธศาสนิกชนยิ่งนักหนา

ฝ่ายท้าวสักกรินทรเทวราช ปชาบดีเทวราช วรุณเทวราช อีสานเทวราช ท่านมีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ในดาวดึงส์เทวโลก เป็นผู้ปกครองของเทพเจ้าในดาวดึงส์เทวโลก ท้าวสักกรินทรเทวราชผู้เป็นจอมเทวดา เป็นเทวดาผู้ใหญ่เป็นที่มั่นใจของเทวดาชั้นดาวดึงส์เทวโลกฉันใด พุทธศาสนิกชน ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา มีพระรัตนตรัยเป็นหลักคือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เป็นหลัก เมื่อระลึกถึงหลักอันนี้แล้วย่อมไม่หวาดเสียวย่อมไม่กลัว ย่อมไม่สะดุ้ง มั่นคงในพระพุทธศาสนา เมื่อมั่นคงแน่แท้เช่นนี้แล้ว จะเอาชัยชนะได้ไม่ต้องสงสัยละ กระทำสิ่งใดสำเร็จสมความปรารถนาทีเดียว

จะทำอย่างไรพุทธศาสนิกชนที่จะทำจริงทำแท้แน่นอนเอาจริงเอาจังกันละ ของไม่มากของนิดเดียวเท่านั้น พุทธศาสนิกชน หญิงก็ดี ชายก็ดี คฤหัสถ์ บรรพชิตไม่ว่า **ต้องทำใจให้หยุด** หยุดที่ตรงไหน ที่หยุดมีแห่งเดียวเคลื่อนจากที่หยุดแห่งนั้นละก็เป็นเอาตัวรอดไม่ได้ ไม่ถูกเป้าหมายใจดำพุทธศาสนา **ทำใจให้หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์** ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ใจหยุดนิ่งอยู่กลางดวงนั้น พอหยุดนิ่งอยู่กลางดวงนั่นได้แล้ว นั่นแหละ เป้าหมายใจดำพุทธศาสนา ตรงนั้นแหละเมื่อมนุษย์จะเกิดมา ต้องเอาใจหยุดตรงนั้น กลางตัวของพ่อหญิงชายเกิดต้องเอาใจไปหยุดตรงนั้น ที่หยุดของใจ เวลาจะหลับก็ต้องเอาใจไปหยุดตรงนั้นจึงหลับได้ หลับตรงไหนตื่นตรงนั้น เกิดตรงไหนตายที่นั่น อ้ายที่เกิด ที่ดับที่หลับ ที่ตื่นนั่นแหละ เอาใจไปหยุดตรงนั้น

พอหยุดถูกส่วนเข้ากลางกาย

มนุษย์ คราวนี้ก็จะเดินไปแบบเดียวกันนี้แหละ ไม่มีสองต่อไปละ พุทธศาสนาแท้ ๆ ทีเดียวนา ออกจากโอษฐ์พระบรมศาสดานะ คำว่าหยุดนั่นแหละ เมื่อพระองค์เสด็จไปทรมานองคุลิมาล องคุลิมาลหมดพยศร้ายแล้ว แพ้จำนนพระบรมศาสดาแล้ว เปล่งวาจาว่าสมณะหยุด ๆ พระองค์ทรงเหลียวพระพักตร์ สมณะหยุดแล้วท่านไม่หยุด คำว่าหยุดนี่ออกจากโอษฐ์พระบรมศาสดา องคุลิมาลพอรู้จักนัยที่พระบรมศาสดาให้เช่นนี้ ก็หมดพยศร้าย มิจฉาทิฏฐิหาย กลายเป็นสัมมาทิฏฐิ เพราะฉะนั้นอ้ายตัว**หยุดนี่แหละหนา เลิกเป็นมิจฉาทิฏฐิ กลับเป็นสัมมาทิฏฐิทีเดียว**

หยุดนี่แหละเป็นตัวถูกละ ก็เอาใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ไม่หยุดไม่ยอมกัน แก้ไขจนกระทั่งใจหยุดกึ๊ก เมื่อใจหยุดแล้วเข้ากลางของใจที่หยุดนั่นแหละ กลางของกลาง ๆ ไม่มีเขยื้อน ที่กลางของกลางทีเดียว พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**ดวงธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** เท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ใสเป็นกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า ใสเกินใส ใจก็หยุดอยู่กลางดวงของธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐานถูกส่วนเข้า เข้าถึง**ดวงศีล** เท่ากับดวงธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงศีลถูกส่วนเข้ากลางของกลางที่ใจหยุดหนักเข้า เข้าถึง**ดวงสมาธิ** ดวงเท่ากัน หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั่นหยุดกลางของกลางถูกส่วนเข้า เข้าถึง**ดวงปัญญา** หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาดวงเท่ากัน เข้ากลางของใจที่หยุดนั่น ถูกส่วนเข้า เข้าถึง**ดวงวิมุตติ** หยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั่น พอหยุดก็เข้ากลางของกลางที่หยุดนั่น กลางของกลาง ๆๆ ถูกส่วนเข้า เข้าถึง**ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น เข้ากลางของใจที่หยุดถูกส่วนเข้า เห็น**กายมนุษย์ละเอียด**ที่ฝันออกไป จำได้อ้ายนี่เมื่อนอนฝันออกไป เมื่อเวลาไม่ฝันมาอยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นี่เอง พอถึงรู้จักทีเดียว กำชับให้ฝันได้ นั่งฝันได้ละคราวนี้จะฝันสักกี่เรื่องประเดี๋ยวก็ได้เรื่อง ประเดี๋ยวก็ได้เรื่อง ฝันได้สะดวกสบาย เมื่อเป็นเช่นนี้ อ้อนี่ขั้นหนึ่งแล้ว เขามาแต่กายมนุษย์มาถึงกายมนุษย์ละเอียดแล้ว

ใจของกายมนุษย์ละเอียดหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดแบบเดียวกัน พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นเห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ แบบเดียวกันก็เข้า

ถึง**กายทิพย์** อ้อนี่กายที่ ๓ แล้ว ใจของกายทิพย์หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์แบบเดียวกัน ถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ แล้วก็ไปเห็น**กายทิพย์ละเอียด** อ้าวถึงกายที่ ๔ แล้ว ใจก็หยุดอยู่ศูนย์กลางที่ ๔ นั่น หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายที่ ๔ นั่น ถูกส่วนเข้าก็เข้า ถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึง**กายรูปพรหม** กายที่ ๕ ใจกายรูปพรหมก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายรูปพรหมละเอียด** ใจกายรูปพรหมละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดนั้น ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายอรูปพรหม** กายที่ ๗ ใจกายอรูปพรหมหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายอรูปพรหมละเอียด** ใจกายอรูปพรหมละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายธรรม**

หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายธรรมละเอียด** หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ถูกส่วนเข้าก็ถึง**กายพระโสดา** หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระโสดาละเอียด** หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระสกทาคา** ใจพระสกทาคาหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระสกทาคาถูกส่วนเข้า แบบเดียวกันหมด เข้าถึง**กายพระสกทาคาละเอียด** หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระสกทาคาละเอียด ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระอนาคา** หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอนาคา ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระอนาคาละเอียด** ใจพระอนาคาละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระอรหัต** หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไป ใจพระอรหัตหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระอรหัตละเอียด เสร็จกิจในพุทธศาสนาเพียงเท่านี้**

เพราะอาศัยการรบศึกแค่นี้ชนะสงครามแล้วในพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชน ภิกษุสามเณรชื่อว่าชนะสงครามแล้ว อุบาสกอุบาสิกามาถึงแค่นี้ได้ชื่อว่าชนะสงครามแล้ว ชนะสงคราม ชนะความชั่ว **ถ้าไปถึงธรรมกายขนาดนั้นละก็ความชั่วเท่าปลายขนปลายผมไม่ทำเสียแล้ว ขาดจากกาย วาจา ใจทีเดียว** นี่พึงรู้ชัดว่า อ้อพุทธศาสนิกชนปฏิบัติได้จริงจังอย่างนี้ โลกชนะสงครามแล้วเขาได้รับความเบิกบานสำราญใจเพียงแค่ไหน ฝ่ายพุทธศาสนิกชน ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ชนะสงครามชั่วหมดกิเลสเข้าไปเป็นชั้น ๆ เช่นนี้แล้วจะเบิกบานสำราญใจสักแค่ไหน หาเปรียบไม่ได้ทีเดียว เลิศล้นพ้นประมาณเป็นสุขวิเศษไพศาล

ที่ชี้แจงแสดงมานี้ ตามวาระพระบาลีเป็นหลักเป็นประธาน พอสมควรแก่กาลเวลาด้วยอำนาจสัจจวาจาที่ได้อ้างธรรมเทศนาตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า **สพฺพพุทฺธานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระพุทธเจ้าทั้งปวง **สพฺพธมฺมานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระธรรมทั้งปวง **สพฺพสงฺฆานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระสงฆ์ทั้งปวง **ปิฏกตฺตยานุภาเวน** ด้วยอานุภาพปิฎกทั้ง ๓ คือ สุตตันตปิฎก วินัยปิฎก ปรมัตถปิฎก **ชินสาวกานุภาเวน** ด้วยอานุภาพของชินสาวก สาวกของท่านผู้ชนะมาร จงดลบันดาลความสุขสวัสดิ์จงอุบัติบังเกิดให้ปรากฏในขันธปัญจก* แก่ท่านทั้งหลายทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมุติว่ายุติธรรมีกถา โดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ เอวํก็มีด้วยประการฉะนี้

■ ■ ■ ■

*ขันธ์ ๕

พรปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๐

โดย
เจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสณมหาเถร ป.ธ.๙)
เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ท่านสาธุชนทั้งหลาย ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ ประชาชนชาวไทยต่างก็มีความรู้สึกทั่วกันว่าจะได้เริ่มชีวิตกันใหม่และต่างก็จะให้พรแสดงความปรารถนาดีต่อกัน ตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาและได้ปฏิบัติกันมาอย่างนี้จนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยว่าเมื่อถึงวันขึ้นปีใหม่ก็จะให้ศีลให้พรแสดงความปรารถนาดีต่อกันด้วยการกล่าวคำว่าสวัสดีปีใหม่ เป็นต้น **ในทางพระพุทธศาสนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องการแสดงความปรารถนาดีต่อกันไว้** โดยประการต่าง ๆ **รวมความแล้ว คือ แสดงเมตตาจิตต่อกันและกันนั้นเอง** เมื่อมีความปรารถนาดีต่อกัน กำลังแห่งเมตตาก็จะมีแต่ความร่มเย็นเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้า ตามกำลังแห่งการปฏิบัติของบุคคลนั้น ๆ การแสดงอวยพรแสดงความปรารถนาดีต่อกัน จึงเป็นข้อปฏิบัติโดยทั่ว ๆ ไปของชาวไทย ในฐานะที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา จึงได้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นมงคลแก่ตน เช่น มีการทำบุญตักบาตร รักษาศีล รวมไปจนกระทั่งถึงฟังธรรมในทางพระพุทธศาสนาด้วย ซึ่งเป็นหลักที่ดีซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้สอนไว้ทรงมุ่งที่จะให้ชีวิตของทุกคนเกี่ยวข้องสัมพันธ์อยู่กับความดีตลอด

ไม่ให้เป็นชีวิตที่ห่างความดี ให้เป็นชีวิตที่อยู่ใกล้ความดีให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ **เมื่อชีวิตใกล้กับความดี ความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าตามวิสัยของบุคคลนั้น ๆ ก็ย่อมมีผาสุกสวัสดีเป็นที่สุด** ดังนั้น**ในทางพระพุทธศาสนาจึงมุ่งสอนที่จะให้ปฏิบัติด้วยพร้อมกับความปรารถนาดีต่อกัน ไม่ใช่มีแต่อวยพรแสดงแต่ความปรารถนาดีอย่างเดียวเท่านั้น แต่ให้มีหลักปฏิบัติพร้อมกันไปด้วย**ในโอกาสวาระดิถีขึ้นปีใหม่นี้ จึงขอแสดงความคิดเห็นว่า ขอให้พี่น้องชาวพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ได้ยึดมั่นในหลักแห่งความดีและพยายามที่จะให้ชีวิตจิตใจเนื่องอยู่กับความดีให้มากที่สุด แม้จะมีความพลั้งเผลอบ้างเป็นธรรมดา ในฐานะที่เป็นคนสามัญ แต่ก็พยายามที่จะให้ชีวิตจิตใจ เนื่องอยู่กับความดีไว้ให้มาก ถ้าเผลอไปเมื่อไหร่ก็ให้พยายามนึกไว้ เมื่อปฏิบัติอย่างนี้ก็จะเป็นเหตุที่สำคัญให้ชีวิตนี้ไม่พลิกผันดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ส่วนความดีคืออะไรบ้างนั้นเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะนำมากล่าวในโอกาสเพียงเล็กน้อยนี้ เพียงแต่ขอให้ท่านทั้งหลาย นำชีวิต จิตใจเกี่ยวเนื่องอยู่กับความดีให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และในโอกาสเป็นมงคลสมัยนี้ ขออ้างคุณพระศรีรัตนตรัยได้โปรดดลบันดาลประทานพรให้ทุกท่านได้ถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์ มีความสำเร็จในชีวิต ในทางที่ถูกต้อง สมความปรารถนา โดยทั่วกัน เทอญ.

ธรรมะสำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา

โดย

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสณมหาเถระ ป.ธ.๙)
เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ท่านสาธุชนทั้งหลาย รายการธรรมะสำหรับวันนี้ จะได้พูดเรื่อง **ธรรมะสำหรับผู้นับถือพระพุทธ-ศาสนา** ที่ยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมาพูดก็ด้วยประสงค์ว่า **คนที่นับถือพระพุทธศาสนาโดยทั่ว ๆ ไปนั้น ควรจะเข้าใจพระพุทธศาสนาแค่ไหนเพียงไร และควรจะประพฤติปฏิบัติตนให้ได้แค่ไหนเพียงไร** แท้ที่จริงก็เป็นเรื่องของแต่ละคนสุดแต่จะทำได้ บางคนก็ทำได้มาก บางคนก็ทำได้น้อย แต่ควรจะทราบไว้บ้างว่า ในฐานะผู้นับถือพระพุทธศาสนาอย่างธรรมดาทั่ว ๆ ไป คือไม่ได้เข้าวัดเป็นประจำทุกวันพระวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บางทีก็ได้ไปบ้าง บางทีก็ไม่ได้ไปบ้าง แต่ว่าจิตใจก็ยังนับถือพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นอย่างนี้ควรจะถือแนวปฏิบัติอย่างไรบ้าง ที่จะให้พระพุทธศาสนาที่ตนนับถือนั้น ได้ปรากฏในจิตใจที่ดีที่งาม สามารถที่จะนำตนไปสู่ความสุขความเจริญได้ เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน แต่ขอนำมากล่าวเพื่อเป็นข้อพินิจพิจารณา

ผู้นับถือพระพุทธศาสนาในเบื้องแรกข้อที่ควรจะทำก็คือการไหว้พระก่อนแต่จะนอนทุกวัน ไม่ว่าจะไหว้มากหรือไหว้น้อย **ควรจะไหว้พระทุกวัน อย่างน้อยก็ให้ได้กล่าวคำนอบน้อมนมัสการพระรัตนตรัย** ยกตัวอย่างเช่นว่า นโม ๓ จบ เสร็จแล้วก็ว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ถึง ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ต้องว่าให้ได้ทุก ๆ วัน แม้จะมีกิจธุระภาระมาก แต่ก็พยายามที่จะหาเวลา ถ้าไม่ได้จริง ๆ หรืออยู่ในที่จำเป็นจริง ๆ ก็ให้ว่าบนที่นอน เวลาจะนอนก็ว่าเสียก่อน พยายามที่จะทำให้ได้ อย่างนี้เป็นข้อที่ชาวพุทธควรที่จะทำ เพราะว่าการไหว้พระ แม้แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็ทำให้จิตใจอยู่กับพระให้จิตใจระลึกถึงสิ่งที่ตนเคารพนับถือ

การไหว้พระสวดมนต์นั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของการภาวนา ของการทำสมาธิ แม้จะไม่ได้สมาธิมาก แต่ก็ย่อมได้บ้าง **อย่างน้อยจิตใจก็ไม่ไปข้องแวะกับสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ ในเวลาที่ไหว้พระ** เพราะฉะนั้น **คนที่นับถือพระพุทธศาสนา ควรจะถือเป็นประจำว่า ก่อนแต่จะนอนต้องไหว้พระครั้งหนึ่ง** อย่างจะว่าอะไรไม่ได้แล้ว ก็ว่า นโม พุทฺธํ ถ้าว่าได้มากกว่านั้น ก็ว่า พระพุทธ-คุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ พระพุทธคุณก็คือ อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ นั่นเอง พระธรรมคุณก็คือบทว่า สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม บทพระสังฆคุณก็ได้แก่บทว่า สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องยาก โดยมากชาวพุทธผู้นับถือพระพุทธ-ศาสนา ก็มักจะว่าได้อยู่แล้ว แต่ว่าในสังคมเมืองคือผู้ที่อยู่ในเมืองนั้น บางทีก็ว่าไม่ได้ บางคนนั้นว่าไม่ได้ แต่ว่า พุทฺธํ นั้นว่าได้ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณนั้นว่าไม่ได้ ส่วนชาวชนบทส่วนมากว่าได้ทั้งนั้น แล้วชาวชนบทนั้นส่วนมากไหว้พระกันทุกคนก่อนแต่จะนอน ไม่ค่อยจะละเลยการไหว้พระสวดมนต์ เพราะว่าที่พึ่งอื่นที่เขาจะมองเห็นนั้นไม่มี คนที่อยู่ในสังคมเมือง ก็มองเห็นว่า คนนี้จะพึ่งได้ คนนั้นจะพึ่งได้ คนโน้นจะพึ่งได้ และคิดพึ่งสิ่งต่าง ๆ ภายนอก ที่จริง

คนเหล่านั้นเป็นที่พึ่งได้จริง ไม่ใช่ว่าพึ่งไม่ได้ พึ่งพาอาศัยช่วยการช่วยงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเวลาที่มีความจำเป็น แต่ว่า**ที่พึ่งที่สำคัญที่ไม่ไปไหน ที่อยู่กับตัวเสมอเป็นประจำนั้น ก็คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณนั่นเอง คือคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระสงฆ์ เมื่อได้เจริญทีไร คือสวดทีไร ว่าทีไร แล้วทำให้ใจของเรา มั่นคงอยู่ในส่วนแห่งพระศาสนา** แต่ว่าการไหว้พระก่อนแต่จะนอนนั้นบางคนก็ว่าได้มาก บางคนก็ว่าได้มากบทสวดเหมือนกับพระสวดมนต์ อย่างนั้นก็มี ก็ยิ่งดี สวดไม่ได้ก็ว่าแต่เพียงดังที่กล่าวมาแล้ว ก็ใช้ได้ นี่เป็นข้อที่ควรปฏิบัติมากอย่าละเลย

ในฐานะ**ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา** อย่าละเลยเสีย อย่าให้พ้นไปแต่ละวัน ๆ **พยายามทำให้ได้ แม้จะไม่มีที่บูชาพระมากมาย ก็ไหว้บูชาในที่นอนของตัว** ในที่อยู่ของตัว ที่มีเพียงจำกัดนั่นแหละ **ทำเป็นประจำอย่าให้ขาด ถ้าทำได้อย่างนี้ ก็กล่าวได้ว่าผู้เป็นผู้นับถือพระศาสนาทั่ว ๆ ไป ที่ได้ปฏิบัติข้อควรปฏิบัติ** ตั้งคำถามว่าควรปฏิบัติอย่างไร หรือธรรมสำหรับชาวบ้านทั่ว ๆ ไป จะทำอย่างไรอย่างนั้นก็ได้ชื่อว่า ได้ทำ ได้สร้างธรรมให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่มากก็น้อย ด้วยการไหว้พระสวดมนต์ไม่ใช่ว่านับมาเป็นข้อ ๆ ข้อนั้นข้อนี้ ข้อโน้น นี่เป็นกิจประจำวันที่ควรทำ เพียงวันละครั้งเท่านั้นเองกิจประจำวันนี้ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว เพราะฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายที่เป็นชาวพุทธ ใคร่ครวญพิจารณาให้ดีถ้าว่าเคยทำอยู่แล้ว ก็เป็นเรื่องดี ที่ไม่เคยทำก็ควรจะทำเสีย หากว่าทำไม่ได้มาก ก็ทำส่วนน้อย ตามกำลังของตนที่จะทำได้ นี่เป็นเรื่องพื้น ๆ ธรรมดา ถ้าหากจะให้สูงยิ่งขึ้นไปก็เป็นข้อที่ควรจะขวนขวายเหมือนกัน แต่ว่าไม่ต้องขวนขวายมาก เมื่อพยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสอนในพระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็น**ผู้นับถือพระพุทธศาสนา พยายามที่จะให้เข้าใจว่า ที่ว่าศีลนั้น ศีล ๕ มีอะไรบ้าง พยายามที่จะจำให้ได้** บางท่านศีล ๕ จำไม่ได้ แม้จะจำไม่ได้ตามลำดับข้อ แต่ว่าให้จำให้ได้ ปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิจฉาจาร มุสาวาท สุราเมรัย จำสั้น ๆ อย่างนี้ก็ได้ แต่ว่าจำให้ได้นี่แหละเป็นศีล คำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนการถือนั้นอีกอย่างหนึ่ง จะต้องพูดต่อไป ในเบื้องแรกควรที่จะได้ ควรที่จะจำได้ ถ้ายิ่งจำบาลีได้ก็ยิ่งดี บางคนคำบาลีก็จำได้ จะถือว่าสำคัญอยู่ที่ใจนั้นก็ถูกอยู่ แต่ว่าไม่ควรจะเป็นอย่างนั้น ควรจะให้พร้อม

ทั้งกายวาจาใจ วาจาก็สามารถที่จะเปล่งออกมาได้ ถ้าจะพูดถึงว่ารับศีล ๕ แล้วละก็ ก็สามารถจะว่าได้ ปาณาติปาตาเวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ ไม่ใช่ว่าต้องอาศัยเสียงของคนอื่น ว่าด้วยตัวของตัวเองได้ นี่ก็เรียกว่าเป็นข้อที่ควรทราบธรรมดาที่สุดแล้ว ถ้าหากว่าให้ดีขึ้นไปกว่าธรรมดาอย่างนี้ ก็ให้จำได้เป็นข้อ ๆ เลยทีเดียว นี้ก็เป็นข้อที่ควรปฏิบัติของผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาทั่ว ๆ ไป

ทีนี้ **คนที่นับถือพระพุทธศาสนาทั่ว ๆ ไป**นี้แหละ ถ้าทำกิจเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ได้ ก็จะดีขึ้นไปอีก เช่นว่า**อาราธนาศีล ก็สามารถที่จะว่าได้ อาราธนาพระปริตรก็สามารถที่จะว่าได้** อาราธนาธรรมนั้นบางทีก็ว่าไม่ได้ แต่ว่าศีลกับพระปริตรนั้นควรจะได้ ถ้าว่าไม่ได้แต่ว่าองค์ศีลก็ว่าได้ นี้ก็หมายความว่าดีขึ้นไปแล้ว คนที่นับถือพระพุทธศาสนา ต้องพยายามที่จะให้ว่าให้ได้ **จะว่าอาราธนาศีลไม่ต้องพึ่งคนอื่น เวลาจะอาราธนาพระปริตร ก็ไม่ต้องพึ่งคนอื่น** ถึงมีคนอื่นจะช่วยว่าให้ แต่ก็สามารถที่จะว่าได้ด้วยตนเอง นี่ก็เป็นข้อที่ควรปฏิบัติเหมือนกัน ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือว่าจะเป็นผู้หญิง ก็ควรที่จะว่าให้ได้ ว่าอย่างที่กล่าวมาแล้วนี้ อาราธนา อาราธนาง่าย ๆ นี่เอง อาราธนาศีล ๕ อาราธนาพระปริตร

ข้อที่ควรจะทราบขึ้นไปอีก ยิ่งขึ้นไปควรจะทำให้ได้ยิ่งขึ้นไป ก็คือทำความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ว่าเป็นรายละเอียดมากมายที่จะต้องประพฤติปฏิบัติกันเอาจริงเอาจัง เพียงแต่ว่าเราทำให้ไม่ให้เสียหาย ถูกต้อง เช่น**การถวายทานก็ควรจะทราบว่า การถวายทานในพระพุทธศาสนานั้น เป็นอย่างไร** ได้แก่เอาขาวเอาของไปถวายหรืออย่างไร เรียกว่าสังฆทานก็มี เรียกว่าทานธรรมดาก็มี **สังฆทานนั้นต้องทำอย่างไร ก็ต้องให้เข้าใจสังฆะนั้นแปลว่า สงฆ์** แต่ว่าใน**พระบาลีจริง ๆ นั้นท่านไม่ได้กำหนดหรอกว่าต้องมีพระเท่านั้นรูป เท่านี้รูป ให้ตั้งใจไปในสงฆ์ก็ใช้ได้ แม้พระองค์เดียวก็ชื่อว่าสังฆทาน** แต่ว่าถ้าจะว่าเป็นจำนวนด้วยพระวินัย ๔ รูป ก็ถือว่าเป็นพระสงฆ์ ๔ รูปขึ้นไป ทำกิจ ทำสังฆกรรมบางอย่างได้ แต่ว่าการถวายทานนั้นเป็นเรื่องของธรรมะ เพราะฉะนั้นควรจะถือหลักในทางธรรม ไม่จำเป็นต้องไปอิงอาศัยทางวินัย คือว่าถ้ามีกำลังความสามารถที่จะถวายรูปเดียว เพียงรูปเดียวก็ได้ จะถวายมีกำลังมากขึ้นไป จะถวายถึง ๓ รูปก็ได้ ถวายถึง ๔ รูป ๕ รูป ๗ รูป ๘ รูป ๙ รูป อะไรที่เขาทำกันก็ได้ สุดแต่ที่จะทำ แต่ว่าต้องเข้าใจว่า **ถวายสังฆทานนั้น**

เป็นทานที่ไปในสงฆ์ สังฆทานที่ไปในสงฆ์ คือ**หมายความว่า เป็นของที่ถวายในพระสงฆ์ พระสงฆ์ท่านเป็นผู้รับ** ส่วนเรื่องที่ท่านจะรับแล้ว ท่านจะทำอย่างไรนั้น เป็นเรื่องของท่าน แต่ว่าเราผู้ถวายนั้นมีความตั้งใจอย่างที่กล่าวมาแล้วก็เป็นเรื่องที่ควร ควรจะทราบทีเดียวผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาแม้จะไม่ใช่เป็นตัวพิธีกรก็ควรจะทราบ และในสังคมเมืองส่วนมากพิธีกรนั้นว่า แต่ว่าเจ้าของทานนั้นไม่ได้ว่า เจ้าของทานก็ไม่เข้าใจว่าทำอย่างนี้เป็นสังฆทานหรือไม่เป็นทำอย่างนี้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องไม่ค่อยเข้าใจ โดยมากก็เพียงแต่นึกว่าถวายสังฆทานก็แล้วกัน ก็เป็นอันว่าใช้ได้ ถวายสังฆทานไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรบ้าง จึงเป็นสังฆทานที่ถูกต้อง อย่างนี้ สังคมเมืองเป็นอย่างนี้ ที่นี้ไปตามชนบทต่าง ๆ ก็อีกแหละ โดยมากชาวบ้านไม่ค่อยนึกถึงเรื่องสังฆทาน ถวายอาหารก็ถวายรวมหมด ไม่ได้นึกว่าถวายสังฆทาน เวลาถวายสังฆทานพร้อม ๆ กัน ก็ว่าเป็นสังฆทานก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าเป็นสังฆทาน ไม่ค่อยมีความตั้งใจว่าเป็นสังฆทานได้แต่ว่าพร้อม ๆ กันไปเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นแม้ต่างจังหวัดจะถวายรวมกันเป็นจำนวนมาก ๆ ก็ให้นึกว่าเราถวายสังฆทาน มีข้าวมีแกงเพียงอย่างเดียว สองอย่าง ไปรวม ๆ กันก็ให้นึกว่าถวายสังฆทานเป็นทานที่ถวายแด่พระสงฆ์ ให้ในพระสงฆ์แล้ว ให้แด่พระสงฆ์แล้วให้จิตใจของเราถึงทานอย่างนั้น ก็เป็นเรื่องชาวพุทธทั่ว ๆ ไป ผู้นับถือศาสนาพุทธทั่ว ๆ ไปควรจะได้ทราบ

ที่ได้พูดมาแล้วครั้งหนึ่ง เน้นหนักไปในทางการปฏิบัติธรรมดาให้สมกับผู้นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อพูดถึงพระพุทธศาสนา สำหรับคนโดยทั่วไปแล้ว ใคร่ที่จะขอพูดเพิ่มเติมอีกซักเล็กน้อยว่าคนนับถือพระพุทธศาสนานั้นปฏิบัติไม่เท่า

กัน บางคนก็ได้ปฏิบัติมาก บางคนก็ได้ปฏิบัติน้อย บางคนก็มีความรู้น้อย บางคนก็มีความรู้มาก ไม่เหมือนกัน แต่ว่าจะอย่างไรก็ตาม หลักที่กล่าวนี้เป็นหลักทั่ว ๆ ไปที่สุด ที่คนนับถือพระพุทธศาสนาควรจะทราบไว้ เพราะจะได้ปฏิบัติได้ถูก ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง เมื่อพูดไปแล้วในเรื่องทานบ้าง แต่ก็ยังไม่หมดข้อที่ควรพูด คือการถวายทานนั้น ที่เรียกว่าการถวายสังฆทานก็มี อย่างที่ยกตัวอย่างเมื่อกล่าวว่าเราจะเลี้ยงพระธรรมดา สวดมนต์ฉันเพล วันเกิด หรือทำบุญอะไรนั้นก็อีกส่วนหนึ่ง หรือจะทำบุญใส่บาตรเนื่องในวันเกิด นั้นอีกส่วนหนึ่ง จัดข้าวจัดของแล้ว มีพระสงฆ์มา ผ่านมาทางบ้านก็ใส่บาตร สำหรับสังคมเมืองแล้วโดยมากก็เป็นอย่างนั้น เพราะว่าพระนั้นไม่ทราบวัดไหนต่อวัดไหน หลาย ๆ วัดต่อด้วยกัน บางทีก็วัดใกล้บ้าน บางทีก็วัดไกลบ้าน ส่วนต่างจังหวัดชนบทนั้น บ้านไหนก็บ้านนั้น หมู่บ้านนี้ก็มีวัด ๆ หนึ่ง หมู่บ้านโน้นก็มีวัด ๆ หนึ่ง เป็นพระที่เขารู้จักอยู่แล้ว เป็นพระประจำวัดที่เขาทำบุญสุนทานอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเขาจึงไม่ค่อยปรารภถึงการถวายสังฆทาน การถวายของพิเศษอะไร ๆ นี่เขาไม่ค่อยจะคำนึงถึงโดยมากเขาก็ทำรวมกันที่วัดทีเดียว เป็นความดีเหมือนกัน เพราะว่าทำให้เกิดความสามัคคี ทำบุญแล้วก็นึกถึงที่วัด วันพระก็ไปรวมกัน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็ไปรวมกันที่วัด ถือว่าวัดใดวัดหนึ่งที่เป็นหมู่บ้าน ที่มีประจำอยู่หมู่บ้านจนกระทั่งเรียกว่าวัดของเรา หรือวัดบ้านเรา ชาวบ้านโดยมากเขามักจะถือกันอย่างนั้น แม้แต่ชื่อก็ยังมักตั้งชื่อตามบ้าน ส่วนใหญ่หมู่บ้านชื่ออย่างไร วัดก็ชื่ออย่างนั้น ไม่ค่อยจะถือติดในเรื่องบุคคลชนบทต่างจังหวัดโดยมากจะถืออย่างนี้ แต่คนในกรุงเทพฯ หรือสังคมเมืองต่าง ๆ นั้นอีกอย่างหนึ่ง คิดที่จะถวายสังฆทาน คิดที่จะใส่บาตร ก็ไม่เจาะจงว่าจะต้องเป็นพระวัดนั้นวัดนี้ ก็ใส่บาตรวันเกิดวันสำคัญของตน ถ้าหากว่าจะหาวัดนั้นวัดนี้ก็จะต้องนัดพระไว้พระท่านจะได้ทราบ เพื่อจะได้ใส่บาตรตามที่ตนต้องการ ถ้าไม่นัดไว้พระสงฆ์ท่านก็ไม่ทราบอีก ต้องนัดไว้ให้รู้ว่า จะมีการไปทำบุญใส่บาตรกัน พอท่านทราบแล้ว ท่านก็จะจัดให้ถูกต้องตามประสงค์ ต้องการจะให้ใส่บาตรกี่รูป ๑๐ รูป ๒๐ รูป ๓๐ รูป ก็แล้วแต่ ๕ รูป ๑๐ รูป ก็ได้ แต่ให้ท่านได้ทราบ เพื่อต้องการที่จะจัดพระไว้ นี่หมายถึงสังคมเมือง เพราะฉะนั้นใครที่จะใส่บาตรวันเกิดก็ดี วันอะไรก็ดี ในสังคมเมืองนั้นจะต้องนัดแนะให้รู้กัน ไม่นัดแนะ

ก็ได้แต่ว่าต้องไป ในที่ที่มีพระบิณฑบาต เพราะเราไม่ได้ทำเป็นประจำ ถ้าเราทำเป็นประจำนั้นอีกส่วนหนึ่ง บางท่านนั้นใส่บาตรเป็นประจำ นั้นไม่เป็นไร นั้นเป็นอีกส่วนหนึ่ง คือว่าพอถึงวัน พอถึงเวลาก็ใส่บาตร พระท่านก็ทราบแล้ว พอถึงเวลาท่านก็มา นี่เรื่องการทำบุญใส่บาตรธรรมดาอย่างนี้แหละ เมื่อพูดขึ้นมาก็ไม่มีปัญหาอะไรที่เป็นข้อสงสัย แต่พูดขึ้นมาแล้วก็มีข้อที่สงสัยได้ เราจะใส่บาตรเราจะทำอย่างไร เราจะนิมนต์พระไว้ หรือว่าเราไม่ต้องนิมนต์พระไว้ เราจะใส่บาตรตามที่สาธารณะที่มีพระโดยทั่ว ๆ ไปหรือยังไง ก็ได้ทั้งนั้น จะไปที่วัดบอกพระให้ท่านทราบไว้ก่อน เพราะว่าไม่เป็นการใส่ประจำ ใส่เป็นกรณีพิเศษ นี่ก็ต้องทราบไว้ก็ต้องทำอย่างงั้น หรือว่าไปที่สาธารณะต่าง ๆ ที่มีพระสงฆ์ท่านรับอาหารบิณฑบาตอยู่เป็นประจำแล้วอย่างนั้นก็ได้

อีกอย่างหนึ่งที่ควรจะทราบก็คือความตั้งใจในการที่จะให้ทาน ความตั้งใจที่จะให้ทานนั้น ผู้นับถือพระพุทธศาสนาโดยทั่วไปก็มักจะเข้าใจกันอยู่แล้ว แต่ว่าสำหรับคนที่นาน ๆ จะได้ทำสักที นี่ต้องพยายามที่จะถามผู้รู้ ศึกษาให้เข้าใจว่าทำอย่างไรจึงจะเป็นสังฆทาน ทำอย่างไรจึงจะเป็นการใส่บาตรที่ถูกต้อง ก็ต้องนึกใคร่ครวญพินิจ-พิจารณาให้ดีเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าทำไปทำไป ถ้ามิฉะนั้นแล้วก็ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงคำสอนของพระพุทธศาสนา ไม่สมกับที่ชื่อว่าผู้นับถือพระพุทธศาสนา **เจตนาความตั้งใจพยายามที่จะให้ความตั้งใจนั้นมี คืออย่าเพียงแต่ว่าทำไป ๆ ก็ตั้งใจในขั้นแรกขณะที่คิดว่าจะใส่บาตรก็ตั้งใจให้ดีว่า ดีแล้วที่คิดขึ้นว่าจะใส่บาตร ต้องรู้สึกในตัวของตัวเอง ว่าเราดีนักหนาแล้วที่คิดจะใส่บาตร ครั้นคิดอย่างนั้นแล้วขณะที่ตระเตรียมของ ขณะที่จัดของ ขณะที่ไปใส่บาตรอยู่ ขณะที่ทำ เรียกว่าทำจัดของอยู่ก็ดี ขณะที่ใส่บาตรอยู่ก็ดี ก็ต้องมีความรู้สึกดีอกดีใจว่าจะได้ใส่บาตร มีความปลื้มปีติโสมนัสนักหนา ว่าเราเกิดมา ถึงวันเกิดก็ดี ถึงวันที่เราจะทำบุญ เราก็ได้ทำ แล้วก็ดีอกดีใจ ไม่ใช่ว่าเพียงแต่ทำ ๆ ไปเฉย ๆ ต้องมีความดีใจในทานที่ตนจะถวายนั้น** ใส่บาตรก็ตาม จะถวายสังฆทานก็ตาม หรือจะถวายอาหารพระสงฆ์ก็ตาม ก็ต้องมีความดีอกดีใจ แล้ว**อีกประการหนึ่งก็คือ มีความดีใจหลังจากให้ทานแล้ว ถวายสังฆทานแล้ว แม้เสร็จแล้ว ลุกขึ้นมาภายหลังแล้วดีอกดีใจ** อย่างที่โบราณว่าให้ทานแล้วต้องกรวดน้ำ กรวดน้ำรับพรในขณะนั้นได้อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล ได้ตั้งใจอธิษฐานเพื่อตนเองทั้งสองอย่าง อุทิศส่วนกุศลด้วยอธิษฐาน ด้วยตนเองด้วย บางคนก็ว่าจะต้องไปอธิษฐานทำไม เพราะว่าเราต้องการที่จะให้ทานแล้ว ให้ใจบริสุทธิ์แล้ว อธิษฐานก็ต้องการโน้นต้องการนี่ ยังเป็นปุถุชนอยู่ เรายังเป็นปุถุชนอยู่ ก็ยอมรับว่าเราเป็นปุถุชน เราทำได้เพียงแค่นี้ **ต้องมีการอธิษฐานตั้งอกตั้งใจให้ดี มีปีติโสมนัสอยู่ในขณะที่กรวดน้ำ ไม่ใช่ว่ากรวดน้ำไป หัวเราะไปตามสนุกสนานสบายใจ** อย่างนั้น**ต้องทำด้วยความตั้งใจจริง ๆ ให้เป็นความดีใจในทานจริง ๆ** อย่างนี้นี่เป็นเรื่องธรรมดาหลือเกิน ไม่ใช่เป็นเรื่องลึกซึ้งอะไร โดยมากเราทำก็ไม่เป็นไปอย่างที่กล่าวนี้ เป็นเรื่องธรรมดาก็จริง แต่เวลาให้ทานจริง ๆ แล้วไม่ค่อยจะได้ทำอย่างนี้ มักจะทำไปเสียอีกอย่างหนึ่ง ทำไปตามที่เคยทำกันมา บางคนนั้นไม่เข้าใจจนกระทั่งว่าจะทำอย่างไรจึงจะเป็นอันว่าได้ถวายสังฆทาน อย่างไรจึงได้ชื่อว่าได้ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ไม่เข้าใจทั้งนั้น เพราะฉะนั้นควรที่จะเข้าใจไม่ใช่เป็นเรื่องยาก ควรจะศึกษาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ใช่ศึกษาชนิดว่าจะเป็นหัวหน้าเขา เป็นผู้นำเขาในเรื่องนี้ ศึกษาเพียงแต่ว่าในฐานะที่เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ควรจะทราบเรื่องเหล่านี้ซึ่งเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป สำหรับผู้นับถือพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เป็นเรื่องลึกซึ้ง ไม่ใช่เป็นธรรมถึงขั้นมรรค ผล นิพพาน ข้อปฏิบัติประจำวันธรรมดา ๆ นี่เอง เมื่อจะทำแล้วก็ทำได้

นี่ในเรื่องทานยังไม่ละเอียดพอ แต่ก็พอที่จะได้คร่าว ๆ ว่าว่าท่านผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่ในสังคมเมือง วันนี้อยากใส่บาตรก็เตรียมของไว้ใส่บาตร เตรียมข้าวเตรียมของไว้ให้ดี พอถึงเวลาแล้วก็ควรพินิจพิจารณาอีก ว่าจะใส่บาตรที่บ้านของตนเอง หรือจะใส่บาตรที่สาธารณะที่มีพระสงฆ์รวมอยู่กันมาก ๆ หรือว่าจะไปใส่ที่ไหนก็ต้องนึกแล้วว่า จัดทำเตรียมพร้อมแล้วเวลาที่ทำก็ทำใจอย่างเหมือนที่กล่าวมาแล้ว ถวายสังฆทานก็เหมือนกัน สมมติว่าวันนี้เป็นวันเกิดถวายสังฆทานก็เตรียมข้าวเตรียมของให้พร้อมกับสมที่เป็นสังฆทาน สังฆทานนั้นก็มีของแห้งก็มี ของที่จะขบฉันในวันนั้นเลยทีเดียวมีข้าวปลาอาหารเสร็จเพรียบพร้อมที่จะฉันในวันนั้นก็มี ก็ทำได้ทั้งสองอย่าง ก็เรียกว่าสังฆทานทั้งนั้น แต่ต้องเตรียมไว้ จะรูปเดียว หรือ ๒ รูป หรือ ๓ รูป หรือ ๕ รูป หรือ ๙ รูป ก็สุดแล้วแต่ แล้วแต่กำลังความสามารถที่จะกระทำได้ แต่ต้องเตรียมไว้ให้พร้อมแล้วก็นัดแนะกับพระสงฆ์ ถึงเวลาก็ไปหา

พระสงฆ์ท่าน ข้อที่ควรพิจารณาอีกอย่างหนึ่งก็คือ ดูเวลาดูกาละให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดสะดวกทั้งแก่พระสงฆ์ ทั้งแก่ญาติโยมท่านผู้ที่เป็นเจ้าภาพเอง ดูเวลาให้พอเหมาะพอดี นี่เกี่ยวกับทานซึ่งมักจะปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ

ทีนี้ก็ไปถึงศีล ศีลก็เหมือนกันแหละ ได้พูดมาแล้วว่า**อาราธนาศีลนั้นควรจะได้ ศีล ๕ ข้อควรจะได้ ต้องเข้าใจพอสมควรในฐานะของผู้นับถือพระพุทธศาสนา** แม้จะอยู่ในสังคมเมืองแต่อย่าถือว่าการอาราธนาศีล เป็นหน้าที่ของพิธีกรเท่านั้น พิธีกรคือผู้นำทำให้ และคนนั้นก็ไม่ใช่ผู้หลักผู้ใหญ่อะไรหรอก และพิธีกรคือผู้นำ นำในการทำบุญ ทำในกาลทำบุญสุนทานต่าง ๆ จะให้ทานจะรักษาศีลก็แล้วแต่พิธีกรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน แต่ถ้าหากว่าในสังคมเมืองนั้นพิธีกรก็เป็นคนธรรมดาทั่วไปนี้แหละและเขาสามารถที่จะว่าคำอาราธนาศีลได้ คำอาราธนาพระปริตรได้ เลยกลายเป็นพิธีกรไป เจ้าภาพแม้จะเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ขนาดไหนก็กลายเป็นคนทำไม่ได้ ทำไม่ถูกเสีย อย่างนี้ก็มี มีมากทีเดียวในสังคมเมือง ก็ควรที่จะกำหนดให้ดีว่าจะมีคนช่วยทำแทนแล้วก็จริง แต่ก็สามารถจะทำเองได้ อาราธนาพระปริตร อาราธนาศีล ๕ ได้ ถ้าถึงบทอาราธนาแล้ว แม้มีพิธีกรว่าแล้วก็ต้องว่าในใจว่าได้ เวลารับศีลก็พยายามที่จะว่า พอได้คราวจับประเด็นได้ให้สมกับที่ว่าเราทำบุญสุนทาน อย่างที่ว่าให้ทานรักษาศีลเป็นข้อธรรมดาไม่ใช่ลึกซึ้ง ถ้าลึกซึ้งขึ้นไปต้องธัมมะธัมโม ที่เป็นแนวปฏิบัติ รู้ข้อปฏิบัติที่เป็นสมถกัมมัฏฐาน ข้อปฏิบัติที่เป็นวิปัสสนากัมมัฏฐานว่าสมถกัมมัฏฐานเป็นอย่างไรวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นอย่างไร สมถะมี ๔๐ หัวข้อหัวข้อใหญ่ ๆ ก็เข้าใจจำได้ วิปัสสนาเป็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นกายานุปัสสนา เวทนานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา ธัมมานุปัสสนา ๔ หัวข้อใหญ่ ๆ ก็สามารถที่จะเข้าใจก็พิเศษออกไป แต่อย่างน้อยธรรมดาอย่างที่กล่าวมาแล้ว ก็ต้องพยายามที่จะให้ได้ ที่สำคัญที่สุดที่จะขอเน้นไว้

ก่อนที่จะจบข้อความที่นำมากล่าวตามหัวข้อเรื่องนี้ ก็คือการไหว้พระสวดมนต์ การไหว้พระสวดมนต์เป็นประจำวัน ไม่ใช่ว่าการไหว้พระสวดมนต์เป็นที่ทำร่วม ๆ กัน เป็นของเฉพาะตนอย่าลืม พยายามที่จะทำให้ได้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ควรทำอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา เวลาสำหรับการบรรยายในวันนี้ได้สิ้นสุดลง ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านสาธุชนทุกท่าน.

■ ■ ■ ■

หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ต่อ)

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

๔.๓ สติปัฏฐาน ๔ พิจารณาเห็นธรรม ณ ภายใน ณ ภายนอก

เมื่อครั้งที่แล้วได้กล่าวถึงธรรมที่เป็นอารมณ์ของวิปัสสนาซึ่งกล่าวรวมยอดก็ได้แก่ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาท-ธรรม ๑๒ แล้วก็ได้กล่าวถึงสติปัฏฐาน ๔ คือ การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายในและ ณ ภายนอกไปแล้วแต่เพียงสังเขป

ทีนี้ก็จะกล่าวเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยในเรื่องของ**การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต** และ**เห็นธรรมในธรรม** ที่ว่า **เป็นทั้ง ณ ภายใน** และ **ณ ภายนอก** ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและพระมหาเถระแต่ปางก่อน

ที่ว่าการมีสติเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม **เป็น ณ ภายใน** นั้น ท่านหมายเอาการยกปัจจัย คือกาย เวทนา จิต ธรรม ในกายมนุษย์ของตนเอง เป็นอารมณ์เครื่องพิจารณาวิปัสสนา โดย ความหมายว่า เป็น **"ณ ภายใน"**

ถ้านึกน้อมเอาธรรมที่เป็นอารมณ์ คือ ปัจจัยอันเป็นของบุคคลอื่นมาเป็นเครื่องพิจารณาก็เรียกว่า **"ณ ภายนอก"**

นี่กล่าวในเบื้องต้น อย่างนี้ก่อน

แต่ว่าในการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมใน

ธรรม ถ้าพิจารณาให้ละเอียดลงไป ณ ภายใน ต่อ ๆ ไปจากกายสุดหยาบ ต่อ ๆ ไปจนถึงกายสุดละเอียด นั้น **ธรรมอันเป็นอารมณ์ของวิปัสสนาในส่วนของกายหยาบ** ได้แก่ ของกายมนุษย์หยาบ ไม่ว่าจะเป็นขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ ของมนุษย์ จัดเป็น "**ณ ภายนอก**" เมื่อปฏิบัติถึง รู้ เห็น กาย เวทนา จิต ธรรม ของกายในกายที่ละเอียดเข้าไป ชั้นที่ ๑ ได้แก่กายมนุษย์ละเอียด ก็จัดว่าเป็น "**ณ ภายใน**"

หมายความว่า **กาย เวทนา จิต และธรรม ของกายในกายที่ละเอียดเข้าไป** เป็น **ณ ภายใน** ส่วนที่หยาบกว่าก็เป็น "**ณ ภายนอก**" ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด จึงได้มีพระบาลีแสดง (ขอยกตัวอย่าง) ว่า

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฯ[๑]

แปลความว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลายภิกษุในธรรมวินัยนี้ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้ ๑ พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้ ๑ พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความ

๑ พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๙ ทีฆนิกายมหาวรรค, ข้อ ๒๗๓ หน้า ๓๒๕

เพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้ ๑

พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้ ๑ ฯ

ในการพิจารณา**แต่ละหมวด**ของ **แต่ละกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต** และ **ธรรมในธรรม** ก็มีการพิจารณา **ทั้ง ณ ภายใน** และ **ณ ภายนอก** อีกดังตัวอย่าง **การพิจารณาเห็นกายในกาย เป็นทั้ง ณ ภายใน** และ **ทั้ง ณ ภายนอกด้วย** ดังต่อไปนี้

อิติ อชฺฌตฺตํ วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ พหิทฺธา วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ สมุทยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ วยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ สมุทยวยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ ฯ อตฺถิ กาโยติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ ยาวเทว ญาณมตฺตาย ปฏิสฺสติมตฺตาย ฯ อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ ฯ เอวมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ ฯ[๒]

แปลความว่า

ดังพรรณนามาฉะนี้ **ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นกายในกายภายในบ้าง พิจารณาเห็นกายในกายภายนอกบ้าง พิจารณาเห็นกายในกายทั้งภายในทั้งภายนอกบ้าง ย่อมพิจารณาเห็นธรรม คือความเกิดขึ้นในกายบ้าง พิจารณาเห็นธรรม คือความเสื่อมในกายบ้าง พิจารณาเห็นธรรม คือ ทั้งความเกิดขึ้นทั้งความเสื่อมในกายบ้างอยู่ อีกอย่างหนึ่ง สติของเธอที่ตั้งมั่นอยู่ว่า กายมีอยู่ ก็เพียงสักว่าความรู้ เพียงสักว่าอาศัยระลึกเท่านั้น เธอเป็นผู้อันตัณหา** และ**ทิฏฐิไม่อาศัยอยู่แล้ว** และ**ไม่ถือมั่นอะไร ๆ ในโลก** ดูกรภิกษุทั้งหลาย อย่างนี้แล ภิกษุชื่อว่าพิจารณาเห็นกายในกายอยู่ ฯ

ซึ่งแสดงว่า ในแต่ละกายในกาย จากกายสุดหยาบได้แก่กายมนุษย์หยาบ ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด ก็มีเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ของแต่ละกายสุดกายหยาบกายละเอียดคนนี้

การพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต และธรรม **ส่วนหยาบ** เช่น กาย เวทนา จิต ธรรม **ของกายมนุษย์หยาบ** จึงเป็น ณ ภายนอก ส่วนการพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต และธรรม ของกายมนุษย์ละเอียด จึงเป็น **ณ ภายใน**

เมื่อเจริญภาวนาได้ถึง และได้รู้ เห็นไปถึงกายละเอียด ๆ

๒ พระไตรปิฎก (อ้างแล้ว), ข้อ ๒๗๔, หน้า ๓๒๖-๓๒๗

ต่อ ๆ ไปคือ ถึง**กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด, กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด การพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต** และ **ธรรม ของกายในกายที่ละเอียด ๆ เข้าไป**ก็เป็น **ณ ภายใน ส่วนของกายที่หยาบกว่า**ก็เป็น **ณ ภายนอก** ไป เป็นลำดับต่อ ๆ กันไปจากกายสุดหยาบถึงกายสุดละเอียด นี้เป็น**กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต** และ**ธรรมในธรรม ของกายในภพ ๓** คือ

กามภพ ได้แก่กายมนุษย์ และ กายทิพย์ ทั้งหยาบ-ละเอียด

รูปภพ ได้แก่กายรูปพรหม ทั้งหยาบ-ละเอียด,

อรูปภพ ได้แก่ กายอรูป-พรหม ทั้งหยาบ-ละเอียด

พ้นกายในภพสามไป ก็**เป็นกายโลกุตตระที่บริสุทธิ์** คือ **ธรรมกาย** ตั้งแต่**ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายโคตรภูละเอียด, ธรรม-กายพระโสดา ธรรมกายพระโสดาละเอียด, ธรรมกายพระสกิทาคามี ธรรมกายพระสกิทาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอนาคามี ธรรมกายพระอนาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอรหัต ธรรมกายพระอรหัตละเอียด** ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดถึง **ธรรมกายตรัสรู้ของพระสัพพัญญู-พุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า** และ **ธรรมกายตรัสรู้ของพระอรหันต-ขีณาสพ ธรรมกายตรัสรู้** และได้**บรรลุมรรค ผล นิพพาน แล้ว**นี้ ชื่อว่า **"พระนิพพาน"** นี้**เป็นพระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์ของพระอริยเจ้า** ผู้บรรลุมรรค ผล **นิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง** และ**ที่เป็นบรมสุข** (พร้อมด้วยความบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในกรณีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้า)

ถ้าจะมีปัญหาถามว่า **"มนุษย์เรานี้ยังมีกายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม** และ **ธรรมกาย** อีกด้วยหรือ ?

เฉลยว่า **"มี"** แน่นอน **พระพรหมมุนี (สุวจเถร)** อดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารนักปราชญ์ท่านหนึ่ง ซึ่งแม้ท่านจะแสดงว่าท่านมิใช่นักปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกาย แต่ท่านก็ได้แสดงภูมิรู้ในเชิงปริยัติและประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติภาวนาอื่น ๆ ที่ท่านได้ยินได้ฟังมาที่เชื่อถือได้ ได้สอดคล้องกันระหว่างหลักปริยัติและผลของการปฏิบัติไว้อย่างน่าฟังว่า[๑]

*๑ **พระพรหมมุนี (สุวจเถร)** วัดบวร-นิเวศวิหาร, **ปาฐกถา เรื่องกายสาม** : มหามกุฏราชวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ ๔/ ๒๕๒๗, หน้า ๗-๘, ๑๒-๑๓, ๒๔-๒๖, และหน้า ๓๕-๓๖.*

เรื่องกายสาม

เรื่องที่จะนำมาเสนอท่านทั้งหลายวันนี้ ที่แสดงไว้แล้วข้างต้น คือ **"เรื่องกายสาม"** เมื่อเอ่ยถึงกายก็ดูเป็นเรื่องจิตใจ เป็นหญ้าปากคอก เพราะทุกคนก็ขึ้นปากซินหูกันอยู่แล้ว แต่ถ้าจะลองถามว่ากายเป็นรูปหรือเป็นนาม ? ก็อาจเป็นเหตุให้เกิดความฉงนลังเลได้มาก โดยความจริงกายนั้น อาจเป็นได้ ทั้งนามทั้งรูป ไม่ใช่เป็นแต่รูปอย่างเดียว เพราะตามศัพท์แปลว่า "ประชุม" คือ เป็นที่รวมแห่งส่วนหรือสิ่งนั้น ๆ จึงเป็นได้ทั้งสอง* กายที่เป็นรูปนั้นเช่นคำว่า "อยํ โข เม กาโย" แปลว่า "กายของเรานี้แล เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป" เป็นต้น กายที่เป็นนาม เช่นคำว่า "เจตนากายา" "หมู่แห่งเจตนาหรือประชุมแห่งเจตนา"

มีพระบาลีในมหาสติปัฏฐานสูตรบทหนึ่งว่า **"กาเย กายานุปสฺสี" "พิจารณาเห็นกายในกาย"** พระบาลีบทนี้ **แม้แปลเป็นภาษาไทยแล้วก็ยังเข้าใจความยาก มีผู้อธิบายกันเป็นหลายนัย ฝ่ายที่เป็นนักเรียนอธิบายว่า "การพิจารณากายอย่างหนึ่งในกายทั้งหลาย"** หมายความว่า ให้แยกกายที่รวมกันหลาย ๆ อย่าง ยกขึ้นพิจารณาทีละอย่าง ๆ เช่น พิจารณาหมู่ขนอย่างหนึ่ง ผมอย่างหนึ่ง เล็บอย่างหนึ่ง เป็นต้น **ส่วนนักธรรมหรือนักปฏิบัติอธิบายและหมายความไปอีกอย่างหนึ่ง คือหมายความว่า ให้พิจารณากายธรรมในกายทิพย์ ให้พิจารณากายทิพย์ในกายมนุษย์ เป็นชั้น ๆ กันออกมา** หรือ**ให้พิจารณากายมนุษย์ในกายทิพย์ ให้พิจารณากายทิพย์ในกายธรรม เป็นชั้น ๆ กันเข้าไป กายมนุษย์อยู่ชั้นนอก กายทิพย์อยู่ชั้นกลาง กายธรรมอยู่ชั้นใน** จะว่าของใครผิดก็ว่ายากน่าจะถูกด้วยกันทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายนักเรียนก็แปลถูกด้วยแบบแผนและไวยา-กรณ์ หรือข้อปฏิบัติในเบื้องต้น **ฝ่ายนักธรรม**หรือ**นักปฏิบัติก็ถูกด้วยอาคตสถานมีที่มาเหมือนกัน** และ**ในทางปฏิบัติชั้นกลาง**และ**ชั้นสูงก็มีได้ โดยอาคตสถาน** คือ **ที่มากายมนุษย์**และ**กายทิพย์ มีที่มา** เช่น ในมหาสมัยสูตรว่า :

เย เกจิ พุทฺธํ สรณํ คตา เส
น เต คมิสฺสนฺติ อปายภูมึ
ปหาย มานุสํ เทหํ
เทวกายํ ปริปูเรสฺสนฺติ ฯ

แปลว่า **"บุคคลเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ บุคคลเหล่านั้น จักไม่ไปสู่อบายภูมิ ละกายที่เป็นของมนุษย์แล้ว จักยังเทวกายให้เต็มรอบ"** ดังนี้

**รูปกาย แปลว่า หมู่แห่งรูป หมายถึง สรีระ, ร่างกาย*
นามกาย แปลว่า หมู่แห่งนาม หมายถึง นามขันธ์ ทั้ง ๔ ก็คือใจนั่นเอง
ธรรมกาย แปลว่า หมู่แห่งธรรม หมายถึง มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ... (ชยมงฺคโล)

พระคาถานี้ **เรียกกายมนุษย์ว่า "มานุสเทหะ"** ซึ่งแปลว่า "กายอันเป็นของมีอยู่แห่งมนุษย์" **เรียกทิพยกายว่า "เทวกาย"** โดยความก็เหมือนกัน

ธรรมกายนั้น เช่น พระบาลีในอัคคัญญสูตรแห่งสุตตันตปิฎก ปาฏิกวรรค ทีฆนิกาย (หน้า ๙๒) ว่า **"ตถาคตสฺส เหตํ วาเสฏฺฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย อิติปิ พฺรหฺมกาโย อิติปิ ธมฺมภูโต อิติปิ พฺรหฺมภูโต อิติปิ"** แปลว่า **"ดูก่อนวาเสฏฐโคตรทั้งหลาย** คำว่า **ธรรมกายก็ดี พรหมกายก็ดี ธรรมภูตก็ดี เป็นชื่อของตถาคต** ดังนี้ (ข้อนี้จักแสดงข้างหน้า)

กำเนิดของมนุษย์ : กายมนุษย์

ฯลฯ

อนึ่ง ในส่วนโลก ทำให้ได้ความรู้ว่า โลกที่เราอยู่นี้ก็เป็นโลกที่ไฟไหม้มาแล้ว หรือเป็นโลกอาทิตย์มาก่อน

เรื่องพรหมลงมากินง้วนดินนี้ก็ไม่ขัดกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่แสดงมาแล้วข้างต้นเพราะความไม่รู้ เพราะความอยาก และกรรมของพรหมหรือสัตว์นั้นเอง จึงมากินง้วนดินจนเกิดการพอกพูนเป็นกายมนุษย์ขึ้น ขอให้ผู้ฟังคิดเอาเองเถิด

"มนุษยกาย" นี้ โดยสภาพท่านแสดงว่า **เป็นของหยาบ เป็นของหนัก เป็นกายมืด เป็นของอากูล เป็นรังของโรค เป็นที่ตั้งแห่งทุกข์** ก็สมจริงที่ว่า เป็นของหยาบ เพราะไม่สามารถเล็ดลอดสิ่งที่กีดกั้นไปได้ มีอาการปรากฏให้เห็นได้ด้วยตาเนื้อ ที่ว่าเป็นของหนัก เพราะไม่คล่องแคล่วไปได้ช้า การไปของมนุษย์ต้องกินเวลาต่างกันตามระยะทางใกล้หรือไกล ที่ว่าเป็นกายมืด เพราะว่าไม่มีแสงสว่างในตัวเอง ที่ว่าเป็นของอากูล เพราะเป็นที่รวมแห่งสิ่งโสโครกต่าง ๆ ที่ว่าเป็นรังแห่งโรค เพราะเป็นที่อยู่ของโรคภัยไข้เจ็บ ที่ว่าเป็นที่ตั้งแห่งทุกข์ เพราะเป็นของไม่ยั่งยืน และทุกข์ที่แสดงออกมาก็เป็นของหยาบปรากฏแก่ตาโลกทีเดียว เช่น ชรา ทุกข์ ก็แสดงเป็น ผมหงอก ฟันหลุด แก้มตอบ หนังเหี่ยว กายค่อม พยาธิทุกข์ ก็แสดงเป็นโทษทรมานอย่างรุนแรง มรณทุกข์ก็แสดงอาการทิ้งซากให้ปรากฏอย่างเปิดเผย **เป็นทุกข์ที่เห็นได้ง่าย จึงควรแก่ความตรัสรู้ของพุทธบุคคล**

ทิพยกาย

"ทิพยกาย" หรือ **"เทวกาย"** นั้นแปลว่า **กายทิพย์** กายที่เป็นทิพย์คือ**กายที่สว่าง กายที่ประณีตละเอียด คล่องแคล่ว ว่องไว เบา ในตำนานแสดงว่าพวกทิพยกาย** คือ **เทวดามาเฝ้าพระผู้มีพระภาคในเวลากลางคืน เปล่งพระรัศมีให้พระเชตวันสว่างรุ่งโรจน์ไปทั่ว** และเทวดาเหล่านั้นจะมาจากวิมานชั้นไหนก็ตาม ย่อมมีระยะทางกินเวลาเท่ากันหมด คือชั่วบุรุษผู้มีกำลังเหยียดแขนคู้ก็ถึง และไม่มีอะไรจะกั้นจะบังได้ ตลอดปลอดโปร่งไปหมด **ในทางปฏิบัติพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงแสดงว่ากายทิพย์นั้นย่อมปรากฏแก่ผู้ปฏิบัติได้** เช่น **ทรงแสดงไว้ในอภิญญา ๖** รูปทิพย์ทรงแสดงว่าคนหนึ่งทำให้เป็นหลายคน หรือหลายคนทำให้เป็นคนหนึ่งเล็ดลอดไปในฝา ในกำแพง ในภูเขา เหาะเหินไปในอากาศเดินน้ำดำดิน ลูบคลำพระอาทิตย์ พระจันทร์ได้ **ทิพยโสต ย่อมฟังเสียงทิพย์**และ**เสียงมนุษย์ทั้งที่ใกล้และที่ไกลได้ ทิพยจักษุย่อมเห็นสัตว์ที่จุติ**และ**อุบัติเป็นต้น**ได้ **เรื่องทิพยกายนี้ก็แปลกมาก ถ้าสังเกตดี ๆ** และ**หนักไปในทางปฏิบัติจะรู้ได้**...ฯลฯ

ชั้นของทิพยกาย

ที่คำกึ่งภาษาว่า **ปหาย มานุสํ เทหํ เทวกายํ ปริปุเรสฺสนฺติ ละกายที่เป็นเป็นของมนุษย์แล้ว จักยังเทวกายให้เต็มรอบ**นั้น ย่อมแสดงว่า**เทวกาย** หรือ**ทิพยกายมีหลายชั้น** คือ **ที่เต็มรอบ** คือไม่พร่องก็มี **ที่ไม่เต็มรอบยังพร่องก็มี จึงแบ่งออกเป็นชั้นอ่อน ชั้นกลาง** และ**ชั้นแก่** ชั้นอ่อนคือชั้นที่ไม่บริบูรณ์ยังไม่เต็มรอบนี้ ควรจะได้แก่พวกนิรยบาล ชั้นกลางควรจะได้แก่ชั้นภูมิเทวดา ชั้นแก่คือชั้นบริบูรณ์ ควรจะได้แก่เทวดาที่สูงกว่านั้นขึ้นไป หรือจะเทียบในพระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชั้นแก่ได้แก่พระกายที่ตรัสรู้แล้ว เช่นทรงทิพยจักษุ ทิพยโสต ทิพยกาย ที่ไปโปรดคนโน้นคนนี้ ชั้นกลาง เช่นที่ทรงพระสุบินในคืนวันใกล้จะตรัสรู้ ชั้นอ่อนในพระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใน

พุทธประวัติไม่มีแสดงถึง

ธรรมอันเป็นเหตุให้ทิพยกายบริบูรณ์นั้น ตามพระคาถานั้น **ก็ได้แก่การถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ คือเจริญพุทธคุณ** นั่นเอง

ชั้นทิพยกายนี้เป็นชั้นประณีต ไม่ใช่ชั้นหยาบ เห็นทุกข์ได้ยากจึงไม่ใช่ชั้นตรัสรู้ หรือชั้นสร้างบารมี

ภาษาของทิพยกาย

ภาษาของทิพย์ที่มาใช้กับมนุษย์นั้น ก็มี ๓ อย่าง คือใช้กันตรง ๆ เช่นบอกว่าจะเป็นอะไรก็บอกตรง ๆ กันไปทีเดียวอย่างหนึ่ง บอกโดยตรงกันข้าม เช่นบอกว่าจะตายกลับเป็นไม่ตาย บอกว่าจะเสียกลับเป็นได้ไม่เสียอย่างหนึ่ง บอกปริศนาให้คิดเอาอย่างหนึ่ง แต่**การบอก**หรือ**การพูดของทิพยกายนั้น รู้กันด้วยใจ ไม่ต้องอ้าปากพูดเหมือนมนุษยกาย** และจะบอกความเป็นอย่างไรในภาษา ๓ อย่างนั้น ก็ต้องสังเกตด้วยความรู้สึกทางใจของผู้นั้นเองในครั้งแรก

ทิพยกายนี้ ยังมิใช่ทางพ้นทุกข์ ยังท่องเที่ยวร่อนเร่อยู่ ทางธรรมจึงไม่นิยมนัก

ธรรมกาย

"**ธรรมกาย**" คือ **กายธรรมนี้เป็นชั้นละเอียด** เมื่อกล่าวด้วยเรื่องกายธรรมจำเป็นจะต้องอธิบายคำว่า "**ธรรม**" ในศัพท์นี้ให้เข้าใจก่อน **ธรรม**หรือ**ธาตุ**นั้น ตามพยัญชนะแปลว่า "**ทรง**" เมื่อถือ

เอาคำว่า "ทรง" เป็นประมาณก็ได้ ความตรงกันข้ามว่า **สภาพที่ทรงเป็น "ธรรม" สภาพที่ไม่ทรงก็ไม่เป็นธรรม** คือเป็น "**อธรรม**" แม้ **ในสภาพที่เป็นธรรมซึ่งแปลว่า "ทรง" นั้น เมื่อเพ่งตามอาการแล้วก็มีทรงอยู่ ๒ อย่าง** คือ **ทรงอยู่อย่างนั้น ไม่แปรผันเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น** ซึ่งเรียกว่า **อสังขตธรรม ธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง** หรือ **อมตธรรม ธรรมที่ไม่ตาย** อย่างหนึ่ง **ทรงอยู่ชั่วครู่ชั่วคราวแล้วก็เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไป** เช่นร่างกายของคนของสัตว์หรือสิ่งประดิษฐ์ทุก ๆ ชนิดอย่างหนึ่งอย่างหลัง นี้ท่านเรียกว่า "**สังขตธรรม**" บ้าง "**สังขารธรรม**" บ้าง **เพราะเป็นธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่งขึ้น** เรียกว่า **มตธรรม ธรรมที่ตายสลายไปบ้าง**

คำว่า "**ธรรมกาย**" ในที่นี้ เข้าใจว่า หมายเอา "**อสังขตธรรม**" หรือ **อมตธรรม ที่เป็นส่วนโลกุตตรธาตุ หรือโลกุตตรธรรม ไม่ใช่โลกิยธาตุ** หรือ **โลกิยธรรม**

ธรรมกายได้แก่อะไร

ธรรมที่เรียกว่า "**ธรรมกาย**" นี้ เข้าใจว่า หมายเอา "**อสังขตธรรม**" ทั้งที่เป็นวิราคะ ทั้งที่เป็นสราคะ ถ้าเป็นวิราคธรรม ก็เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ ถ้ายังไม่เป็นวิราคธรรมก็ยังไม่เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ แต่ธรรมกายที่มาในอัคคัญญสูตร ซึ่งแสดงว่า คำว่า ธรรมกายก็ดี พรหมกายก็ดี ธรรมภูติก็ดี เป็นชื่อหรือเป็นคำร้องเรียกซึ่ง "**ตถาคต**" นั้น มีปรากฏที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในที่อื่นอีกหลายแห่งเช่นในอัคคิเวสสนวัจฉโคตรสูตรเป็นต้น เล่าว่า **พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแก่วัจฉโคตรปริพาชกปฏิเสธปัญจขันธ์ว่า**

"**เขาบัญญัติตถาคตด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อันใด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อันนั้น ตถาคตละเสียได้แล้ว ทำให้เหมือนตาลมีรากขาด มียอดด้วน ไม่เจริญอีกแล้วดังนี้**" นี่ก็ได้ความว่า **ตถาคตไม่ใช่นามไม่ใช่รูป ไม่ใช่ขันธ์ ๕ ไม่ใช่อายตนะ ๖ ไม่ใช่ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ไม่ใช่โลกิยธาตุ ตถาคตนั้นเป็น "ธรรม"**

ซึ่งบางครั้งหรือบางแห่งก็เรียกว่า "**เรา**" เช่นในวักกลิสูตร ทรงแสดงแก่พระวักกลิว่า

"**ประโยชน์อันใดด้วยการมานั่งแลดูร่างกายซึ่งเป็นของเน่านี้ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรม ดังนี้**"

แต่คำว่า **เรา ๆ** นี้มีที่ใช้หลายแห่ง เราแก่ เราเจ็บ เราตายก็มี เราเป็นผู้พลัดพรากจากนามรูปที่แก่ที่เจ็บ ที่ตาย ซึ่งเป็นของรักยิ่งนั้นก็มี เราเป็นผู้เป็นไปตามกรรมก็มี

อันมาในอภิณหปัจจเวกขณ์ **เรา ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ก็มี "เรา" ที่แสดงไว้ในวักกลิสูตรนั้น ไม่ใช่ เรา ๓ ข้อข้างต้น ในอภิณห-ปัจจเวกขณ์นั้น**

"เรา" ในพระสูตรนี้ เป็นเรา "ตถาคต" "เรา" ใช้ใน **"ธรรมกาย"** ที่บริสุทธิ์ ดังนี้ฯ

ปราชญ์ผู้รู้ปริยัติสัทธรรม แม้ท่านจะยังไม่ได้ปฏิบัติถึงธรรมกายเอง แต่เมื่อท่านได้ประมวลความรู้จากปริยัติสัทธรรมเข้ากับผลของการปฏิบัติที่ท่านเคยได้รู้เห็น เคยได้ยินได้ฟังและได้มีประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้แล้ว ท่านยังมีความเข้าใจและแสดงธรรมได้สอดคล้องตรงกันทั้งอรรถทั้งธรรม และผลของธรรมปฏิบัติอย่างดีเพียงนี้ **จะป่วยการกล่าวไปใยถึงผู้ปฏิบัติภาวนาตามที่** พระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกาย ให้ได้ทั้งรู้อรรถแห่งธรรม** และให้**ทั้งเห็น กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต** และ**ธรรมในธรรมของกายมนุษย์ มนุษย์ละเอียด, กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด, กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด** ถึง **ธรรม-กายโคตรภู ธรรมกายโคตรภูละเอียด...ธรรมกายพระอรหัต ธรรมกายพระอรหัตละเอียด...** ถึง**เห็นธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธ-เจ้าและของพระอรหันตสาวก** ใน**อายตนะนิพพาน** ว่า**เป็นเรื่องจริง ที่ผู้ปฏิบัติได้เข้าถึงได้รู้-เห็น** และ**เป็นเองแล้ว จะมีความซาบซึ้ง มีความมั่นใจในธรรมปฏิบัติที่เขาสามารถรู้เองเห็นเองนี้เพียงใด**

กล่าวโดยสรุป **การบำเพ็ญสติปัฏฐาน ๔ คือ การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต** และ**ธรรมในธรรมนั้น มีธรรมที่เป็นอารมณ์ของวิปัสสนา** (ทั้งระดับ **อนุวิปัสสนา** และ **โลกุตตรวิปัสสนา) อยู่ ๓ ประการคือ**

(๑) **กายโลกิยะ** อันเป็นส่วนของ **"รูปขันธ์"** หรือ **"รูปธรรม"** เมื่อพ้นจากกายโลกิยะ หรือกายในภพ ๓ สุดละเอียดไปแล้ว มี**กายธรรม** หรือ **"ธรรมกาย"** นี้เป็น **"ธรรมขันธ์"** เป็น**หมู่ธรรมที่บริสุทธิ์** ตั้งแต่ระดับ**โคตรภูบุคคล** (ผู้ได้โคตรภูญาณ) ถึง**พระอริยบุคคล ผู้ละสัญโญชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้** และ**บรรลุมรรค ผล นิพพาน** ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

(๒) **เวทนา** และ **จิต** อันเป็นส่วนของ **"นามขันธ์ ๔"** คือ เวทนา สัญญา สังขาร (จิต) และวิญญาณ **ของกายโลกิยะ จากสุดหยาบ**คือกายมนุษย์ **ไปจนสุดละเอียด** ถึงกายอรูปพรหมละเอียด

นี้รวมเรียกว่า **"นามขันธ์"** หรือ **"นามธรรม"**

ส่วน **"ใจ"** หรือ**จิตของธรรมกาย** เป็น **"ญาณ"** ที่ให้ **"ตรัสรู้"** คือให้**เห็นแจ้งรู้แจ้งทั้งสภาวะของสังขาร/สังขตธรรมทั้งปวง** กับทั้ง**สภาวะของวิสังขาร/อสังขตธรรม** คือ**พระนิพพาน** และทั้งให้**เห็นแจ้งแทงตลอดใน อริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริงเอง** คือ **รู้เอง เห็นเอง ตามที่เป็นจริง** และ

ได้**บรรลุมรรค ผล นิพพาน** ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ถึง**สิ้นอาสวะกิเลส ตัณหา อุปาทาน โดยสิ้นเชิง เป็นพระอรหันตขีณาสพ** ตั้งแต่ระดับ**พระอรหันต์สาวก** ถึง**พระอรหันต์ปัจเจกพุทธเจ้า** และถึงสูงสุดเป็น**พระอรหันตสัมมา-สัมพุทธเจ้า**

(๓) **"ธรรม"** กล่าวโดยหมวด **ธรรมในธรรมแห่งสติปัฏฐาน ๔** ได้แก่การมีสติพิจารณาเห็น**นิวรณ์ ๕ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ อริยสัจ ๔** (รวมมาเป็นสติปัฏฐาน ๔ อีก) และ**สัมโพชฌงค์ ๗** ซึ่งหากจะกล่าวโดย**สภาพรวมของธรรม ๓ ฝ่าย** ก็ได้แก่ **กุสลาธัมมา** คือ**ธรรมฝ่ายดี (ฝ่ายบุญกุศล) ๑ อกุสลา-ธัมมา** คือ**ธรรมฝ่ายชั่ว (ฝ่ายบาปอกุศล) ๑** และ**อัพยากตาธัมมา** คือ**ธรรมกลาง ๆ ไม่ดี ไม่ชั่ว ๑**

อนึ่ง ยังมี **"ธรรม ๒"** อีกโสดหนึ่งซึ่งหมายถึง

หมวด ๑ คือ

รูปธรรม ได้แก่ รูปขันธ์ทั้งหมด ๑

อรูปธรรม ได้แก่ นามขันธ์ ๔ และ นิพพาน ๑

อีก**หมวด ๑** คือ

โลกิยธรรม ได้แก่ ธรรมอันเป็นวิสัยของโลก ๑

โลกุตตรธรรม คือธรรมพ้นโลก (มิใช่วิสัยของโลก) ได้แก่ มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ อีก ๑

อีก**หมวด ๑** คือ

สังขาร/สังขตธรรม คือธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ๑

วิสังขาร/อสังขตธรรม คือธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่พระนิพพานธาตุ อีก ๑

เหล่านี้ **ผู้เจริญภาวนาพึงจะต้องรู้จัก** และ**พิจารณาให้เห็นแจ้งรู้แจ้งซึ่งสภาวะของธรรมทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ ตามที่เป็นจริง จึงจะสามารถยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้ อันจะเป็นเหตุปัจจัยให้สามารถยังสัมมา-สมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ ให้ละสัญโญชน์ทั้งหลาย** และ**ทำนิพพานให้แจ้งตามรอยบาทพระพุทธองค์ได้อย่างสมบูรณ์.**

โอวาทวันปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๓๒

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

โดย

เจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสณมหาเถร ป.ธ. ๙)

เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย พระวิทยากร ท่านผู้เข้าปฏิบัติธรรมทั้งพระภิกษุ สามเณร และท่านสาธุชนทั้งหลาย ในเบื้องต้นขออนุโมทนาสาธุการ ชื่นชมยินดีกับท่านทั้งหลายที่ได้มีโอกาสมาปฏิบัติธรรมร่วมกัน เพราะเพียงแต่พลอยอนุโมทนายินดีด้วยก็เป็นบุญเป็นกุศล ตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ครั้นได้ฟังการปฏิบัติงานของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมแล้ว ก็ทำให้ได้ทราบชัดเจนว่าสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ครั้งแรก ของการเปิดการฝึกสอนอบรมวิชชาธรรมกายที่สถาบันฯ ซึ่งถ้านับโดยปีแล้วก็ไม่นานแต่ว่าเมื่อนับโดยจำนวนรุ่นก็มากถึง ๓๒ รุ่น ถ้าดูถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถาบันฯที่เป็นถาวรวัตถุต่าง ๆ ก็จะเห็นได้ว่า สถาบันฯได้มีความก้าวหน้า เกินกว่าที่กำหนดไว้ แม้แต่ต้นหมากรากไม้ต่าง ๆ ก็เต็มไปหมด แปรสภาพที่เปลี่ยนจากเดิมที่เป็นท้องนาท้องทุ่ง มีแต่ดินที่แตกระแหง ทำให้มีน้ำเต็มทั่วบริเวณมีร่มเงานี้ เป็นส่วนประกอบ ทั้งได้ทราบถึงผู้ที่มาร่วมกันปฏิบัติธรรมมีทั้งชาวต่างประเทศที่เป็นพระภิกษุเป็นคฤหัสถ์ รวมไปถึงพระภิกษุ

ฝ่ายมหายานอีกด้วย ทำให้เป็นที่น่าปลื้มใจของผู้ริเริ่มจัดตั้งสถาบันฯ

ผู้ที่มาใหม่ในปีนี้อาจจะไม่ทราบชัด หรืออาจจะทราบอยู่บ้างแล้วด้วยเอกสาร แต่เพื่อทราบร่วมกันอีกครั้งหนึ่งในที่นี้ ก็ขอกล่าวแต่เพียงสั้น ๆ ว่า**สถาบันฯ นี้ ได้เกิดขึ้นโดยความริเริ่มแต่เพียงคนเดียว คือ ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ซึ่งในเวลานั้นยังเป็นฆราวาส แต่เป็นผู้รักในการปฏิบัติธรรม คิดที่จะเปิดสถาบันฯ คิดที่จะเปิดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น** จึงได้ปรึกษาหารือกับผู้โน้นบ้าง ผู้นี้บ้าง จนกระทั่งได้ข้อแน่ใจว่าควรจะเปิดได้แน่ ทำให้มองเห็นได้ชัดเจนอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติธรรมว่า**ผู้ปฏิบัติธรรมเมื่อได้ความสงบแล้วจะมีความรู้สึกคล้าย ๆ กันอยู่อย่างหนึ่ง ถ้าหากว่า ความสงบลึกเท่าไรก็ยิ่งชัดเจนเท่านั้น นั่นก็คืออยากจะให้ผู้อื่นได้บ้าง มีมารดาบิดาก็อยากจะให้ได้ปฏิบัติ แม้มีครูบาอาจารย์ก็อยากให้ปฏิบัติ มีเพื่อนมีฝูงก็อยากให้ปฏิบัติ** ที่อยากให้เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า **ได้พบกับสิ่งหนึ่งซึ่งหาไม่ได้ไม่มีขายในท้องตลาด** หาไม่ได้เลย **ความรู้สึกอันนี้เหมือน ๆ กัน สำหรับผู้ปฏิบัติที่ได้ความสงบลึกเท่าไรยิ่งมาก**เท่านั้นเข้าใจว่าผู้มาปฏิบัติถ้าปฏิบัติจนได้สมาธิลึกเท่าไร ชัดเจนเท่าไร ก็จะมีความรู้สึกอย่างที่ว่านี้มากขึ้น จึงนึกว่าและแน่ใจด้วยว่า **ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย นี้เป็นอย่างนั้นคือนึกว่าเมื่อได้ปฏิบัติเองแล้วได้ความสงบได้อย่างนี้ เห็นพระอย่างนี้ได้รู้ได้เห็นประจักษ์อย่างนี้ ก็อยากให้คนอื่นได้รู้ได้เห็นบ้าง** เมื่อมีความเข้าใจในใจของท่านอย่างนั้นแม้จะไม่ได้บอกว่าท่านต้องมีความรู้สึกอย่างนี้ แต่ก็ตกลงใจเห็นด้วยและก็ได้บอกกับท่านว่า คนอื่นยังอย่าพึ่งไปหวังอะไร ต้องทำเองทำเองแล้วก็ได้ แต่ถ้านึกว่าจะให้คนนั้นคนนี้ทำไม่ได้ ต้องทำเอง ได้บอกกับท่านในตอนนั้น ทั้งที่ยังไม่ตั้งสถาบันฯ และก็ปรากฏเป็นความจริงขึ้นอย่างที่เห็นอยู่ในขณะนี้และที่กล่าวมาย่อ ๆ นั้นแล้ว ขอย้อนไปกล่าวอีกสักนิดหนึ่งว่าความรู้สึกของผู้ปฏิบัติธรรมที่ได้ความสงบแล้วมีความรู้สึกอย่างที่กล่าวนี้

เราอ่านพุทธประวัติแล้วเพียงแต่ทราบว่าประวัติอย่างนี้ ประวัติเป็นอย่างนี้ แต่ว่าไม่ลึก ไม่ลึกลงไปว่าสิ่งที่ลึกที่อยู่ในประวัตินั้นเป็นอย่างไร ถ้าจะพูดแบบใหม่ ๆ ว่ารู้แต่ประวัติศาสตร์แต่ไม่รู้ว่าที่ลึกลงไปในประวัติศาสตร์นั้นเป็นอย่างไร ในพระพุทธประวัตินั้นทุกองค์จำได้ แม้แต่สามเณรที่เรียนนักธรรมชั้นตรี โยม ๆก็จำกันได้ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เมื่อแน่พระทัยว่าจะทรงสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย ก็ทรงนึก

ถึงท่านอาฬารดาบส กับอุทกดาบสก่อน นี้เป็นฤาษีที่พระพุทธเจ้าไปทรงเรียนฌาน รูปฌานและอรูปฌาน พระพุทธเจ้าได้จากท่าน ๒ ท่านนี้ แม้จะเป็นขั้นฌานแต่ว่าก็มีความสำคัญมาก พระพุทธเจ้าอยากให้พระฤาษีที่เป็นอาจารย์สอนฌานนั้นได้บรรลุธรรมสูงขึ้น จึงทรงนึกถึงก็ได้ทราบด้วยพระโพธิญาณว่า สองท่านนั้นล่วงไปแล้ว ก็นึกต่อไปถึงท่านเบญจวัคคีย์ว่า พระเบญจวัคคีย์ที่เคยปฏิบัติธรรมร่วมสุขร่วมทุกข์กันนั้น ได้จิตสงบกันแล้วล่ะ แต่ยังไม่รู้สูงกว่านั้น ก็อยากที่จะให้รู้สูงกว่านั้นจึงได้เสด็จเดินทางจากมคธเมืองคยาที่รู้จักกันดีในเวลานี้ว่าพุทธคยา ไปยังเมืองพาราณสีซึ่งเป็นที่อยู่ของท่านพระเบญจวัคคีย์มีท่านพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นหัวหน้า แล้วก็ได้ทรงประสบผลสำเร็จคือทรงสอนแล้วท่านทั้งห้านั้นสามารถรู้ตามได้ ประวัติกล่าวไว้อย่างนี้ ทบทวนให้ท่านทั้งหลายได้นึกอีกที่หนึ่ง และท่านทั้งหลายจะเข้าใจดีผู้ที่ได้ถึงความสงบดีอย่างที่ ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยท่านพูดเมื่อกี้นี้สามสิบกว่ารูปนั้น จะชัดเจนจะเข้าใจเรื่องนี้ชัดเจนคือไม่เพียงแต่รู้ว่าประวัติเป็นอย่างนี้แต่จะรู้ลึกซึ้งลงไปว่าที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร ก็นี้แหละที่ว่าใจของผู้ปฏิบัติธรรม เมื่อเข้าถึงความสงบแล้วจะ **ประสงค์ เหมือนกันอย่างที่พูดมาแล้ว** เหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงประสงค์ที่จะให้ผู้ที่ได้ร่วมปฏิบัติกันมาก่อนนั้นได้รู้ธรรมตามพระองค์ท่าน นี้ขอกล่าวเพียงพอ **ให้ท่านทั้งหลายได้เห็นว่าความรู้สึกอย่างนี้ต้องเกิดจากสมาธิ** เหมือนกัน

ถ้าไม่มีสมาธิแล้ว อ่านแต่ประวัติจำหนังสือได้ แต่ถ้าเข้าใจสามารถสัมผัสหรือยกจิตใจของ

ตนให้เข้าถึงสมาธิก็จะเข้าใจเรื่องนี้ดี รูปไหนที่ทำใจให้เป็นสมาธิแล้วเรื่องนี้ยังไม่เกิดต้องทำให้เกิด และเมื่อทำให้เกิดแล้วก็จะบอกแก่ตัวเองว่าเป็นอย่างไร และท่านทั้งหลายก็จะมีความรู้สึกว่าอยากให้คนอื่นเขาได้ลองปฏิบัติบ้าง จะเป็นอย่างไรจะเห็นอย่างไร ความรู้สึกในใจที่จะคัดค้านนั้นไม่มี เพียงแต่ได้สมาธิระดับนี้ในขั้นนี้ สูงขึ้นไปนั้นยังไม่ต้องพูด

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถาบันฯนี้เกิดขึ้น เพราะท่านได้ปฏิบัติธรรมจนกระทั่งได้สมาธิเห็นชัดเจนในองค์พระว่าเป็นอย่างไรจึงอยากที่จะให้ผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นพระเป็นโยมได้เห็นบ้าง ได้เห็นว่าเมื่อจิตสงบแล้ว เห็นอย่างนี้นะ และเป็นอย่างนี้แล้ว เวลาต้องการที่จะให้จิตหยุดอย่างนี้บ้าง ก็หยุดได้ ไม่ต้องฟุ้งซ่าน ให้จิตอยู่อย่างนี่แหละหยุดอยู่อย่างสบาย ๆ นี่แหละหยุดได้ **เมื่อท่านปฏิบัติได้แล้ว ก็อยากจะให้ผู้อื่นได้ ดังที่กล่าวมาสถาบันฯแห่งนี้จึงได้เกิดขึ้น** ท่านทั้งหลายจึงได้มาปฏิบัติธรรม ดังที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ ท่านผู้ใดไม่ได้อย่างเต็มที่ก็พยายามให้ได้ เพื่อจะพบกับอาการที่ว่าหรือสภาวะที่ว่านี้ด้วยตนเอง แล้วก็จะบอกแก่ตนเองได้ ก็ขอให้ทุกรูปมีความดีใจในตัวของตัวเอง ว่าเป็นโอกาสดีเหลือเกินที่ได้มาปฏิบัติธรรม ถ้ามิฉะนั้นแล้วก็จะมองไม่เห็นทางว่าการปฏิบัติธรรมนั้นเป็นอย่างไร

การปฏิบัติธรรมนั้นมีหลายแบบหลายอย่าง แต่ขอให้ได้เถอะสักอย่างหนึ่งให้ได้ อย่าให้คว้างเปล่า เหลวจนกระทั่งตายน่ะไม่ไหวแล้ว ต้องให้ได้สักอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้ามิฉะนั้นแล้วเราจะไม่เข้าถึงพระศาสนาอย่างแท้จริง ไม่ถึงอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านบอก ข้อนี้คนอื่นก็พูดให้เข้าใจไม่ได้นอกจากตัวเราเองเท่านั้น ว่าเป็นอย่างไร ถ้าปฏิบัติได้แล้วก็จะรู้เอง ถ้าเราเพียงแต่เผิน ๆ ให้ทานอย่างธรรมดารักษาศีลอย่างธรรมดาไม่ใช่ไม่ดี ดีเหมือนกัน แต่ยังไม่เข้าถึงจุดอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านตรัส **พระพุทธเจ้าท่านทรงประสงค์ที่จะให้เราเห็น ให้เรารู้เราเห็นอย่างที่พระพุทธองค์ ทรงรู้ทรงเห็นมาแล้ว** นี้เป็นเรื่องสำคัญ แม้จะไม่ถึงขั้นหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะแต่ก็ต้องให้ได้ในลักษณะอย่างนี้เมื่อได้แล้วยังต้องรักษาอีก รักษาให้ดี พยายามปฏิบัติเข้าไว้ มาที่สถาบันฯนี้ก็ได้หรือจะปฏิบัติอยู่เองเพราะได้แนวไปแล้วก็ได้ แต่ว่าอย่าทิ้ง ต้องปฏิบัติเรื่อยและก็จะเห็นเองว่า รักษาไว้ได้และก้าวหน้าไป นี้เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะว่าบางทีมาปฏิบัติครั้งเดียวแล้วก็วางไม่สนใจ อีกอย่างหนึ่งอย่านึกว่าเราปฏิบัติเอาเองก็ได้ ก็สามารถทำได้เหมือนกัน สำหรับ

ผู้ที่มีปุพเพกตปุญญตาหรือทางพระ เรียกว่ากตาธิการ คือเคยทำมาแล้ว อย่างนี้ได้เห็นใบไม้หล่นก็รู้ทันทีว่า นี้เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีแต่ นั่นเป็นเฉพาะท่านที่มีกตาธิการ ซึ่ง เป็นคำพระอีก พูดง่าย ๆ ว่าเป็น คน ที่เคยปฏิบัติมาแล้วก่อน แต่ ยังไม่ ได้ถึงขั้นที่จะบรรลุ พอ เห็นใบไม้ร่วง เท่านั้นแหละ ก็ เข้าใจทันที เพราะ ที่ได้เคย ปฏิบัติมาแล้วนั้นมาเตือน นำให้ เห็นอย่างนั้น แต่อย่างนั้นน่ะ หา ยาก เราต้องนึกว่าเรานี้มีบารมี กันน้อย เราจึงต้องเสาะแสวงหาผู้ ที่จะแนะนำพร่ำสอน **อย่านึกว่าเรา มีหนังสือแล้วเรากางอ่าน อ่าน แล้ว เราก็ลองทำดูทำได้กาง หนังสืออ่าน ไม่ใช่ทำไม่ได้ แต่ ว่าอาจจะช้าอาจ จะไม่ตรงเป้า หมาย แล้วเกิดความ ท้อแท้ใจ เกิดความเสียหายอย่างอื่น ขึ้นได้** ขอยกตัวอย่างสักหน่อย หนึ่งว่า พระท่านนั่งกัมมัฏฐาน แล้ว ไม่ มีอาจารย์คอยบอก นั่ง ๆ ไปก็ เกิดมีความรู้สึกเหมือนกับว่าตัวจะ ลอยได้แล้ว เห็นอะไรโชติช่วงสว่าง ไสวก็เดินไปนึกเหมือนกับว่าจะเหาะ ได้ พอเจอหน้าต่างก็เหาะเลย หล่น ลงไปตุ๊บเกือบตาย นี่เพราะอะไร เพราะว่าไม่มีอาจารย์คอยบอกคอย คุม บางคนก็เสียสตินั่ง ๆ ไปก็ เห็น ศพ นั่นเจริญอสุภกัมมัฏฐาน เห็น ศพแล้วศพทำท่าจะพูดได้ สติ ฟั่นเฟือนไปเลย กลัว เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกรูปที่มาปฏิบัติแล้วนี่ บอก กันต่อ ๆ ไปว่าอย่านึกว่าทำเองได้ ถ้ามีโอกาสแล้วก็ให้มีอาจารย์ที่คอย บอกคอยควบคุม

ที่สถาบันฯ นี้มุ่งหมายที่จะ ให้ผู้มีความสนใจมาปฏิบัติ จึงขอ ให้ทุกรูปได้บอกต่อ ๆ กันไป ว่า **อย่าเพียงแต่อยากจะทำแล้วก็เปิด หนังสือกางอ่านแล้วก็ทำไป** ถ้าจะ ทำอย่างนั้นก็ต้องให้เข้าใจจริง ๆ

หรืออีกอย่างหนึ่งให้นึกแบบธรรมดา นึกอะไร ๆ ไปตามแนวที่พระพุทธ-เจ้าท่านสอน นึกเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นึก ๆ ไป ตามหนังสือที่ อ่าน พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้อย่าง นั้น แล้วก็มีผู้มาเขียนเป็นหนังสือ พิมพ์ขึ้น ก็อ่าน ๆ ตามนึกไปก็พอ ชอบใจได้เหมือนกัน ไม่ใช่ไม่ได้ แต่อย่านึกนะว่าจะมั่นคง พอเกิด อะไรสักอย่างหนึ่งเป็นปัญหาขึ้นมา ไม่ต้องอื่นละ แต่ว่าเป็นเรื่องพูด ยากเรื่องนี้ เพราะเราก็ทุกคนก็ไม่ มีใครนึกได้ว่า ตอนที่จะตายนั้น เป็นอย่างไร นึกไม่ได้ นึกทวนไป ไม่ได้ **เราอยู่ธรรมดาอย่างนี้เรานึก ไม่ได้ว่าตอนที่เรากำลังจะตายนั้น เป็นอย่างไร เมื่อก่อนนะ ไม่ใช่ ชาตินี้ไม่ใช่ขณะนี้ ก่อนที่เราจะมา เกิดนี้ ตอนที่เราจะตายเป็นอย่างไร นึกอย่างไร** ยิ่งคนที่มีเวทนาความ เจ็บปวดไม่สบายนี้ ทำท่าจะไป แหล่ไม่ไปแหล่นี่ ความกลัวตายมี แต่ไม่ทราบว่าจะยึดเอาอะไรมาเป็น ที่ยึดเหนี่ยว **นึกถึงพระพุทธเจ้า นึกแล้วนึกอีกก็ไม่ชัดเจน ภาวนา แล้วภาวนาอีก ก็ไม่ชัดเจน ใจยัง ดิ้นอยู่นั่นแหละ** ทำไมถึงเป็นอย่าง นั้น **เพราะไม่เคยรู้วิธีว่าทำอย่างไร แล้วใจถึงจะตั้งลงไปได้ ให้นิ่งลง ไปได้ให้อยู่ที่จุดศูนย์กลางให้ได้ ทำ ไม่ถูกแม้แต่จะจับลมหายใจนี้** จะ จับจับตรงไหน นี้จับไม่ถูก **เหมือน กันทุกคนที่ไม่เคยปฏิบัติจับไม่ถูก ก็กลายเป็นตายเปล่า** อบายภูมิอาจ จะไม่ไปเพราะว่ามีทานมีศีลคอย กำกับไว้ก็พอที่จะได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติบ้าง **แต่ว่าที่จะแน่ใจ เหมือนกับผู้ที่ปฏิบัติไม่ได้ แต่ผู้ ที่ปฏิบัติพอรู้สึกว่าถ้าจะไม่ดีแล้ว ละก็สามารถที่จะนำจิตเข้าไปสู่จุด ที่ต้องการได้นั่นก็คือจิตที่เป็นสมาธิ เป็นเอกัคคตาแน่วแน่นั่นเอง อย่าง นี้ไม่ต้องสงสัยอบายภูมิ ๔ ไม่ต้อง ไปแน่นอน** มีแต่ว่าจะเกิดเป็น มนุษย์หรือเทวดาเท่านั้น หรือเกิด เป็นพรหมเท่านั้น ที่จะไปอบายภูมิ ไม่ต้องสงสัย

แต่ทีนี้ที่มานั่งปฏิบัติกันอยู่นี้ ที่รูปแก่ ๆ จริง ๆ ก็ไม่ค่อยจะมี เรียกว่าแก่แล้ว แต่ยังไม่ถึงขั้นนั้น แต่ถ้าแก่มาก ๆ เข้าแล้วก็จะนึกได้ ว่าจะเอาอะไรเป็นหลักเวลาจะตาย ก็ต้องรอให้คนอื่นบอกและคนบอก ไม่รู้เสียอีก พอจวนจะตายจะดับก็ มีคนไปบอกเสียว่าให้ภาวนาไว้นะ อรหัง อรหัง ไม่รู้อรหังอะไร คนจะ ตายอยู่แล้ว แต่เป็นวิธีโบราณ ถ้า คนนั้นมีเชื้อพอบอกว่า อรหัง ก็นึกได้ ถ้าคนเคยปฏิบัติด้วย ภาวนาว่าสัมมาอะระหัง ก็นึกได้ ว่าสัมมา อะระหัง จับติดทันที พอ จับติดเท่านั้นแหละ ไม่วุ่นวายแล้ว ใจก็จะสงบ พอสงบแล้วก็สิ้นลม หายใจ ไม่ต้องเป็นห่วงว่าจะไปทาง ไหน นี้พูดถึงเรื่องที่จะไปคือจะสิ้น สุดชีวิต แต่ว่า**ในระหว่างที่เราไม่**

สิ้นสุดชีวิตนี้สำคัญ ที่เรายังเป็นอยู่ ๆ กันอยู่นี้ ถ้าเราไม่สามารถที่จะสัมผัสกับความสงบบ้างนี้ เราขาดทุนชีวิตนี้พบแต่ของที่เราได้เห็นเราได้ยินธรรมดาเท่านั้น เราไม่สามารถที่จะพบกับสิ่งที่เราหลับตาอยู่เฉย ๆ แต่ก็ได้รู้ได้เห็นไม่ได้ ก็เสียเปล่า สิ่งที่ควรจะทำควรที่จะได้เราไม่ได้ เราไม่ได้ทำนี่แหละเสียดาย เพราะฉะนั้นถ้าไม่ได้แล้วน่าเสียดาย เมื่อมาปฏิบัติแล้วจึงให้ดีใจ **สถาบันฯ นี้จึงตั้งขึ้นด้วยมุ่งหมายที่จะให้ทุกคนนี้เข้าถึงความเป็นจริงตามหลักคำสอน ให้รู้ว่าศีลเป็นอย่างไร สมาธิเป็นอย่างไร ปัญญาเป็นอย่างไร** เมื่อได้เข้าถึงกันอย่างนี้แล้ว สถาบันฯ ก็สมปรารถนาไม่ได้ต้องการอะไรจากใครทั้งสิ้น สิ่งที่เกิดขึ้นในวัดนี้ในสถาบันฯนี้เกิดด้วยน้ำใจของผู้ที่มองเห็นและผู้ที่ดำเนินการก็ตั้งความปรารถนาแต่เพียงอย่างเดียว ว่า ให้เป็นสถาบันที่ให้ประโยชน์ดัง ที่กล่าวมาแล้ว **ไม่ได้มุ่งหวังตั้งใจ อย่างอื่นว่าให้เป็นที่ ๑ ในโลก หรือว่าให้คนรู้จักไปทั่ว ไม่ได้เป็น อย่างนั้น** ต้องการที่จะให้เพื่อนร่วม เกิดแก่เจ็บตายกันนี่ได้รับประโยชน์ จากคำสอนของพระพุทธเจ้า

จึงขอให้ทุกรูปที่มาปฏิบัติธรรมเข้าใจถึงความมุ่งหมายของสถาบันฯแล้วก็ให้เข้าใจว่า**สถาบันฯ นี้เป็นของทุกคนไม่ใช่เป็นของใคร เป็นของกลาง** เพียงแต่เวลานี้ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย เป็นผู้บริหารดูแล ในฐานะเป็นเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เป็นผู้ดูแลบริหารสถาบันฯเพื่อให้เกิดประโยชน์เท่านั้นแต่ท่านก็ไม่ได้เคยแสดงว่าท่านเป็นเจ้าของเพียงแต่ให้ผู้ที่มาอยู่ร่วมกันปฏิบัติธรรมก็ดีมาเป็นครั้งคราวก็ดี ได้เข้าใจว่านี้เป็นของกลางและช่วยกันดูแล ช่วยกัน

รักษา ช่วยกันสงวนสิ่งที่ควรจะสงวน ช่วยกันถนอมในสิ่งที่ควรจะถนอม ไม่ว่าในด้านใดจะเป็นด้านวัตถุก็ตาม ด้านอื่น ๆ ก็ตาม ก็ให้ช่วยกันด้วยนึกว่าเป็นของกลางแล้วเราต้องรักษา เพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่ตั้ง ที่ได้พูดมานี้ก็ยาวเกินไปแล้ว เพราะว่าในทางปฏิบัตินั้นทุกรูปก็ได้ฟังทุกวันและก็ได้ปฏิบัติกันทุกวัน จะได้มากได้น้อยแค่ไหนนั้นก็สุดแต่กำลังวาสนาบารมีของแต่ละรูปของแต่ละท่าน แต่ว่าได้แน่ เมื่อมาแล้วต้องได้แน่ไม่มีผิดหวัง เพียงแต่วันนี้มากล่าวเสริมให้ท่านทั้งหลายได้มีความรู้สึกดีใจในชีวิตของตนเองที่ได้เข้ามาสู่สถาบันฯแห่งนี้

และอีกอย่างหนึ่งที่ควรจะรับทราบรวมกันอีกส่วนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นท่านพระภิกษุ สามเณร หรือญาติโยม ก็คือได้มีชาวต่างประเทศสนใจเพิ่มขึ้น นี้ส่วนหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง เมื่อครู่นี้ได้เห็นพระฝ่ายมหายานท่านมาปฏิบัติก็นึกดีใจแล้วก็ได้พูดกับท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ว่ามาอย่างไรไปอย่างไร ท่านเล่าให้ฟังพอจับเค้าได้ก็ทำให้ดีใจว่าเราอยู่ในศาสนาเดียวกัน คือพระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน เมื่อเราได้มาปฏิบัติธรรมร่วมกันอย่างนี้ก็จะมีแต่ทางดีอย่างเดียวเท่านั้นการที่จะถือกันว่าเป็นเถรวาทเป็นมหายานนั้น ก็จะเสื่อมหายไปคลายไปเอง หมดไปเอง ก็จะเหลือแต่เนื้อแท้นั้นก็คือคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงขออนุโมทนาต่อท่านที่มาฝึกเป็นองค์แรกนี้ไว้ด้วย ทำให้เราดีใจร่วมกันได้ว่า เราเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งเถรวาทและมหายาน

บัดนี้ได้เวลาสมควรแก่การที่จะจบเรื่องการปิดการฝึกอบรมปฏิบัติพระกัมมัฏฐานแล้ว และทุกท่านได้รับวุฒิบัตรไปแล้ว จึงขอถือโอกาสนี้อ้างคุณพระศรีรัตนตรัย บุญบารมีแห่งบูรพาจารย์ พระเถรานุเถระ มีหลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นต้น บรรดาบารมีแห่งทวยเทพเทวดาสิ่งที่ทรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์สำคัญทั้งหลาย ทั้งในที่ใกล้และในที่ไกล บุญบารมีธรรมที่เราทั้งหลายรวมกันสะสมอบรมมา จงมารวมกันภายใต้พระพุทธบารมีแล้วดลบันดาลประทานพรให้เราทั้งหลายปราศจากสรรพโรคาพาธ ภัยพิบัติอุปสรรคอุปัทวันตรายนานาประการ ขอให้มีจิตใจชื่นบานแจ่มใสในพระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่ง ๆ ไป และให้ได้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์ อันชอบโดยทั่วถึงกันทุกท่านเทอญ.

เทวญาณมุนิมหาเถราภิถุติคาถา

โย โส หิ ราชปุรสงฺฆวรสฺส เชฏฺโฐ
โส เทวญาณมุนินามยตี วิภาวี
สนฺโต สโต สุปฏิปตฺติคุณาภิยุตฺโต
เวยฺยตฺติโก จ ปิฏกตฺตยเมธิภูโต
สามตฺถิโย วรกวี ชินธมฺมวาที
สมฺพุทฺธสาสนธโช วิย โส สปญฺโญ
เอตสฺส โสตฺถิวรมงฺคลิกมฺหิ วาเร
นิจฺจํ สุขี ภวตุ โส จ นิรนฺตราโย
เขมี จิรายุ พลวา จ ยสคฺคภูโต
สพฺพตฺถ โหตุ จ สทา อปราชิโต โส
ภทฺรานิ ปสฺสตุ จ คจฺฉตุ โสตฺถิภาวํ
ยํ เอส อิจฺฉติ ตมิชฺฌตุ ตสฺส ขิปฺปํ
สพฺพญฺญุโลกครุโน วรสาสนสฺมึ
ปปฺโปตุ โส วิปุลวุฑฺฒิวิรุฬฺหิมคฺคนฺติ

คงฺคาภิมุขาภิธาเน อาราเม วสตา
ขนฺติสาเรน มยา กตายํ
เกล้า ฯ พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ.๙
ประพันธ์ในนามคณะสงฆ์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

คาถาสดุดีพระเทพญาณมุนีมหาเถระ

ก็ พระมหาเถระรูปนั้นใด เป็นผู้ใหญ่แห่งพระสงฆ์ผู้ประเสริฐในราชบุรี
พระมหาเถระนั้น คือพระผู้มีนามว่า **"เทพญาณมุนี"** มีปัญญารอบรู้
สงบ มีสติปัญญา ประกอบยิ่งด้วยคุณคือความปฏิบัติดี
เฉียบแหลม และรอบรู้ในพระไตรปิฎก
สามารถเป็นกวีเยี่ยม กล่าวธรรมแห่งพระชินเจ้า
พระมหาเถระนั้น มีปัญญา เปรียบดังธงแห่งพระพุทธศาสนา
ในวาระอันประกอบด้วยมงคลอันเป็นความสวัสดี อันประเสริฐ
ขอให้พระมหาเถระนั้น จงมีความสุขและปราศจากอันตรายเนืองนิตย์
ปลอดภัย อายุยืน มีพลานามัยและสูงด้วยยศ
และขอให้พระมหาเถระนั้น เป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ
จงพบความเจริญ และจงถึงความสวัสดี
สิ่งใดพระมหาเถระนั้นปรารถนา ขอให้สิ่งนั้นจงสำเร็จแก่พระคุณท่านพลัน
ขอให้ถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์อันดีเลิศ
ในพระศาสนาอันประเสริฐแห่งพระผู้เป็นครูแห่งโลก พระผู้รู้ทุกสิ่งเทอญ

เกล้า ฯ ขันติสาร อยู่วัดปากน้ำ ประพันธ์คาถานี้ ฯ

มุทิตา...สักการะ
เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี

นบหัตถา คารวะ อภิวาท
ผู้สืบศาสนธรรม งามยศถา
ปีนี้เลื่อนฐานันดร์ "๕ ธันวา ฯ"
สมัญญา "พระเทพญาณมุนี"
ในวันรับพระราชทานสัญญาบัตร
"เกล้า ฯ ชาววัดหลวงพ่อสด ฯ " ประณตศีรษ์
พร้อมอวยชัยให้พระคุณพูนบารมี
สุขชีวีมีชันษากว่าร้อยเทอญ.

คณะสงฆ์วัดหลวงพ่อสด ฯ
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
๕ ธันวาคม ๒๕๓๙

ชยมงฺคลตฺเถราภิถุติคาถา

เชฏฺโฐธ ฆติ ชยมงฺคนามเถโร
โส สาสนมฺหิ ปริยตฺติสุสิกฺขกาโม
สนฺโต สโต จ ปิฏกตฺตยเมธิภูโต
ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติสมาหิโต จ
ธมฺมํธ โหติ ปฏิปชฺชตเมส อคฺโค
โส ฮมิมกายวิธิพุทฺธิ อนูนวุตฺตี
อุสฺสาหวา ภวติ อปฺปฏิวานจิตฺโต
พฺยตฺโต นิโยชิตุมิเธว จ สุกฺกมคฺเค
นิจฺจํ จ ธมฺมครุโก ครุปูชโก โส
เย สิกฺขกา จ ยตโย อนุธมฺมจารี
ธมฺเมน เตสมิธ สงฺคหการ โก โส
องฺคีรสสฺส มุนิโน วรสาสนสฺมึ
กิจฺจานุกิจฺจปสุโต อถ ธมฺมวาที
ตสฺมา หิ สาสนธโช วิย เสฏฺฐเถโร
กาเล อิมสฺส วรสมฺภวสมฺมตสฺมึ
ทีฆายุโก ภวตุ เอส จ วณฺณุเปโต
ภาคฺยญฺจ เอตถ สุขิโต พลวา อโรโค
สพฺพตฺถ โหตุ จ สทา อปราชิโต โส
ภทฺรานิ ปสฺสตุ จ คจฺฉตุ โสตฺถิภาวํ
ยํ เอส อิจฺฉติ ตมิชฺฌตุ ตสฺส ขิปฺปํ
พุทฺธสฺส โลกครุ โน ทิปทุตฺตมสฺส
สนฺติญฺจ วินฺทตุ จิรํ วรสาสนสฺมินฺติ

คงฺคาภิมุขาธิธาเน อาราเม วสตา
ขนฺติสาเรน มยา กตายํ

ชัยมงคลเถรสดุดี

นบหัตถา คารวะ อภิวาท
ผู้เสริมศรัทธาไทยให้เลิศล้ำ
"พระสุปฏิปันโน" ดุจโพธิ์งาม
มั่นในธรรมปฏิบัติงามศรัทธา
สมภารวัดหลวงพ่อสดฯ รุ่งโรจน์ล้ำ
แผ่นดินธรรม "อุทยานการศึกษา"
ศูนย์อบรม "สมาธิวิปัสสนา"
ตามแนวทาง "วิชชาธรรมกาย"
วัดนี้มีกิจกรรมทางธรรมะ
เพื่อสร้างพระคือวิมุติพิสุทธิ์ใส
ให้ทุกคน "สร้างพระในหทัย"
มุ่งหวังให้มีพระประจำตน
วัดรุ่งเรืองด้วยผ้ากาสาวพัสตร์
งามด้วยศรัทธาธรรมงามกุศล
งามแมกไม้เต็มสถานลานมงคล
งามเพราะสาธุชนเป็นคนดี
วัดจะดีเพราะมีพระปริยัติ
เรียนแปลอรรถรู้ข้อธรรมงามทุกที่
พระ-เณรใฝ่ศึกษาธรรม-บาลี
"มหาเปรียญ" มากมีที่ลานธรรม
สิ่งก่อสร้างทั้งหลายภายในวัด
กุฏิจัดเรียงรายไม่รุ่มร่าม
ขุดแหล่งน้ำทั่วสถานลานอาราม
ค่ามากล้ำในอุโบสถ์งดงามตา

มีศาลาน้อย-ใหญ่อีกหลายหลัง
รวมถึงสร้างสองอาคารสถานศึกษา
เตรียมเงินสร้างหอฉันเก้าล้านกว่า
ขึ้นอยู่กับศรัทธาประชาชน
ผู้นำดีที่น่าสักการะ
สมเป็นพระบริหารลานกุศล
เจริญธรรมเร่งรุดเพื่อหลุดพ้น
สอนทุกคนอย่าให้ละภาวนา
พระมหาเสริมชัย ใฝ่ปฏิบัติ
ปริยัติท่านไม่ยั้งหวังก้าวหน้า
เจริญตามรอยบาทพระศาสดา
หวังชีวาวิมุติหยุดเกิดกาย
สมบัณฑิตกตัญญูรู้คุณท่าน
เดินตามครรลองครูผู้สอนไว้
ยึดคำสอนของครูผ้าวางวาย
นามไธย "พระมงคลเทพมุนี"
ขอเชิดชูผู้นำธำรงศาสน์
สืบทายาทศาสนาพระชินสีห์
มุ่งเจริญภาวนาเสริมบารมี
ชีวิตพลีด้วยอาทรสอนธรรมกาย
วันที่ ๖ มีนาฯ วัสสานี้
ย่างเข้า ๗๐ ปี ชีวิตใหม่
ขอให้ถึงวิมุติหยุดทุกข์ภัย
ข้ามวัฏฏะเสียได้สุขใจเทอญ

พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ.๙ ประพันธ์
ในนามพระภิกษุสามเณรวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

การขอโทษ การแสดงความยินดี

โดย

ธมฺมเสฏฺโฐ ภิกฺขุ

การขอโทษ คือ การที่บางคนผิดแล้วต่อผู้อื่น แล้วไปสารภาพหรือแสดงความผิดที่ตนกระทำไว้ต่อผู้นั้น ด้วยคำว่า "ขอโทษ" บ้าง "ขออภัย" บ้าง หรือพร้อมกับแสดงความเคารพด้วย "การไหว้" สำหรับผู้น้อยกระทำผิดต่อผู้ใหญ่ เช่นนี้เป็นต้น อีกนัยหนึ่งก็คือ **การขอโทษ** เป็นกิริยาอาการที่แสดงต่อผู้ที่ถูกกระทบกระเทือน จากการประพฤติปฏิบัติของเราให้เขาอดโทษ หรือยกโทษให้

การแสดงความยินดี (การแสดงมุทิตา) คือ การที่เห็นผู้อื่นกระทำความดี ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและผู้อื่น แล้วมีความอิ่มใจ ชื่นใจต่อความดีของผู้นั้นแล้วแสดงออกซึ่งกิริยาอาการทางกาย วาจา ด้วยการกล่าวคำว่า "ขออนุโมทนา" หรือ "ขอแสดงความยินดี" เป็นต้น หรืออาจจะยกมือพนมขึ้นไหว้พร้อมกับกล่าว คำว่า "สาธุ" หรือ "อนุโมทนา" ด้วยก็ได้

ในสังคมทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นสังคมของครอบครัว บริษัท องค์กรต่าง ๆ รัฐบาล ประเทศชาติ หรือของวัดก็ตาม เมื่อมีการอยู่ร่วมกัน ทำงานด้วยกัน ก็อาจจะมีการพลาดพลั้งทำผิดกระทบ

กระเทือนต่อผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่ว่าจะเจตนาก็ตามหรือไม่มีเจตนาก็ตาม **เมื่อมีสติ**ระลึกรู้ได้ ไม่ว่าจะรู้ได้ด้วยตนเอง หรือผู้อื่นบอกกล่าวแนะนำให้ ก็**ควร**จะไป**ขอโทษ**เขา ไม่ว่าการกระทบกระทั่งนั้นจะเป็นสิ่งเล็กน้อยก็ตาม หากทำได้เช่นนี้ แสดงว่า ตนเองได้ทำประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเอง คือ ทำให้ตนเองมีจิตใจอ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา พร้อมทั้งทำประโยชน์เกื้อกูลต่อผู้อื่นด้วย คือ ทำให้เขาสบายใจเข้าใจ ก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในหมู่คณะสังคมด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ที่ได้พบเห็นรับรู้รับทราบจะได้เอาเป็นแบบอย่างต่อไป เมื่อตนเอง**เกิดพลาดพลั้ง**ขึ้น จะได้แสดงการ**ขอโทษ**ต่อผู้นั้น การรู้จักแสดง**การขอโทษ เป็นคุณธรรมของผู้ดี**อย่างหนึ่ง ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือผู้น้อย ควรจะมีไว้เป็น

สมบัติติดตัว **เพื่อลดมานะ** คือ ลดความเย่อหยิ่ง ถือตัว เช่นคิดว่า "ฉันไม่ผิด" เป็นต้น**ละทิฏฐิ** คือ ละความเห็นผิดอันจะ**เป็นเครื่องกำจัดกิเลสเครื่องเศร้าหมอง ชำระจิตใจให้ใสสะอาดชำระปัญญาให้บริสุทธิ์** ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติธรรมพัฒนาขึ้นด้วย การรู้จักขอโทษนี้ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้มีวัฒนธรรม ก็ควรจะมีไว้ เพื่อให้เกิดความสมัคร สมาน สามัคคี ปรองดองกันในหมู่คณะที่ตนเองรับผิดชอบอยู่

จะเห็นว่า **การขอโทษ เป็นคุณธรรมความดี**อย่างหนึ่ง **เป็นของง่าย เพราะมีใจ**ที่ใสคิดจะทำ

และก็**ได้ทำ**จนเป็นสมบัติติดตัว แต่**เป็นของยาก**สำหรับบางคน **เพราะไม่**อยาก**ทำ** ด้วยว่า**ใจไม่ใส** เมื่อ**ผู้ใดเห็น หรือรับทราบ** ต่อการประพฤติปฏิบัติของผู้ที่ได้แสดงการขอโทษแล้ว ก็**ควรจะแสดงมุทิตาความยินดี** ต่อคุณความดีของเขาไว้ในใจ หรืออาจจะแสดงความยินดีออกทางกาย วาจา ก็ได้ เช่น กล่าวคำว่า สาธุ เป็นต้น **ไม่ควรจะแสดงความทับถม** ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้ที่ไม่ประสงค์จะให้ผู้อื่นได้ประกอบคุณความดี เช่นใช้คำว่า "น่วมไปเลย" บ้าง "สมน้ำหน้า" บ้าง เพราะจะทำให้ผู้ตั้งใจประกอบความดีเสียกำลังใจในการทำความดี แสดงว่า ผู้พูดเช่นนี้มีจิตใจไม่อยากจะให้เขาได้ดี อยากเห็นเขาย่อยยับ ยังมีพรหมวิหารธรรมบกพร่อง ควรจะต้องปรับปรุงให้เต็ม ควรจะพัฒนาให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมมีจิตใจอ่อนโยน ไม่เหี้ยมโหด **เพื่อลดมานะ ละทิฏฐิ** เข้าใจในความเป็นมนุษย์รู้จักเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อทำได้เช่นนี้ ก็นับว่า **ผู้ที่ได้แสดงมุทิตาความยินดี**นั้นได้**ก่อประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและประโยชน์เกื้อกูลต่อผู้อื่นด้วย** คือตนเองมีพรหมวิหารธรรมสมบูรณ์ระดับหนึ่ง และเป็นตัวอย่างอันดีให้ผู้อื่นทำคุณความดีตาม ซึ่งจะทำให้เกิดความสันติสุขในหมู่สังคม ให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน **การแสดงมุทิตาความยินดีก็เป็นของง่าย** เหมือนกับ การขอโทษเช่นกัน **เพราะได้ทำจนเป็นสมบัติติดตัว**

ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้มีวัฒนธรรม หมู่ชนทั้งหลาย ควรจะเข้าอกเข้าใจว่า การพลั้งพลาดมีได้สำหรับผู้ที่อยู่ร่วมกันครั้นเข้าใจเช่นนี้แล้วก็**ควรจะรู้จัก การขอโทษ การแสดงมุทิตาความยินดี** เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและประโยชน์เกื้อกูลต่อผู้อื่น เพื่อลดมานะละทิฏฐิให้เกิดการอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุขปรองดองกันในหมู่สังคม และหมู่คณะ **ด้วยการทำใจให้ใสคิดจะทำจนเป็นสมบัติติดตัว ของผู้มีพรหมวิหารธรรม เพราะเป็นของง่าย ไม่ใช่ของยาก** ก็จะทำให้ผู้คนในสังคมนั้นประเทศนั้น มีความสมัครสมานสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน ร่วมแรง ร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ พัฒนาการงานให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

■ ■ ■ ■

ธรรมสภา

วิมังสา

วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม บรรพชาสมาเณรชาวรัสเซีย ๑ สิงหาคม ๒๕๓๙

คณะกรรมการพระพุทธศาสนาแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย (THE PERMANENT MISSION OF THE BUDDHIST BOARD OF RUSSIAN FEDERATION) ได้แสดงความจำนงขอรับความช่วยเหลือในการจัดส่งนักศึกษาชาวรัสเซีย เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผ่านมาทางสถานเอกอัคราชทูตไทยประจำกรุงมอสโคว์ และกระทรวงการต่างประเทศ กรมการศาสนาพิจารณาเห็นว่าประเทศสหพันธรัฐรัสเซียกำลังอยู่ในระหว่างฟื้นฟูพระพุทธศาสนา และได้ขอความร่วมมือจากประเทศไทยในการให้การศึกษาอบรมแก่นักศึกษาชาวรัสเซียเพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา (ฝ่ายเถรวาท) และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และได้พิจารณาเห็นว่า วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามได้ให้การสนับสนุนพระนักศึกษาจากต่างประเทศในการเข้ามาศึกษาวิชาธรรมและบาลีรวมทั้งอบรมภาวนาธรรมด้วย จึงได้ส่งคณะนักศึกษาจากมอสโคว์จำนวน ๖ คน คือ EDUARD (เอดิค),

DMITRY (ดีมา), RASHIT (ราชิท), DMITRY (ดีมา), SERGEY (เซอร์กีย์), ILYA (อีเลีย) มาเข้ารับการศึกษาพระสัทธรรมและอบรมภาวนา

คณะนักศึกษาชาวรัสเซียทั้ง ๖ คนนี้ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมอสโคว์ ๒ คน ปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งรัฐคาซาน ๑ คน จากวิทยาลัยเทคนิค ๒ คน และจบการศึกษาชั้นมัธยม ๑ คน

ในการนี้ หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้จัดให้นักศึกษาชาวรัสเซียทั้ง ๖ คน เข้าพิธีบรรพชาเป็นสามเณร เพื่อให้คณะนักศึกษาชาวรัสเซียได้มีโอกาสศึกษาพระพุทธศาสนาให้มากที่สุดทั้งในด้านปริยัติธรรมและการปฏิบัติภาวนา

คณะครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา ร่วมโครงการเจริญจิตภาวนาถวายพระราชกุศล

ระหว่างวันที่ ๑-๗ ธันวาคม ๒๕๓๙ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้จัดโครงการเจริญจิตภาวนาถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา และฉลองปีกาญจนาภิเษา ปรากฏว่าโครงการนี้ได้รับความสนใจจากสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเห็นได้จากจำนวนครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ที่หมุนเวียนกันมาร่วมเจริญจิตตภาวนา คณะละ ๓ วัน มีจำนวนทั้งสิ้นกว่า ๙๙๙ ท่าน ซึ่งมากกว่าที่คาดหมายไว้

■ ■ ■ ■

แวดวงธรรมกาย

วิชชาธร

ชาวคริสต์ผู้ปฏิบัติธรรมจริงจังก็ถึงธรรมกายได้

ในการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๓๒ มีชาวออสเตรเลียผู้นับถือศาสนาคริสต์ ๒ ท่าน ได้มาอยู่ฝึกปฏิบัติพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ท่านผู้เฒ่า ALAN ปฏิบัติได้ผลดีและรวดเร็วมาก เพียง ๒ วันเท่านั้นก็สามารถปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว และได้รับการฝึกเจริญฌานสมาบัติ ตรวจภพ ตรวจจักรวาล ดูความเป็นไปของสัตว์โลกในภพ ๓ ได้เห็นตามความเป็นจริงว่า **"ทำดีก็บริสุทธิ์เอง" ทำชั่วก็มัวหมองเอง ได้ผลชั่วเอง ไม่มีใครช่วยใครได้ และเห็นว่าธรรมทั้งปวงที่เป็นไปในภพภูมิ ๓ มีสภาพเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา**

ต่อเมื่อทำนิโรธ(ไม่ใช่นิโรธสมาบัติ) ดับสมุทัยจนจิตละเอียดเป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ จน**ธรรมกายที่สุดละเอียดปรากฏในอายตนะนิพพาน ได้เห็นพระนิพพานธาตุ คือธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและพระอรหันตขีณาสพที่ดับขันธ์ปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ สว่างไสวเต็มไปหมด มีสภาพเที่ยง เป็นสุขอย่างยิ่ง และสถิตยั่งยืนอยู่ในอายตนะนิพพานนั้น**

ผู้เฒ่า ALAN ถึงกับน้ำตาไหลด้วยความปลื้มปีติที่ได้พบของจริงในพระพุทธศาสนา

■ ■ ■ ■

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ		ผู้รับ
คุณกิมล้วน แซ่เจี่ย	ถวาย	พระพรหมจริยาจารย์ วัดเบญจมบพิตร ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
คุณประเสริฐ-คุณธนะวัฒน์-คุณนภัศกร	ถวาย	พระเทพรัตนมุนี วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐
คุณกนกพรรณ เดชกรรจ์		
คุณปราณี เดชกรรจ์	ถวาย	พระราชรัตนสุธี วัดพระพุทธบาท อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี ๑๘๑๒๐
คุณทิพวรรณ เดชกรรจ์	ถวาย	พระราชรัตนมุนี วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อ.เมือง จ.พิษณุโลก ๖๕๐๐๐
คุณปรารถนา เดชกรรจ์	ถวาย	พระราชมุกดาหารคณี วัดศรีมงคลใต้ อ.เมือง จ.มุกดาหาร ๔๙๐๐๐
คุณธนาลักษณ์ เดชกรรจ์	ถวาย	พระราชพุฒิเมธี วัดบางหลวง อ.เมือง จ.ปทุมธานี ๑๒๐๐๐
คุณเมธี เดชกรรจ์	ถวาย	พระราชสุวรรณโสภณ วัดอ่างทอง อ.เมือง จ.อ่างทอง ๑๔๐๐๐
คุณสุพัชญา เลิศธรรมเทวี	ถวาย	พระราชพัชราภรณ์ วัดไพรสณฑ์ศักดาราม อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

คุณพรรพิไล ศรีบุญเรือง	ถวาย	พระราชปริยัติยาลังการ วัดบ้านบัว อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
คุณพรรพิไล ศรีบุญเรือง	ถวาย	พระราชปริยัตยาจารย์ วัดมหาธาตุ อ.เมือง จ.นครพนม ๔๘๐๐๐
นพ.โสภณ พานิชพันธ์	ถวาย	พระพิศาลปริยัติยาจารย์ วัดสระแก้ว อ.เมือง จ.สระแก้ว ๒๗๐๐๐
คุณสิน ฝ่ายชำนาญ	ถวาย	พระวิมลเมธาจารย์ วัดโยธานิมิต อ.เมือง จ.ตราด ๒๓๐๐๐
ร้านโพลี่	ถวาย	พระมหานิธิ วชิรปญฺโญ วัดป่าวิเวกจันทราราม บ้านดงมะไฟ ต.ขมิ้น อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๒๒๐
คุณลูกจันทร์ ศรชัย	ถวาย	พระครูสังฆรักษ์ ศรีสุนทร วัดสุวรรณประสิทธิ์ ถ.สุขาภิบาล ๑ ซ.สุวรรณ คลองกุ่ม บางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
ร.ศ.ทวี เวชพฤติ	ถวาย	พระอาจารย์ประดิษฐ์ กุลวัฑฒโน วัดปากน้ำ (ตึกวิจิตรเนกขัมม์) ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพถวายนิตยสารธรรมกาย ถวายแด่พระสงฆ์ ๑ ปี (๔ เล่ม)
ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
พระภาสกร ปภากโร
หจก.ประวัติยนต์
คุณอุดม เรืองสุรัตน์
โรงเรียนอนุบาลสุนรา
คุณนัทธมน เลิศมหโชค
คุณสุเมธ วงศ์พิภพมงคล
คุณประจักษ์ ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณประธาน วรรณเกษม และครอบครัว
คุณสุทัศน์-คุณสุนีรัตน์-ด.ญ.สุชญา นิ่มกุลรัตน์
คุณจันทร์ศรี-คุณระเบียบ สิงห์น้อย และครอบครัว
คุณสุรพันธ์-คุณพรพรรณ วีระอำไพพงศ์ และญาติมิตร

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

บ.บางกอกสลักภัณฑ์ และ บ.อิทธิผลอุตสาหกรรม 1993 จก. เป็นเจ้าภาพบริจาคเงินค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรม
ทุกวันเสาร์ต้นเดือน ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท

โครงการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๓๒ และโครงการเจริญจิตภาวนาถวายพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาและกาญจนาภิเษก

๑-๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เป็นประธานในพิธีเปิดการอบรมโครงการเจริญจิตภาวนา ระหว่างวันที่ ๑-๗ ธันวาคม ๓๙ เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม และฉลองปีกาญจนาภิเษก พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยมีพระเดชพระคุณ**พระเทพญาณมุนี เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี** เป็นประธานจัดงาน และหลวงพ่อ**พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** เป็นผู้อำนวยการโครงการอบรม มีพระภิกษุในจังหวัดราชบุรีกว่า ๙๙ รูป และญาติโยมสาธุชน คณะครู/อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หมุนเวียนมาร่วมเจริญจิตภาวนาในครั้งนี้กว่า ๙๙๙ ท่าน ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในพระสัทธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และด้วยความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ต่อจากนั้นวันที่ ๘-๑๔ ธันวาคม พระภิกษุ สามเณร และสาธุชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ส่วนหนึ่งได้อยู่อบรมพระกัมมัฏฐานต่อจนครบหลักสูตร

พิธีทอดผ้ากฐินสามัคคี
วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

คุณบรรเจิด ชลวิจารณ์ ประธานธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) พร้อมด้วย **ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ** โดย**คุณหญิงสุมน สุชีวะ** (ผู้แทน) ประธานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ประธานจัดงาน และ**พลเอกบัณฑิตย์ มลายอริศูนย์** ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ประธานอุปถัมภ์ **คุณปิยะบุตร-คุณสุจินตนา ชลวิจารณ์** กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารสหธนาคารฯ รองประธานใหญ่ **อาจารย์อรุณ งามดี** (โดยคุณอุไร พลพัฒนาฤทธิ์ ผู้แทน) รองประธานจัดงาน พร้อมด้วยผู้นำบุญกองกฐินสามัคคีและญาติมิตร ได้นำผ้ากฐินสามัคคีไปทอด แด่พระสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษาครบไตรมาส ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ในการนี้ได้รวบรวมทุนทรัพย์ปัจจัยเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างหอฉันและให้การศึกษา อบรม เผยแพร่พระสัทธรรมของพระสงฆ์ด้วย

โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ
เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี
โดย ธนาคารอาคารสงเคราะห์
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

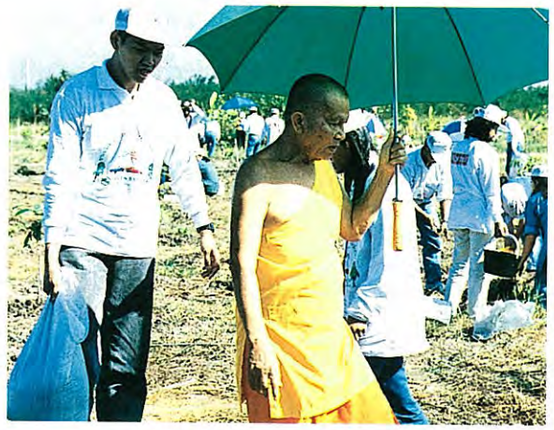

คณะพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ พร้อมด้วยสมาชิกในครอบครัว ได้ร่วมแรงร่วมใจกันประกอบกิจกรรมปลูกป่า ต่างช่วยกันผสมดินปลูกกล้าไม้ด้วยใจศรัทธาในบุญกุศลที่ได้ปลูกต้นไม้ถวายวัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามและถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ในการนี้ **หลวงพ่อเจ้าอาวาส พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** ได้ดูแลควบคุมการเตรียมดิน ผสมปุ๋ย และการปลูกกล้าไม้ โดยใกล้ชิด

ผ้าป่ามหากุศล สมทบทุนสร้างหอฉัน และ โครงการทำน้ำสะอาด

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๙
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ในระหว่างการอบรมจิตภาวนาและพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๓๒ **คุณจำนงค์-คุณนงลักษณ์ พัดเอี่ยม** ประธานใหญ่ผ้าป่าสามัคคี **คุณดวงกมล สุริยาวงศ์** ผู้ริเริ่มโครงการทำน้ำสะอาด และคณะผู้นำบุญกองผ้าป่าสามัคคี กว่า ๓๐ ท่าน พร้อมด้วยญาติมิตร ได้ร่วมกันประกอบพิธีทอดผ้าป่ากว่า ๓๐ กอง เพื่อสมทบทุนสร้างหอฉันและน้ำสะอาด ถวายวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โดยมีคณะสงฆ์ผู้ปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน นำโดย**หลวงพ่อพระครูศรีสุมังค์** รับผ้าป่ามหากุศลครั้งนี้

ประวัติและการบริหารวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม และ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖, รป.ม. (ม.ธ)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

ก. ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ได้มาสักการะบูชาถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และ พระสังฆรัตนะ ด้วยทั้งอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา ให้ได้รับผลเป็นความสันติสุข และสมบูรณ์บริบูรณ์ ด้วยมนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ได้มาก ดังที่ท่านพระสุธาปิณฑิยเถระ ผู้เป็นพระอรหันต์ เมื่อระลึกถึงบุพพกรรมของตนที่ท่านได้เคยใส่ก้อนปูนขาวช่วยก่อเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุพระพุทธเจ้าผู้ทรงพระนามว่า "สิทธัตถะ" เกิดโสมนัสจึงได้กล่าวคาถา ความว่า

"ใคร ๆ ไม่อาจจะนับบุญของบุคคลผู้บูชาพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือพระสาวก ผู้สมควรบูชา ผู้ล่วงธรรมเครื่องให้เนิ่นช้า ผู้ข้ามความโศกและความร่ำไรแล้ว ว่าบุญนี้มีประมาณเท่านี้ได้.

ใคร ๆ ไม่อาจจะนับบุญของบุคคล ผู้บูชาปูชารหบุคคลเหล่านั้นเช่นนั้น ผู้ดับแล้วไม่มีภัยแต่ที่ไหน ๆ ว่าบุญนี้มีประมาณเท่านี้ได้

การที่บุคคลในโลกนี้ พึงทำความเป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ นี้ ไม่ถึงเสี้ยวที่ ๑๖ แห่งการบูชานี้

เรามีใจผ่องใส ได้ใส่ก้อนปูนขาวในระหว่างแผ่นอิฐ ที่พระเจดีย์แห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่า สิทธัตถะ ผู้เลิศกว่านระ

ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคคติเลย นี้เป็นผลแห่งการปฏิสังขรณ์

ในกัปที่ ๓๐ แต่กัปนี้ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๓ ครั้ง ทรงพระนามว่า ปฏิสังขาระ ทรงบริบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้า เราได้ทำเสร็จแล้ว"

พระอรรถกถาจารย์ได้อรรถาธิบายความในคาถามีอาทิว่า ปูชารเห ปูชยโต ความว่า

"ในคำเหล่านี้ มีอธิบายดังต่อไปนี้. พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอริยสาวก อาจารย์ อุปัชฌาย์ มารดา บิดา และครู เป็นต้น ชื่อว่า ปูชารหบุคคล (บุคคลที่ควรบูชา) ใคร ๆ ไม่สามารถจะทำการนับส่วนแห่งบุญที่บุคคลบูชาแล้วในปูชารหบุคคลเหล่านั้น ด้วยสักการะมีระเบียบดอกไม้ ดอกปทุม ผ้า เครื่องอาภรณ์ และปัจจัย ๔ เป็นต้น ด้วยทรัพย์ตั้งแสนเป็นต้น แม้ด้วยอานุภาพอันใหญ่ได้ **มิใช่เพียงบูชาพระพุทธเจ้าเป็นต้น ผู้ทรงพระชนม์อยู่อย่างเดียวเท่านั้น แม้บูชาในพระเจดีย์ พระปฏิมา และต้นโพธิ์เป็นต้น ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้แม้ปรินิพพานไปแล้ว ก็นัยนี้เหมือนกัน."**[๑๑]

ข. เป็นกำลังฤทธิ์ช่วยให้การเจริญภาวนาวิชชาธรรมชั้นสูง เพื่อสะสางธาตุธรรมของตนเองและเวไนยชน หรือแม้ให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติทุกระดับ ในวัดที่มีพระพุทธปฏิมาที่สำเร็จด้วยหินรัตนชาติที่บริสุทธิ์เช่นนี้ประดิษฐานอยู่ เพื่อสร้างพระในใจตนและเพื่อสร้างพระในใจคน (อื่น) ให้ได้ผลสูง

กล่าวโดยย่อก็คือ เป็นกำลังสำคัญแก่พระพุทธศาสนา กล่าวคือการบริหารโครงการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติของวัด นั่นเอง

อนึ่ง อานุภาพของพระพุทธปฏิมาที่สำเร็จด้วยหินรัตนชาติที่บริสุทธิ์อย่างนี้ มีประดิษฐานอยู่ในวัดวาอารามใด ที่มีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา สาธุชน ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม ที่ตั้งใจปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อย่างมั่นคง เพื่อสร้างพระในใจตน และเพื่อช่วยสร้างพระในใจคน (อื่น) ยังจะช่วยขยายผลเป็นความสันติสุขและร่มเย็น และยังความสมบูรณ์ บริบูรณ์ให้เกิดมีในสังคมที่เป็นสัมมาทิฏฐิ และประเทศชาติได้มาก ดังที่ได้มีความประพันธ์ในจดหมายเหตุ เรื่องพระราชพิธีพุทธาภิเษกและสมโภชพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (**แก้วมรกตน้อย**) **ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว** ตอนหนึ่งว่า

"ตั้งแต่พระพุทธมณีรัตนปฏิมากรพระองค์นี้ได้มาประดิษฐานในกรุงเทพฯ ความเกษมสมบูรณ์ต่าง ๆ แห่งพระมหานครก็ยิ่งขึ้น บรรดาโรคาพาธที่มีอยู่ก็เบาบางลง จึงนับว่าด้วยอำนาจแห่งพระพุทธานุภาพอันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชหฤทัยในสัมมาทิฏฐิธรรมฉะนั้นแล การที่จะได้พระพุทธมณีรัตนปฏิมากรมาไว้เป็นพระราชสิรินั้นก็เป็นการยากที่จะหาได้อยู่ชั้นหนึ่งแล้ว แลซ้ำพอประจวบกับเหตุที่น่าจะเป็นความขัดขวางแลถึงอันตราย แต่ก็กลับเป็นไปได้โดยสะดวกด้วยพระราชกฤษดาภินิหาร จึงนับว่าเป็นสิริมงคลอันล้ำเลิศแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแลพระนคร นำให้เป็นเครื่องเพิ่มพูนพระราชหฤทัยโสมนัสขึ้นอันแรงกล้าได้ดังประสงค์..."

(จากหนังสือ **"พระพุทธปฏิมาในพระบรมมหาราชวัง"** จัดพิมพ์โดย**สำนักราชเลขาธิการ** เนื่องในมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕ หน้า ๔๓๕)

ซึ่งนับว่า **พระพุทธปฏิมาประธานประจำอุโบสถวัด**

๑๑ อรรถกถาสุธาวรรค ที่ ๑๐ เถราปทาน สุธาปิณฑิยเถราปทาน หน้า ๓๒๙-๓๓๐

หลวงพ่อสดธรรมกายาราม และพระคู่บารมีพระประธาน ซึ่งล้วนสำเร็จด้วยหินรัตนชาติกับมี ๒ องค์ที่สำเร็จด้วยโลหะเนื้อดีนี้ เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองไทย ซึ่งมีขึ้นด้วยพระบารมีในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ ๙) นี้ อีกชุดหนึ่ง รองลงมาจากพระมหามณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกตที่สาธุชนพุทธบริษัทพึงได้สักการะบูชาด้วยทั้งอามิสบูชาและด้วยทั้งปฏิบัติบูชา ถึงพระรัตนตรัย เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตน และพึงช่วยกันปกปักรักษาไว้เป็นปูชนียวัตถุสำคัญคู่ประเทศชาติ พระพุทธศาสน์ และพระมหากษัตริย์ตลอดไป

อนึ่ง พึงทราบต่อไปอีกว่า ผู้ทุศีลหรือผู้ใจบาปหยาบช้า มักประพฤติชั่ว มีกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต **แม้จะได้หรือมีพระพุทธปฏิมาหรือพระพุทธรูปที่ดีวิเศษเพียงไรอยู่ในครอบครอง ก็ย่อมไม่สำเร็จประโยชน์เป็นความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขในชีวิตอย่างแท้จริงได้ แม้แต่พระพุทธรูปที่ดีวิเศษนั้นก็ไม่อาจครอบครองไว้ได้นาน และยังแถมจะแพ้ภัยตัวเองเร็วขึ้น** อุปมาดั่งคนพาลปัญญาโฉดผู้ใจบาปหยาบช้า แม้จะได้หรือมีพระราชโอรสหรือพระธิดาของท้าวพระยามหากษัตริย์ไว้ในครอบครอง ก็มิได้ไม่นาน และยังแถมจะได้รับพระราชอาชญาหรือราชภัยจากความที่ตนประพฤติชั่วนั้นเร็วขึ้น ฉันใด ฉันนั้น

อีกประการหนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีจากวิชชาธรรมกายว่า **วัตถุที่ไม่สะอาดที่ไม่บริสุทธิ์มาก ๆ** เช่น**วัตถุธาตุดำ** หรือ**วัตถุที่มีวัตถุธาตุดำปนเป็นอยู่มาก** ได้แก่ หินดำหรือนิล หรือพลอยดำ หรือหินรัตนชาติที่มีวัตถุที่ไม่บริสุทธิ์ปนอยู่มาก เป็นต้น เหล่านี้ ไม่ควรใช้สร้างอุทเทสิกเจดีย์ คือพระพุทธปฏิมา หรือนิมิตเครื่องหมายแทนพระรัตนตรัยเลย เพราะวัตถุที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์เช่นนั้น เป็นที่สถิตอยู่ของภาคผู้เลี้ยงหรือกายสิทธิ์ภาคดำเป็นกำลังของภาคมาร คือเป็นกำลังของฝ่ายบาปอกุศล แม้จะทำวิชชาสะสางธาตุธรรมให้กลับบริสุทธิ์ขึ้นก็สำเร็จเป็นความบริสุทธิ์คือกลับเป็นธาตุธรรมภาคขาวที่ถาวรได้ยาก โดยนัยนี้ **จึงมักให้โทษมากกว่าให้คุณ** และ**จะเป็นกำลังให้แก่ภาคมารเขาแกร่งขึ้น** คือ**พวกมิจฉาทิฏฐิ จะมีกำลังกล้าแข็งขึ้น ให้สังเกตดูว่า วัดใดมีพระพุทธรูปที่ทำด้วยวัตถุธาตุดำองค์ใหญ่หรือมีจำนวนมาก ๆ** เช่น ทำด้วยหินดำ หรือทำด้วย

วัตถุธาตุที่ไม่บริสุทธิ์อย่างอื่น **มักจะมีปัญหามาก** และ**จะเสื่อมเร็ว** และ**ให้สังเกตดูว่า ดินแดน**หรือ**ประเทศชาติ** หรือ**หมู่ชนใดที่มีวัตถุธาตุที่ไม่บริสุทธิ์**หรือ**วัตถุธาตุดำ เช่นมีหินดำเป็นที่สักการะบูชา** หรือ**มีอยู่ในครอบครองก็จะมีปัญหามาก เพราะพวกมิจฉาทิฏฐิผู้มากไปด้วย โลภะ ตัณหา ราคะ โทสะ พยาบาท และโมหะ จะมีกำลังกล้าแข็งมาก ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ** ได้แก่ **ให้เกิดความไม่สงบสุข** และ**ให้เกิดความทุกข์เดือดร้อนได้มาก และจะประสบกับเหตุวิบัติ คือความเสื่อมหรือฉิบหายต่าง ๆ บาปศักดิ์สิทธิ์ด้วยผลของกรรมตัดรอน ภัยพิบัติต่าง ๆ** เช่น **ภัยสงคราม**หรือการรบราฆ่าฟันกันมากและบ่อย **ภัยธรรมชาติ** ได้แก่ **วาตภัย** คือภัยจากลม **อุทกภัย** คือภัยจากน้ำท่วม **อัคคีภัย** คือภัยจากไฟไหม้ **พยาธิภัย** คือภัยจากโรคระบาดหรือโรคติดต่อร้ายแรง และ**ทุพภิกขภัย** คือภัยจากการขาดแคลนอาหาร เกิดข้าวยากหมากแพง จากฝนฟ้าแห้งแล้ง เป็นต้น

เพราะเหตุนี้ผู้รู้จึงไม่นิยมสร้างอุทเทสิกเจดีย์ด้วยวัตถุธาตุที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์หรือ**ด้วยวัตถุธาตุดำ** เช่น นิลหรือพลอยดำ หินดำ หินแกรนิตที่มีวัตถุธาตุดำปนเป็นอยู่มาก เหล่านี้เป็นต้น **ทั้งไม่นิยมมีไว้ในครอบครอง** และ**ทั้งไม่นิยมใช้เป็นนิมิตในการเจริญสมาธิภาวนาอีกด้วย แม้ในพระวินัยพุทธบัญญัติก็ทรงห้ามวัตถุธาตุดำล้วน**

(๑๒) สรุปผลการบริหารในระยะระหว่าง พ.ศ.๒๕๒๓-๒๕๓๔

การบริหาร**โครงการ, มูลนิธิ** และ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ในระยะระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๔ ก่อนได้รับประกาศตั้งเป็น**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** พอสรุปผลได้ว่า **มีประสิทธิภาพสูงกว่าในระยะเริ่มต้นมาก** กล่าวคือ **มีประสิทธิผลสูงมาก ด้วยค่าลงทุน ลงแรง และเวลาที่ต่ำหรือประหยัดมาก** ทั้งนี้เพราะ

(๑) ได้มีการตั้ง **โครงการ, มูลนิธิ และสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ประกอบด้วยคณะบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาส ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในธรรมปฏิบัติ**

จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเข้มแข็ง จริงจัง จริงใจ และบริสุทธิ์ใจ มุ่งเสียสละกำลังกาย สติปัญญา ความสามารถ และกำลังทรัพย์ เพื่อเป็นบุญกุศล และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมิได้หวังความเป็นเลิศใหญ่โต หรือในลาภสักการะ หรือในประโยชน์สุขส่วนตัว

(๒) **ด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ด้วยความเข้มแข็งจริงจัง จริงใจ และบริสุทธิ์ใจเช่นนั้น และไม่เคยปรากฏพฤติกรรมด่างพร้อยด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ของผู้บริหารและคณะผู้ทำงานทุกระดับเสมอมา**

จึงได้รับความสนับสนุนจากทั้งพระมหาเถระ พระเถรานุเถระ และจากทั้งสาธุชนโดยทั่วไป ผู้ที่ได้เข้ามารู้-เห็นการบริหารงาน การดำเนินโครงการต่าง ๆ และวัตรปฏิบัติของคณะผู้ทำงานสำนักปฏิบัติธรรมนี้ โดยใกล้ชิดดีแล้ว

(๓) **การวางแผนและการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน การบริหารโครงการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม คือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ขัดแย้งต่อความรู้สึกของผู้ใหญ่ของผู้มีปัญญา หรือของผู้รู้ส่วนใหญ่** กล่าวคือ **ให้ได้รับความพึงพอใจ (Satisfactions) จากทุกฝ่าย** รวมเรียกว่า **"มีประสิทธิผล (Effectiveness) สูง"** เช่น **โครงการสร้างคน ก่อนสร้างถาวรวัตถุ โครงการ "สร้างพระในใจตน" และช่วย "สร้างพระในใจคน(อื่น)" ตามกำลังภูมิธรรม ภูมิปัญญา และทรัพยากรเท่าที่มี ไม่ตั้งเป้าหมายให้สูงในเชิงปริมาณ (Quantitative) ว่าจะต้องทำให้ได้เท่านั้นเท่านี้ ภายในเวลาเท่านั้นเท่านี้ ให้เกิดทุกข์แต่มุ่งในเชิงคุณภาพ (Qualitative) เป็นสำคัญ** เหล่านี้เป็นต้น

(๔) **ตัวข้าพเจ้าเอง ในระยะเริ่มต้นบริหารโครงการนี้ ก็ตั้งใจแน่วแน่ที่จะบวชเป็นพระภิกษุเพื่อปฏิบัติพระศาสนาอย่างเต็มที่** จึงวางแผนชีวิต เตรียมตัวที่จะบวชตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๙ นั้นแล้ว แม้กำลังทำงานประจำอยู่ด้วย ก็ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจในการศึกษาอบรมตนและเผยแพร่ธรรมปฏิบัตินี้ และบริหารโครงการมูลนิธิและสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้อย่างเต็มกำลัง สติปัญญา ความสามารถ

และกำลังทรัพย์ **ยิ่งครั้นเมื่อได้มาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๙ แล้ว ก็ยิ่งมีเวลาทุ่มเทให้แก่การศึกษาทั้งภาคปริยัติ อบรมทั้งภาคปฏิบัติ และทั้งการบริหารงานของมูลนิธิและสถาบันฯ อย่างเต็มตัว** และเพราะ

(๕) **อานุภาพแห่งวิชชาธรรมกาย และบารมีธรรมของหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) และของพระอุปัชฌาย์อาจารย์**ของข้าพเจ้าคือ

เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์** วัดสามพระยา (พระอุปัชฌาย์)

เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระพุฒาจารย์** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (พระกรรมวาจาจารย์) องค์ประธาน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (พระอนุสาวนาจารย์) รองประธานสถาบันฯ

พระเดชพระคุณ**พระเทพสุธี** พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปริยัติ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ รองประธานสถาบันฯ และคณาจารย์ภาคปริยัติธรรม

พระเดชพระคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ รองประธานสถาบันฯ

ของ**คณะกรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** และ**ของญาติโยมสาธุชนผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน**

ฯลฯ

จึงช่วยให้การบริหารงานโครงการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปโดยลำดับด้วยดี มีประสิทธิภาพ (Efficiency) สูง คือ**มีประสิทธิผล (Effectiveness) สูง ด้วยค่าลงทุน (Investment) ต่ำ** คือ**ด้วยกำลังทรัพยากร** ได้แก่ **ด้วยกำลังคน กำลังทรัพย์** และ**เวลาน้อย** หรือ**ประหยัดที่สุด.**

ตอนที่ ๓ ระยะการบริหารงานวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๔ ถึงปัจจุบัน

(๑ สิงหาคม ๒๕๓๘)

วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้รับการประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรนิติบุคคล ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์[๑๒] **เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔**

ข้าพเจ้าเอง ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก **ให้เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ในวันที่ ๒๙ มิถุนายน**[๑๓]

---

๑๒ *มาตรา ๓๑ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕*

๑๓ *หนังสือเจ้าคณะตำบลท่านัด ที่ ๑๖/๒๕๓๔ เรื่อง ให้แต่งตั้งผู้รักษาการเจ้าอาวาส ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๔*

และได้รับแต่งตั้ง**เป็นเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** จากเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เมื่อ**วันที่ ๙ กรกฎาคม ในปีเดียวกันนี้**

ต่อมาใน**วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ปีเดียวกันนี้ ก็ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา** และได้มีประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๒๑๗ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๕ และ**ได้ประกอบพิธีผูกพัทธสีมา เมื่อ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕** โดยเจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระอุปัชฌาย์ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์)** วัดสามพระยา เจ้าคณะใหญ่หนกลาง กรรมการมหาเถรสมาคม **เป็นประธานในพิธี** พร้อมด้วยพระมหาเถระ พระเถรานุเถระหลายรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระพุฒาจารย์** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก กรรมการมหาเถรสมาคม องค์ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

เจ้าประคุณหลวงพ่อ **สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ กรรมการมหาเถรสมาคม รองประธานสถาบันฯ

พระเดชพระคุณ **พระธรรมกิตติวงศ์** วัดราชโอรสาราม เจ้าคณะภาค ๑๖ กรรมการมหาเถรสมาคม รองประธานสถาบันฯ

พระเดชพระคุณ **พระธรรมวรนายก** วัดเบญจมบพิตร เจ้าคณะภาค ๑๕

พระเดชพระคุณ **พระเทพสุวรรณมุนี** วัดมหาธาตุ เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี

พระเดชพระคุณ **พระราชวรเวที** วัดช่องลม เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี

พระเดชพระคุณ **พระวิสุทธิธีรพงศ์** วัดมหาธาตุ รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี

พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ รองประธานสถาบันฯ

พระครูศรีเมธาภรณ์ วัดโคกบำรุงราษฎร์ เจ้าคณะตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก

ฯลฯ

นับว่า**ในปี พ.ศ.๒๕๓๔** นี้ ได้มีเหตุการณ์ที่เป็นศิริมงคลแก่ชีวิตของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง ถึงกับเจ้าประคุณหลวงพ่อ**สมเด็จพระพุฒาจารย์** ได้เคยกล่าวด้วยความยินดีกับข้าพเจ้าว่า **"ปีนี้เป็นปีทองของท่านเสริมชัยนะ"** คือ

๑) ได้ประดิษฐานพระประธาน "พระพุทธชัยมงคล" ซึ่งสร้างด้วยหยกแท้**ไว้ประจำในอุโบสถ พร้อมด้วยพระบรมสารีริกธาตุ และพระคู่บารมีพระประธาน** ซึ่งล้วนสำเร็จด้วยรัตนชาติและโลหะเนื้อดี

๒) สอบบาลีสนามหลวงประโยค ป.ธ.๓ ได้

๓) ได้รับการประกาศตั้งวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

๔) ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

๕) วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

แม้เมื่อได้รับการประกาศตั้งเป็น**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**แล้ว **บนพื้นที่ ๗๒.๕๐ ไร่ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ก็ยังมีฐานะเดิมและตั้งอยู่บนพื้นดินด้านทิศใต้และทิศตะวันตกโดยรอบ ๆ วัดฯ นั่นเอง โดยมี**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ซึ่งเป็นองค์กรนิติบุคคลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินอันเป็นที่ตั้งสถาบันฯ โดยที่มูลนิธิฯ ได้มีมติให้วัดใช้พื้นที่ดินของมูลนิธิฯ ได้ทั้งหมด

ข้าพเจ้าจึงทั้งทำหน้าที่บริหารงานวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ในฐานะเจ้าอาวาส และทั้งทำหน้าที่บริหารงานของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ในฐานะกรรมการผู้อำนวยการ ซึ่งก็เป็นงานบริหารที่สอดคล้องกัน ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เฉพาะแต่การบริหารงาน**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**นั้น ข้าพเจ้าได้ดำเนินการบริหารกิจการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) การแบ่งงาน การมอบหมายอำนาจหน้าที่การงานแก่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ความจริง **กิจกรรมต่าง ๆของวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ก็คือกิจกรรมของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแต่เดิมนั่นเอง** และแม้ทรัพย์สินทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ก็ได้โอนกรรมสิทธิ์ให้แก่วัดแทบทั้งสิ้น นับตั้งแต่เงินฝากธนาคาร (ยกเว้นที่เป็นส่วนเงินฝากเพื่อการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิฯ) ทั้งหมด ที่ดิน ๗๒.๕๐ ไร่ และอาคารสิ่งก่อสร้างทั้งหมด พระพุทธรูปทั้งหมด ฯลฯ และได้อนุญาตให้วัดใช้ที่ดินอันเป็นที่ตั้งสถาบันฯ โดยรอบทั้งหมดได้ตลอดไป

เนื่องด้วยวัดมีกิจการและโครงการต่าง ๆ ที่จะต้องทำมาก ทั้งโครงการปลูกสร้างและพัฒนาวัด โครงการให้การศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติและกิจการบริหารทั่วไป ฯลฯ ข้าพเจ้าจึง**พิจารณาแบ่งงาน** (Division of work) แล้ว**มอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน**

(Delegation of Authority) ให้แก่พระภิกษุ สามเณร และอุบาสก อุบาสิกา ดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยมีหลักในการพิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน ดังต่อไปนี้

๑. หลักที่ใช้ในการมอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน

๑.๑ พยายามกระจายอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบ (Decentralization of Authority and Duty-reponsibilities) ไปยังผู้น้อยตามลำดับอาวุโสพรรษาผู้มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมพอที่จะทำงานแทนเราได้ ให้มากที่สุด

เราควรจะทำหน้าที่เพียงเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ วางนโยบาย ริเริ่มโครงการ และกำหนดความสำคัญเร่งด่วน ให้สัมพันธ์กับวงเงินงบประมาณที่พอมีใช้จ่ายได้ หรือวงเงินที่มีผู้ปวารณาบริจาคให้ แล้วมอบหมายทั้งอำนาจและทั้งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่พระภิกษุลำดับที่รอง ๆ ลงไป ผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมพอที่จะทำงานแทนเราได้ให้ดำเนินงานแต่ละโครงการ ๆ ตามกำลังบุคลากรและงบประมาณเท่าที่มี และ

เราควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน คอยอำนวยความสะดวกให้ แล้วให้เธอรายงานผลงานให้ทราบทุกระยะ เห็นผลงานที่เธอทำดี ก็ควรแสดงการยอมรับ ชื่นชมยินดีตามสมควร แต่ถ้าเห็นว่างานที่เธอทำมีปัญหา เราก็ให้คำปรึกษาหารือ แนะ นำ สั่ง และสอนวิธีปฏิบัติให้ได้ผลดี แนะนำสั่งสอนวิธีการพิจารณาปัญหา และ วิธีตัดสินใจเลือกข้อแก้ไข หรือวิธีป้องกันปัญหา ด้วยเมตตาธรรม

ต้องให้โอกาสแก่ผู้น้อยที่จะทำความดีตามสมควร ไม่ใช่ตัดรอน และไม่ใช่เราเป็นตัวปัญหาแก่เขา (ผู้ปฏิบัติ)เสียเอง

เราควรเปิดใจกว้างรับพิจารณาความคิดริเริ่มโครงการและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะได้ผลดี แต่ต้องพิจารณาทั้งผลดี-ผลเสียที่จะได้รับให้รอบคอบก่อนตัดสินใจรับสนับสนุนให้ทำ ถ้าไม่เห็นสมควรจะให้ทำตามความคิดริเริ่มใหม่ของผู้น้อย ก็ควรอธิบายข้อดี-ข้อเสียให้เธอทราบให้ชัดเจน ไม่ใช่ว่าพอผู้น้อยเสนออะไรมา ยังไม่ทันได้พิจารณาให้รอบคอบ ก็รีบปฏิเสธเลยอย่างไม่มีเยื่อใย หรือโดยไม่แสดงเหตุผลอันสมควรให้เธอทราบ ถ้าทำอย่างนั้น ย่อมเป็นการบั่นทอนกำลังใจของผู้น้อยที่จะช่วยทำโครงการดี ๆ ให้เป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่านอย่างยิ่ง

นี้เป็นวิธีการสร้างคนของเราให้เป็นผู้มีความสามารถ ที่จะช่วยแบ่งเบาภาระกิจการงาน ให้สามารถทำงานแทนเรา ซึ่งนับวันแต่จะแก่เฒ่าลงไปทุกที ได้เป็นอย่างดี

โดยวิธีนี้ วัดก็จะสามารถมีพระภิกษุ สามเณร ที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีผลงานที่ดี ๆ เกิดและเจริญขึ้นโดยที่เราผู้เฒ่าไม่ต้องออกแรง เพราะแรงก็ไม่มีจะออกอยู่แล้ว จะได้มีเวลาทำใจให้สงบสันติได้มาก แม้จะเป็นระยะแรกเริ่มของการตั้งตัวสร้างคนดูจะเป็นภาระหนักอยู่บ้าง ก็จะได้สบายเมื่อปลายมือ โดยที่วัดเราจะได้มีการสืบต่อการให้การศึกษาภาคปริยัติ อบรมและการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติที่เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงตลอดไป ไม่มีสิ้นสุด

๑.๒ การมอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน ต้องพิจารณามอบหมายให้ตามความเหมาะสมแก่งาน (Put the Right Man on the Right Job) โดยพิจารณาอาวุโสพรรษา คุณวุฒิและความถนัด คุณธรรมประจำใจ คือ ทั้งความจริงใจ ความบริสุทธิ์ใจ อัธยาศัยใจคอ และทั้งความสมัครใจ ความเต็มใจ ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านร่วมกัน ที่เราพอจะวินิจฉัยได้จากพฤติกรรมที่ได้เคยเห็นอยู่ หรือเคยร่วมงานกันมา ประกอบกัน

๑.๓ การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบการงานให้แก่ผู้ใดหรือแก่หมู่คณะใด ต้องพิจารณามอบอำนาจในการพิจารณาตัดสินใจให้ด้วยตามความเหมาะสมแก่คุณธรรมของผู้รับมอบด้วย ถ้ามอบหมายเพียงหน้าที่รับผิดชอบให้ แต่ไม่มอบอำนาจในการพิจารณาตัดสินใจให้เลย การทำงานของผู้รับมอบหน้าที่รับผิดชอบนั้นก็จะไม่สะดวก ตัวเราเองก็จะต้องคอยตัดสินใจให้อยู่ร่ำไป ผู้ทำงานก็จะ "ไม่รู้จักโต" สักที คือพิจารณาตัดสินใจอะไร ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมไม่เป็น ก็จะกลับเป็นภาระแก่เราเสียยิ่งกว่าเดิม น่ารำคาญมาก

แต่การมอบอำนาจก็ต้องระวังให้มาก เพราะสามารถเป็นเหมือน

มีดหลายคมได้ อำนาจนั้น ถ้าอยู่กับคนดีมีคุณธรรมก็ประเสริฐ แต่ถ้าอยู่กับคนไม่ดีไม่มีคุณธรรมพอก็จะกลับกลายเป็นเครื่องทำลายผู้ขาดคุณธรรมนั้นเองให้เสียคนได้ และก็จะพลอยก่อปัญหาในทางการบริหารและการปกครองได้มาก เพราะบางคนชอบใช้อำนาจโดยประการที่ยังไม่ควรต้องใช้ จึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนและอึดอัดใจแก่ผู้ร่วมงานและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้มาก **การมอบอำนาจให้แก่ผู้ใดจึงต้องระวังให้มาก**

ข้าพเจ้าจึงได้เน้นเรื่องการมอบอำนาจหน้าที่รับผิดชอบให้ตามความเหมาะสมแก่งาน โดยพิจารณาจากอาวุโสพรรษา คุณวุฒิ และความถนัด และ **คุณธรรมประจำใจ** คือ ทั้งความจริงใจ ความบริสุทธิ์ใจ อัธยาศัยใจคอ และทั้งความสมัครใจ ความเต็มใจ และความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านร่วมกัน

๑.๔ การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการงานให้แก่ผู้ใด หรือแก่คณะบุคคลใด ต้องให้ชัดเจน และ **ควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันความหลงลืม เลอะเลือน และสับสนแก่ผู้ปฏิบัติ และแก่ตัวเราเองด้วย**

ข้าพเจ้าเองนั้นจึงต้องทำออกมาเป็นคำสั่ง ซึ่งพอจะสรุปการมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแก่พระภิกษุ สามเณร วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้ดังต่อไปนี้

๒. การแต่งตั้งและมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแก่พระผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ข้าพเจ้าได้พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีอาวุโสพรรษา และได้เคยร่วมงานกันมานานตั้งแต่เริ่มแรกที่ยังเป็นสถาบันฯ **เสนอขอแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส** และได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัดราชบุรีแล้ว ๕ รูป **ข้าพเจ้าจึงได้มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรมหลักที่สำคัญๆ ให้ผู้ช่วยเจ้าอาวาสแต่ละรูป** ดังต่อไปนี้

๒.๑ **พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต (ป.ธ.๗)** ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ปัจจุบันอายุ ๓๐ ปี ย่างพรรษาที่ ๑๑ ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบด้าน**การเงิน เป็นผู้ปกครองสามเณร** และเป็นผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ คือ **หัวหน้าผู้ประสานงานโครงการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ภาคกลาง** และ **ภาคตะวันออก**
กรรมการรับพิจารณากุลบุตร บรรพชาเป็นสามเณร และ/หรืออุปสมบทเป็นพระภิกษุ และพิจารณาการรับพระภิกษุสามเณรอยู่สังกัดวัด

พระวินัยธร
พระกรรมวาจาจารย์
ครูสอนปริยัติธรรม (สอนชั้น ป.ธ.๔)
ผู้ต้อนรับ และดูแลพระภิกษุและฆราวาสผู้อาคันตุกะ

๒.๒ **พระมหาศักดา สุมโน** (ป.ธ.๗) ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕ ปัจจุบันอายุ ๓๒ ปี ย่างพรรษาที่ ๑๐ ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทางด้าน**การทะเบียนและอุปกรณ์การศึกษา** และเป็นผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ คือ
หัวหน้าผู้ประสานงานโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายภาคใต้
กรรมการรับพิจารณากุลบุตร อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ผู้จัดพิธีอุปสมบท และพิจารณารับพระภิกษุ สามเณรอยู่สังกัดวัด
ที่ปรึกษาพระพี่เลี้ยงพระนวกภิกษุ
พระกรรมวาจาจารย์
ครูสอนปริยัติธรรม (สอนชั้นประโยค ๑-๒)
พระภัตตุเทศก์
ผู้ช่วยต้อนรับ ดูแลพระภิกษุผู้อาคันตุกะ

๒.๓ **พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ (ป.ธ.๕)** ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕ ปัจจุบันอายุ ๓๓ ปี ย่างพรรษาที่ ๙ ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทางด้าน **งานสารบรรณและเลขานุการ (ประจำที่วัด) การจัดเรียงพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และเผยแพร่เอกสารทางวิชาการของวัด** และเป็นผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ คือ
ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ประสานงาน โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ส่วนกลาง
กรรมการรับพิจารณากุลบุตร อุปสมบทเป็นพระภิกษุ และพิจารณารับพระภิกษุสามเณรอยู่สังกัดวัด
ควบคุมการรับ-จ่าย และเก็บรักษานิตยสารธรรมกายและพระพุทธรูป
พระกรรมวาจาจารย์
ครูสอนปริยัติธรรม (สอนชั้นบาลีไวยากรณ์)
ผู้ช่วยต้อนรับ ดูแลฆราวาสผู้อาคันตุกะ

๒.๔ **พระมหาสุจิตต สุจิตฺโต (ป.ธ.๖ วศ.บ.จุฬาฯ)** ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕ ปัจจุบันอายุ ๔๓ ปี ย่างพรรษาที่ ๘ ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทางด้าน **งานช่างวิศวกร ควบคุมการก่อสร้างงานโยธา และงานสาธารณูปการ** (ประปา ไฟฟ้า และ โทรศัพท์) **ควบคุม**

ดูแลเครื่องมือช่าง พิจารณาการเบิกจ่ายเงิน และใบสำคัญ**คู่จ่ายเงิน** และเป็นผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ คือ

กรรมการรับพิจารณากุลบุตร อุปสมบทเป็นพระภิกษุ และพิจารณารับพระภิกษุสามเณรอยู่สังกัดวัด

พระกรรมวาจาจารย์

ผู้แสดงพระปาฏิโมกข์

๒.๕ **พระมหาสัจจา จนฺทวํโส (ป.ธ.๓)** ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖ ปัจจุบันอายุ ๒๘ ปี ย่างพรรษาที่ ๘ ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทางด้าน**กิจการโรงครัว/หอฉัน** และ**ยานพาหนะรับจ่ายและรักษาเงินสวัสดิการสงฆ์ เป็นผู้ปกครองดูแลแม่ชี อุบาสกอุบาสิกา และฆราวาส ทั้งผู้อยู่ประจำและผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมชั่วคราว** และเป็นผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ คือ

หัวหน้าผู้ประสานงานโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรรมการรับพิจารณากุลบุตร บรรพชาเป็นสามเณร และ/หรืออุปสมบทเป็นพระภิกษุ และพิจารณารับพระภิกษุสามเณรอยู่สังกัดวัด

ที่ปรึกษาพระพี่เลี้ยงพระนวกภิกษุ

พระกรรมวาจาจารย์

ครูสอนปริยัติธรรม (สอนชั้นประโยค ๑-๒)

พระภัตตุเทศก์

ผู้ช่วยต้อนรับ ดูแลอุบาสก อุบาสิกา ฆราวาส ครูอาจารย์ นักเรียน-นักศึกษา ผู้อาคันตุกะ

(๒) การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแก่คณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ และ การจัดการ

ทุก ๆ ปีก่อนเข้าพรรษา ข้าพเจ้าจะประชุมปรึกษาหารือกับ

พระภิกษุผู้อยู่ประจำที่วัด เพื่อพิจารณาการแบ่งงานและมอบหมายอำนาจหน้าที่การงานแก่คณะบุคคลเป็นแผนก ๆ เมื่อได้ตกลงเห็นพ้องต้องกันว่า พระสังฆาธิการหรือผู้มีอาวุโสพรรษาใดจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะบุคคลใด เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการงานโครงการใดหรือแผนกใดแล้ว ข้าพเจ้าก็จะออกคำสั่งแต่งตั้งพระภิกษุและสามเณรให้ทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการหรือแผนกต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร

การออกคำสั่งมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละโครงการแต่ละฝ่ายหรือแผนกนี้ **ข้าพเจ้าจะเน้นที่ให้มีการประชุมปรึกษาหารือตกลงพร้อมใจกันก่อน** ก่อนวันเข้าพรรษาทุกปี **เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงโยกย้ายหรือเพิ่ม-ลด กำลังบุคลากรผู้รับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายหรือแผนกตามความเหมาะสม**

โครงการหรืองานฝ่ายต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าแต่งตั้งพระภิกษุสามเณรเป็นคณะบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน มีหลายฝ่าย แต่จะขอนำมากล่าวเพียง ๔ ฝ่าย ที่สำคัญ ๆ คือ **ฝ่ายการอบรมและเผยแพร่, ฝ่ายการเรียนการสอน, ฝ่ายบริหารงานบุคคลและการปกครอง, ฝ่ายการเงินและการบัญชี** พอเป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

๑. ฝ่ายการอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ

อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของข้าพเจ้าโดยตรง โดยมี พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ครูของข้าพเจ้าเอง เป็นที่ปรึกษา มี ๔ ส่วนที่สำคัญ คือ

๑.๑ การอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติที่วัดหลวงพ่อสด ธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

(ก) เป็นประจำทุกวัน (ระหว่างเวลา)

๐๕.๐๐ น. มีเป็นประจำทุกวันหลังทำวัตรเช้า

๑๐.๐๐ น. โดยปกติมีประจำทุกวัน แต่อาจงดเมื่อมีความจำเป็น

๑๖.๐๐ น. โดยปกติมีประจำทุกวัน แต่อาจงดเมื่อมีความจำเป็น

๑๙.๓๐ น. มีเป็นประจำทุกวันหลังทำวัตรเย็น

ให้ **พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต** และ **พระมหาศักดา สุมโน** ผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการดูแลการนำทำวัตรสวดมนต์ และ การเจริญภาวนาธรรม[๑๕]

---

๑๕ *คำสั่งที่ ๗/๒๕๓๘*

ให้ **พระอุบล สนฺตมโน** จัดการดูแลการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกาย (เฉพาะผู้ถึงธรรมกาย) ในอุโบสถ ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ น. และ ๑๖.๐๐ น. อีกต่างหาก

(ข) เพิ่มพิเศษทุกวันเสาร์ต้นเดือน *(ระหว่างเวลา)*

๐๙.๓๐-๑๑.๐๐ น. โดยข้าพเจ้าเอง

๑๔.๐๐-๑๕.๐๐ น. โดยพระวิทยากร

(ค) การอบรมพระกัมมัฏฐานประจำปี *(ปีละ ๒ รุ่น)*

รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ พฤษภาคม

รุ่นปลายปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ ธันวาคม

มีพระวิทยากร สามเณร และวิทยากรอุบาสก อุบาสิกา (ฆราวาส) ผู้ได้ผ่านการอบรม ได้ผลดีมาก หรือได้ผลดีพอสมควร ช่วยให้คำแนะนำกลุ่มย่อย (แบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยตามระดับภูมิธรรม คือ เบื้องต้น ชั้นกลาง ชั้นสูง) ได้ ๔๐-๕๐ กลุ่ม

(ง) โครงการอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อน (เดือนเมษายน)

รับกุลบุตร**บรรพชาเป็นสามเณร** และ/หรือ **อุปสมบทเป็นพระภิกษุ**

รับกุลสตรี**บวชเนกขัมมจาริณี** และ

รับเยาวชน-สาธุชนทั่วไป

เข้ารับการอบรมศีลธรรมจริยธรรม และ ภาวนาธรรม โดยมีคณะผู้ดำเนินการ และพระวิทยากร สามเณร และวิทยากรอุบาสก อุบาสิกา ช่วยปกครองดูแล และให้คำแนะนำสั่งสอนทั้งโดยส่วนรวม และแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ช่วยกันแนะนำโดยใกล้ชิด

(จ) การอบรมธรรมปฏิบัติแก่สาธุชนโดยทั่วไป ที่มาขออยู่หรือเข้ารับการอบรมเป็นคณะระยะเวลาสั้น (๓-๔-๕ วันเป็นต้น)

สาธุชนทั่วไปที่มาขอเข้ารับการอบรมธรรมปฏิบัติคือ ศีลธรรม จริยธรรม และ ภาวนาธรรม เป็นคณะ หลักสูตรระยะเวลาสั้น คือ ๓-๔-๕ วันเป็นต้นนั้น ส่วนมากเป็นคณะครู-นักเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษา คณาจารย์-นักศึกษาวิทยาลัยต่าง ๆ จากทั้งที่ใกล้ภายในจังหวัดราชบุรี และจากทั้งต่างจังหวัดไกล ๆ และข้าราชการมาขอเข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้นอย่างนี้เพิ่มมากขึ้น แต่ละคณะมีจำนวนตั้งแต่ ๕๐-๑๐๐-๒๐๐-๓๐๐-๔๐๐-๕๐๐-๖๐๐ คน จนคณะพระวิทยากรของเราแทบจะไม่มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ ข้าพเจ้าจึงมีนโยบายให้ลดการรับคณะสาธุชนเข้ารับการอบรมไว้เพียงเดือนละไม่เกิน ๒ รุ่น เฉลี่ยรุ่นละไม่เกิน ๖๐๐ คน ให้พอเหมาะแก่กำลังที่จะจัดการให้ได้ผลดี (Reduce into Managerial Size)

ฝ่ายนี้ ข้าพเจ้าได้มอบหมายให้ **พระมหาสัจจา จนฺทวํโส** ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นหัวหน้าพระผู้ต้อนรับ[๑๖] ให้ดูแลอำนวยความสะดวก และจัดพระวิทยากรช่วยสอน

๑.๒ การอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง) กรุงเทพฯ

มีเป็น**ประจำทุกวันอาทิตย์** วันละ ๓ รอบ คือ

รอบ ๐๙.๐๐ น. ที่วิหารอรรฏฐารส

รอบ ๑๐.๐๐ น. ที่ศาลาการเปรียญ

รอบ ๑๓.๐๐ น. แบ่งสอนเป็นกลุ่มย่อยทั้งที่ศาลาการเปรียญที่อุโบสถ และที่วิหารบนภูเขาทอง

มีเป็น**ประจำทุกวันจันทร์**และ**พฤหัสบดี**

เวลา ๑๘.๓๐ น.

ข้าพเจ้าเอง กับพระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต และพระมหาณัฏฐพนธุ์ เสฏฐธมฺโม หมุนเวียนกันนำเจริญภาวนา และเฉพาะวันอาทิตย์ มีพระวิทยากร สามเณร และวิทยากรอุบาสก อุบาสิกา ฆราวาส ช่วยกันแนะนำกลุ่มย่อยในภาคบ่าย เวลา ๑๓.๐๐ น.

ให้**พระภาสกร ปภากโร** เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการบริหารกิจการสำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

๑.๓ การอบรมและเผยแพร่ในต่างจังหวัด ภาคต่าง ๆ

เราได้สนับสนุนให้สำนักหรือวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่ได้เคยมีพระภิกษุมาอบรมพระกัมมัฏฐาน ที่**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ใน**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** แล้ว จัดตั้ง "**โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**" ขึ้นสอนพระกัมมัฏฐานแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และสาธุชน ในสำนักหรือวัดของท่าน และถ้าวัดใดมีพระมหาเถระสนับสนุน และมีกำลังบุคลากรพอที่จะจัดการให้ความร่วมมือ ประสานงานกับสำนักปฏิบัติหรือวัดที่เป็นที่ตั้งโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายในเขตจังหวัดใกล้เคียงในภาคเดียวกัน เพื่อให้มีการอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติร่วมกันได้ ก็ให้จัดตั้งเป็น**ศูนย์พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ประจำภาค**ขึ้น

ข้าพเจ้าจึงจัดตั้ง**คณะผู้ประสานงานโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ประจำภาคต่าง ๆ** ขึ้น เพื่อให้ความร่วมมือ ประสานงาน และช่วยเหลือทางวิชาการ แก่

---

๑๖ *คำสั่งที่ ๘/๒๕๓๘*

สำนักหรือวัดต่าง ๆ ในต่างจังหวัดทั่วทุกภาค ในการจัดตั้ง**โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** เพื่อเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานในสำนักของท่าน และ/หรือในการ**ตั้งศูนย์พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** เพื่อเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานในสำนักของท่าน และในสำนักหรือวัดอื่นในจังหวัดต่าง ๆ ที่ท่านรับผิดชอบ โดยคณะผู้ประสานงานประจำภาคจะได้**จัดหน่วย "พุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเคลื่อนที่" ออกไปช่วยเหลือทางวิชาการ ช่วยในการอบรมพระกัมมัฏฐาน เพื่อสนับสนุนให้สำนักปฏิบัติธรรมของท่านสามารถดำเนินโครงการให้การอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติแก่สาธุชนพุทธบริษัทได้เข้มแข็งและมั่นคงสืบต่อไป ได้เอง**

ข้าพเจ้าจึงมีคำสั่ง**แต่งตั้งคณะผู้ประสานงานโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายประจำภาคต่าง ๆ**[๑๗] **มีหัวหน้าผู้ประสานงานโครงการประจำภาค** ดังต่อไปนี้

พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต หัวหน้าผู้ประสานงานภาคกลางและภาคตะวันออก

พระอุบล สนฺตมโน หัวหน้าผู้ประสานงานภาคเหนือ

พระมหาศักดา สุมโน หัวหน้าผู้ประสานงานภาคใต้

พระมหาสัจจา จนฺทวํโส หัวหน้าผู้ประสานงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๔ โครงการอบรมและเผยแพร่แก่ชาวต่างประเทศ

ข้าพเจ้ากับคณะพระภิกษุได้ออกไปอบรมธรรมปฏิบัติ แก่ชาวมาเลเซีย และชาวไทยในประเทศมาเลเซีย ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๓๐ ทุกปี ปีละประมาณ ๒-๓ ครั้ง ครั้งละ ๗-๑๐-๒๐ วัน จนถึงทุกวันนี้ และ

ได้ออกไปอบรมธรรมปฏิบัติแก่ชาวอเมริกัน และชาวไทยใน**ประเทศสหรัฐอเมริกา** ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๓-พ.ศ.๒๕๓๖ รวมเป็นเวลา ๔ ปี ติดต่อกัน

นับว่าได้ผลดีพอสมควร ต่อมา**เจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์** ได้เมตตาแนะนำว่า

"ท่านเสริมชัยนั้นมีอายุมากแล้ว ไม่ควรเดินทางไปต่างประเทศที่ไกลๆ ถ้าจำเป็นนาน ๆ ๒-๓ ปี ก็ไปสักครั้ง ควรจะอยู่เป็นหลักสอนธรรมที่วัดให้มาก ๆ แม้ในต่างจังหวัดก็ไม่อยากจะให้เดินทางไปไกล ๆ บ่อย ๆ สังขารจะไม่ไหว ถึงใจจะสู้ว่าไปไหว แต่สังขารจะไม่ไหว พวกฝรั่งให้เขามาหาเราที่วัดเราในเมืองไทยนี่แหละ จะได้บรรยากาศดีกว่าที่เราไปสอนที่เมืองเขา

ถึงแม้จะมีพวกฝรั่งมาน้อย ก็จะได้ผลมากกว่าไปสอนที่เมืองนอก เพราะเขาจะได้ความประทับใจมากกว่า และเราจะได้แต่คนที่สนใจจริง ๆ เมื่อเขามาปฏิบัติได้ผลต่อ ๆ ไปก็ปากต่อปาก เขาก็จะค่อย ๆ พากันมาหาเรามากขึ้นเอง

อยู่สอนเป็นหลักที่วัดเรานั่นแหละ พอเขาเห็นผล ต่อไปจะรับสอนไม่หวาดไม่ไหว"

ข้าพเจ้าจึงน้อมรับด้วยความเคารพอย่างสูง จึงคงเพียงแต่นำคณะพระภิกษุ ได้แก่ **พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ** กับ **พระจิราพันธ์ วรเกตุ** ไปสอนที่ประเทศมาเลเซียเป็นประจำเท่านั้น

และบัดนี้ก็ได้ปรากฏเป็นความจริงขึ้นมาแล้วว่า

(๑) ชาวต่างประเทศเป็นรายบุคคลบ้าง เป็นคณะบุคคลบ้าง ได้ทยอยกันมาเข้ารับการอบรมธรรมปฏิบัติ ทั้งที่ศาลาการเปรียญวัดสระเกศ กรุงเทพฯ และที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม มากบ้าง น้อยบ้าง เป็นระยะ ๆ แต่

(๒) สาธุชนชาวไทยที่มาขอเข้ารับการอบรมเป็นคณะ หลักสูตรระยะสั้น ๓-๔-๕ วัน ที่วัด เพิ่มมากขึ้น จนต้องปรับปรุงนโยบายการรับคณะสาธุชนที่มาขอเข้ารับการอบรมเป็นเดือนละไม่เกิน ๒ รุ่น ๆ ละโดยเฉลี่ยไม่เกิน ๖๐๐ คน เพื่อให้เหมาะแก่กำลังที่จะจัดการให้ได้ผลดี และ

(๓) กำลังวังชาของข้าพเจ้าเอง ซึ่ง ณ บัดนี้ (สิงหาคม ๒๕๓๘) ได้ล่วงเข้าวัยชรา (ย่างเข้าปีที่ ๖๗) ก็ลดน้อยถอยลง พูด (สอน) มากก็เหนื่อย เดินทางไกลมากก็เหนื่อย ไม่เหมือนเดิมแล้วจริง ๆ

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

■ ■ ■ ■

๑๗ *คำสั่งที่ ๙/๒๕๓๘*

ปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น ว่าด้วย อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

โดย
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

เมื่อทุกท่านได้ตั้งใจรักษาศีลเพื่อความบริสุทธิ์ กาย วาจา และใจแล้ว ก็ขอจงตั้งใจฝึกเจริญภาวนาเพื่อความบริสุทธิ์ใจและเจริญปัญญารู้แจ้งในสัจจธรรมต่อไป

ขอทุกท่านจงเตรียมนั่งในท่าขัดสมาธิ แล้วค่อย ๆ หลับตาลงเบา ๆ อย่าเม้มเปลือกตาให้แน่นนัก หายใจลึก ๆ พอสบาย แล้วปล่อยใจตามสบาย อย่าเกร็ง เหลือกตากลับขึ้นไปข้างบนให้ค้างแน่นอยู่ โดยไม่ต้องแหงนหน้าขึ้นไปตาม เพื่อให้ความเห็นกลับไปข้างหลังแล้วก็ให้ความเห็นกลับเข้าข้างใน พร้อม ๆ กับรวมใจอันประกอบด้วยความเห็น ความจำ ความคิดและความรู้ ให้รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตรงที่สุดลมหายใจเข้าออก เหนือราวสะดือสองนิ้วมือ มีที่หมายเป็นจุดเล็กใสเท่าปลายเข็ม ให้รวมใจหยุดนิ่งลงที่นั่น

กำหนดบริกรรมนิมิต คือนึกให้เห็นด้วยใจ เป็นเครื่องหมายดวงแก้วกลมใสขึ้นที่ศูนย์กลางกายนั่นแหละ พร้อมด้วยบริกรรมภาวนาคือนึกในใจว่า **"สัมมาอะระหัง" ๆ ๆ**

ไปเรื่อยร้อยครั้ง พันครั้ง เพื่อประคองนิมิตนั่นไว้ "สัมมาอะระหังๆ ๆ" ตรึกนึกให้เห็นดวงที่ใสใจอยู่ในกลางดวงที่ใสนั่นเรื่อยไป ไม่ต้องยินดียินร้าย หรือสนใจใยดีในอารมณ์หรือสิ่งใดภายนอกทั้งสิ้น คงปล่อยใจให้ดิ่งลงในบริกรรมนิมิตกับบริกรรมภาวนาคู่กันไปเรื่อยเชียว เมื่อใจถูกประคองให้มารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันหนักเข้า ก็จะค่อย ๆ เชื่อง และหยุดอยู่ในอารมณ์เดียวได้แนบแน่นขึ้น เมื่อใจหยุดในหยุดหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าก็จะเข้าสิบแล้วจะเห็นศูนย์ หรือที่เรียกว่าจิตตกศูนย์แล้วจะปรากฏเห็นเป็นดวงกลมใสแจ่มบังเกิดขึ้น ณ ศูนย์กลางกายนั้นแหละ ขนาดประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ อย่างเล็กเท่าดวงดาวในอากาศ อย่างโตเท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ทีเดียว

เมื่อเห็นดวงกลมใสแจ่มบังเกิดขึ้นอย่างนี้แล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" นั้นเสีย ให้พยายามรวมใจหยุดในหยุดลงที่ศูนย์กลางดวงใสแจ่มนั้นต่อไปอีก ตรงที่หมายจุดเล็กใสเท่าปลายเข็มนั่น หยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุดทีเดียว พอถูกส่วนเข้าดวงเดิมก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏดวงกลมใสดวงใหม่ขึ้นมาแทนที่คือ **ดวงศีล ศีลที่เห็น** นี้เองคือ **อธิศีล** หรือ **ศีลยิ่ง** อันเป็นเครื่องกลั่นกรอง กาย วาจา และใจ ที่ละเอียด ประณีต ยิ่งไปกว่า**ศีลที่รู้** หรือ **เจตนาศีล** ในทางปริยัติ **เพราะเมื่อใจหยุดนิ่งสนิทจรดติดอยู่ ณ ศูนย์กลางดวงศีลนี้แล้ว เป็นอันสะอาดบริสุทธิ์หมดทั้งกาย วาจา และใจ ตลอดทั้งเจตนาและความคิดอ่านทั้งหลายก็สะอาดบริสุทธิ์ทั้งหมด**

และก็ศีลนี้เอง **เป็นศีลที่มุ่งต่อไปเพื่อสมาธิ ปัญญา วิมุตติวิมุตติญาณทัสสนะ** ตามลำดับ ไม่ไปทางอื่น หรือประสงค์อื่น **มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน** จริง ๆ ทีเดียว

เมื่อเห็นดวงศีลขนาดนั้นแล้ว ผู้มีปัญญาก็มิได้ถอยออกมา แต่กลับยิ่งรวมใจให้หยุดในหยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีลนั้น พอหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า ดวงศีลก็จะว่างหายไป แล้วก็จะปรากฏดวงกลมใสดวงใหม่บังเกิดขึ้นมาแทนที่ ใสละเอียดยิ่งกว่าเดิมอีก คือ **ดวงสมาธิ** ขนาดเท่าดวงเดิมนั้นแหละ สมาธิที่เห็นนี้เอง คือ **ดวงอธิจิต** หรือ **จิตยิ่ง สมาธิยิ่ง** เป็นสมาธิที่แนบแน่นยิ่งกว่าที่ทำมาแล้ว เป็นมาแล้วหรือที่ได้เห็นมาแล้ว

เมื่อหยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธิต่อไปอีก ถูกส่วนเข้า ก็จะเห็น **ดวงปัญญา** ปรากฏขึ้นมาอีก ขนาดเท่าเดิม แต่ใสละเอียดและมีรัศมีสว่างยิ่งกว่าเดิม ปัญญาดวงนี้

แหละ คือ **อธิปัญญา** แท้ ๆ

เมื่อหยุดนิ่งอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าก็จะถึง **ดวงวิมุตติ** ซึ่งเป็นการหลุดพ้นจากกิเลสหยาบของมนุษย์ ทีนี้ก็รวมใจหยุดในหยุดลงไป ณ ที่ศูนย์-กลางดวงวิมุติ หยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า ก็จะถึง**ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** อันเป็น**ธรรมที่พึงจะรู้เห็นได้ตามความเป็นจริง** เป็นดวงกลมใสละเอียดยิ่งนัก

เมื่อหยุดในหยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะถูกส่วนเข้าดวงนี้ก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏ**กายมนุษย์ละเอียด** หรือที่เรียกว่า**กายฝัน** ขึ้นมาแทนที่ มีลักษณะหน้าตาเหมือนผู้ปฏิบัติเองทุกประการ **แต่ใสละเอียดหรือประณีต** สวยกว่ากายเนื้อหรือกายมนุษย์หยาบ นั่งขัดสมาธิหันหน้าไปทางเดียวกันกับเรา

หรือบางรายอาจจะเห็นกายละเอียด ที่มีลักษณะคล้าย**พระพุทธปฏิมา**เกตุดอกบัวตูมขาวใส มีรัศมีสว่าง นั่งขัดสมาธิหันหน้าไปในทางเดียวกันกับเรา ขนาดเล็กประมาณคืบหนึ่ง หรือขนาดโตถึง ๕ วา หรือกว่านั้นก็มีกายละเอียดที่เหมือนพระพุทธ-ปฏิมานี้เอง คือ **ธรรมกาย**

ไม่ว่าท่านจะเห็นกายละเอียดกายใดก็ตาม ให้รวมใจหยุดในหยุดลงไป ณ ที่ศูนย์กลางกายใหม่นั้นอีก ก็จะเห็นดวงธรรม ก็ให้ดำเนินไปในแบบเดิมอีก คือเห็นดวงก็ให้รวมใจหยุดลงไป ณ ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็ให้รวมใจหยุดลงไป ณ ศูนย์กลางกายใหม่เรื่อยไป เรียกว่าหยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุดยิ่ง ๆ ขึ้นไป ก็จะเห็นทั้งดวงและกายที่ใสละเอียดประณีตและมีขนาดใหญ่โตยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ

ก่อนจะหยุดพักจากการเจริญภาวนา ขอทุกท่านจงรวมใจให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกายหรือดวงที่ใสละเอียดที่สุด สำหรับผู้ที่ถึงธรรมกายแล้วก็ให้รวมใจของทุกกาย ให้อยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด แล้วอธิษฐานรวมบุญบารมีที่ได้เคยสร้างสมอบรมมาให้มารวมอยู่ ณ ที่ศูนย์กลางกายนั้นแหละ แล้วน้อมบูชาแด่คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรมเจ้า คุณพระสงฆ์เจ้าทั้งในอดีต ปัจจุบันและในอนาคตทุก ๆ พระองค์ รวมทั้งพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า แล้วอุทิศส่วนกุศลนั้นผ่านกายสุดละเอียดของตนเองไปยังคุณบิดามารดา คุณครูอุปัชฌาย์ อาจารย์และญาติมิตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศา-นุวงศ์ผู้ปกครอง ผู้รักษาประเทศชาติ ทั้งพลเรือน ทหาร ตำรวจ ผู้รักษาพระพุทธศาสนาและวิชชาธรรมกาย ตลอดทั้งมนุษย์และอมนุษย์เพื่อนร่วมโลกอื่นทั้งหลาย ขอกุศลผลบุญนี้จงช่วยดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงประสบแต่ความสุขและร่มเย็น ปราศจากทุกข์โศกและโรคภัยทั้งปวง ขอจงละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ประกอบแต่กรรมดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ เป็นสัมมาทิฏฐิแต่ฝ่ายเดียว และขอจงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้มีเวรมีภัยและเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้ทุกข์กายทุกข์ใจเลย จงรักษาตนให้พ้นทุกข์ภัยทั้งหลายเถิด

■ ■ ■ ■

พระคุณของครู

โดย

มัชฌิมา

เรื่องที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของข้าพเจ้า มิได้ต้องการให้เป็นการโอ้อวด แต่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่ง ๒ ประการคือ

ประการแรก เพื่อให้เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติธรรมจริง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านที่ได้ปฏิบัติเข้าถึง และเจอปัญหาแบบเดียวกันเข้าใจ สามารถแก้ไขตนเองได้ทัน เพราะบางทีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อไม่มีครูบาอาจารย์อยู่ด้วย ถ้าตนเองไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจก็อาจแก้ปัญหาไม่ถูกต้องตามแนวทาง ทำให้เกิดผลเสียหนักขึ้นได้ **การทำวิชชาชั้นสูงที่ละเอียดมากๆ ต้องระวังอย่างยิ่ง ความผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจทำให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง ที่ไม่อาจแก้คืน หรือ แก้คืนได้ยาก** เช่น อาจพลาดแล้ว**ถูกภาคมาร (กิเลสมาร) ยึดสุดละเอียดไป ทำให้หลง ไม่เห็นกิเลสละเอียด ทำให้กาย วาจา ใจ เบี่ยงเบนไปจากธรรมฝ่ายสัมมาทิฏฐิ ไปทีละน้อยจนไม่รู้สึกตัว แล้วจะถูกทำลายธาตุธรรมไปในที่สุด**

ประการที่สอง เป็นการยืนยันว่าธรรมกายเป็นของจริง ขอให้ท่านผู้อ่านทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ของหลวงป๋า ทราบและมั่นใจได้เลยว่าวิชชาธรรมกายที่หลวงป๋าสอน ตามพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จนฺทสโร) นั้น **เป็นธรรมะของจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเมื่อปฏิบัติถูกต้องแล้ว ย่อมได้ผลจริง**

*(เรื่องที่นำลงนี้เป็นดุลพินิจของบรรณาธิการแต่เพียงผู้เดียว เพราะถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ทำ**วิชชาธรรมกายชั้นสูง** และเป็นการยืนยันว่าวิชชาธรรมกายเป็นของจริง)*

ขอพวกเราจงภูมิใจเถิดว่า เรานั้นไม่เสียชาติเกิดเลย ที่ได้มาเป็นลูกหลานของหลวงป๋า เพราะการสอนของท่าน เปิดใจกว้างเสมอ ไม่เคยปิดบังวิชชา เรียกว่า เปิดกันจนหมดตัวหมดใจเลยทีเดียว แต่เฉพาะศิษย์กับครูเท่านั้นนะ ท่านถึงจะให้เห็นเพราะท่านถือว่าจำเป็นในการสอน เพื่อที่ศิษย์จะได้เข้าใจถูกต้อง ครบถ้วน ตามจริง ไม่ถือว่าเป็นการอวดอุตตริมนุสสธรรม ถือว่าเป็นการสอน

ทุกครั้งในการสอนธรรมะ ข้าพเจ้าเห็นกายของท่านใสเป็นแก้วฉัพพรรณรังสีปกคลุมไปทั่วบริเวณลานธรรม บางครั้งเห็นมีอาสนะ เป็นพญานาคเจ็ดเศียร นั่นหมายถึงท่านเป็นธาตุธรรมที่แท้จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รัศมีที่เปล่งออกมาหมายถึงความเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งหลาย ไม่เคยแบ่งว่าใครจะเป็นพระหรือมาร และข้าพเจ้าเห็นด้วยตัวเองว่า **เมื่อถึงตอนแผ่เมตตา ด้วยความบริสุทธิ์ใจของท่าน แม้แต่ไฟนรกยังดับ ทั่วทั้งจักรวาลมีแต่เสียงสาธุ** นี่คือการสอนธรรมะในแต่ละครั้งของท่าน เพราะฉะนั้นที่วัดหลวงพ่อสดฯ ซึ่งท่านเป็นเจ้าอาวาสทำวิชชาทุกวันตลอดเวลา (เรียกว่าวิชชาเป็น) ที่นั่นจึงเป็นศูนย์รวมแห่งความศักดิ์สิทธิ์ เพราะทุกอนูของวัดหลวงพ่อสดฯ เป็นเหมือนเกล็ดเพชรระยิบระยับอยู่เต็มพื้นที่แต่เมื่อดูด้วยตาธรรมกายแล้ว จะเห็นเป็นองค์พระมากกว่าเมล็ดทรายในท้องมหาสมุทรเสียอีก

จากจุดเริ่มต้นในวิชชาชั้นสูงที่หลวงป๋าเปิดใจให้กับศิษย์ซึ่งมีความรู้แค่หางอึ่ง ยังไม่ลึกซึ้งในวิชชาธรรมกายเท่าไรนัก จึงทำให้ข้าพเจ้าผู้เป็นคนที่นับถือศาสนาอื่นมาก่อนเริ่มศรัทธาในศาสนาพุทธ และด้วยความเมตตาที่ท่านมีให้แก่ศิษย์ ท่านจะคอยประคับประคองในเรื่องวิชชาไม่ให้เดินออกนอกลู่นอกทาง

อยู่มาวันหนึ่ง ข้าพเจ้าเกิด

สงสัยขึ้นมาว่าทำไมทุกครั้งที่นั่งธรรมะเสร็จแล้ว แผ่เมตตา ไม่เคยเห็น พ่อ แม่ ญาติ พี่น้องของเราที่เสียชีวิตไปแล้วมาอนุโมทนาบุญเลย จึงกราบเรียนให้ท่านทราบ ท่านก็ให้ความกระจ่างมาว่า เขาเป็นมิจฉาทิฏฐิ ไปอยู่สุดขอบจักรวาลโน่น วิธีช่วยน่ะมี แต่**การช่วยคนนอกศาสนาไม่เหมือนกับชาวพุทธที่อยู่ในนรกนะ เพราะต้องแลกด้วยบุญบารมี** (หมายถึงบุญบารมีของท่านที่สร้างมาจะต้องถูกตัดทอนลดลงไป) ฉะนั้นให้เลือกมา ๑ คนจะเอาใคร ข้าพเจ้าก็ขอเลือกแม่ ท่านเริ่มทำสมาธิ ให้ข้าพเจ้าทำสมาธิตามไปด้วยในระหว่างที่เดินวิชชาอยู่นั้น จะเห็นท่านเดินนำหน้าไปยืนคอยอยู่แล้ว เราก็เข้ากลางตามท่านไป ความรู้สึกเวลานั้น ไม่เหมือนกับนั่งสมาธิแล้ว เหมือนกับว่า เข้าไปในมิติของแดนสนธยาเลย ยิ่งเดินก็ยิ่งมืด เห็นแต่หลวงป่าองค์เดียว เพราะรัศมีกายท่านสว่างมาก แต่บริเวณนั้นมืดหมด ในที่สุดท่านก็บอกว่าถึงแล้วนะ ให้เรียกชื่อแม่ ๓ ครั้ง ท่านว่าแม่มาแล้ว ข้าพเจ้ามองไปที่เท้าของหลวงป่า เห็นแม่นั่งยอง ๆ ผิวหนังขาดวิ่น ผมเป็นกระเซิง เห็นสภาพของแม่แล้วน้ำตาไหลด้วยความสงสาร เสียงหลวงป่าดังขึ้นทันที เข้ากลางเอาไว้ เพราะจิตเริ่มส่าย ภาพของแม่เริ่มเลือน ๆ ถ้าคุมสติไม่อยู่คงต้องเริ่มต้นกันใหม่ เข้ากลางอยู่พักหนึ่ง เมื่อใจเริ่มเป็นปรกติ ท่านก็ให้เรียกแม่อีก ครั้งแรกแม่ทำท่าตกใจเมื่อเห็นข้าพเจ้า เพราะเราเป็นองค์พระอยู่ หลวงป่าให้เรียกแล้วให้บอกว่าเราเป็นลูกชื่ออะไร เมื่อแม่จำได้ก็ร้องไห้ ขออธิบายเรื่องความจำของแม่สักนิด **คนที่ตายไปแล้ว ถ้าสมัยที่มีชีวิตอยู่ไม่เคยฝึกสมาธิตายไปก็จำอะไรไม่ได้ เหมือนกับที่เราเกิดมาจากไหนเป็นอะไรมาก่อนเราก็ไม่รู้ ต้องมาฝึกสมาธิถึงจะรู้อดีตได้** แต่ที่แม่จำได้ก็เพราะหลวงป่าคุมอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดท่านก็ให้แม่รับ ไตรสรณาคม โดยการให้ข้าพเจ้าเข้ากลาง แล้วถ่ายทอดเสียงของหลวงป่าไปยังแม่ **เมื่อแม่รับไตรสรณาคมแล้วก็กราบ ๓ หน เป็นการยอมรับในบวรพระพุทธศาสนา แล้วหลวงป่าก็ให้ใช้จักรแก้ว**เป็นพาหนะ**ส่งแม่ไปยังสวรรค์ ก็ช่วยได้แค่ดาวดึงส์เท่านั้น เพราะบุญของแม่มีน้อย** แถมยังทำบุญกับศาสนาของตัวโดยการฆ่าสัตว์ใหญ่ ตามความเชื่อของบรรพบุรุษว่า เมื่อตายไปจะได้ขี่วัว ขี่แพะขึ้นสวรรค์ไม่ต้องเดินให้ลำบาก ความเมตตาของหลวงป่าในครั้งนั้นทำให้ข้าพเจ้าทราบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นยิ่งนัก จะไม่มีวันลืมพระคุณของท่านได้เลยในชาตินี้ จึงขอมอบกายถวายชีวิตแด่บวรพระพุทธศาสนาตราบเท่าชีวิตจะหาไม่

และทุกภพทุกชาติไป ตราบเท่าเข้าสู่พระนิพพาน

อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของการทำวิชชา เมื่อทำสมาธิเข้ากลางไปจนถึงหัวแก๊ส (ธาตุล้วนธรรมล้วนที่บริสุทธิ์) ในที่สุดละเอียด องค์พระผุดขึ้นมาแต่กลับแตกละเอียดเองโดยที่ยังไม่ได้ทำวิชชาระเบิดเลย หลังจากนั้นก็สว่างระยิบระยับเป็นทางช้างเผือก แล้วเห็นหลวงพ่อมายืนขวางไว้ จึงเกิดความลังเลว่า จะเข้าไปดีไหมเพราะสว่างเหลือเกิน ระหว่างที่ลังเลอยู่นั้น เสียงของหลวงป่าบอกมาทันทีเลย ขณะที่กำลังสอนอยู่ **อย่าเข้าไป** จากนั้นท่านก็สอนตามปรกติ เมื่อนั่งสมาธิเสร็จ ก็คลานเข้าไปหาท่าน ยังไม่ทันจะพูดอะไร ท่านก็บอกว่า จำไว้นะ **เมื่อเป็นคนของหลวงพ่อแล้ว (หมายถึง หลวงพ่อสด) ท่านจะไม่ทิ้ง เพราะถ้าเดินเข้าไป ก็จะถูกภาคมารเขายึดสุดละเอียดไป หลังจากนั้นเขาจะให้ความสมบูรณ์ทุกอย่างเป็นต้นว่า ทรัพย์สมบัติ หรืออะไรต่อมิอะไรก็ได้ทั้งนั้น เพื่อทำให้เราหลง แต่พอหมดประโยชน์กับ เขาแล้ว ทีนี้แหละ ความเดือดร้อนนานัปการ จะทับทวีเป็น ๑๐ เท่า ๑๐๐ เท่า เลยทีเดียว** ได้ยินเช่นนั้นแล้ว ความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อวิชชาธรรมกาย เปี่ยมล้นขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก ชี้ให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของหลวงป่าที่มีต่อศิษย์ถ้าเราตั้งใจทำวิชชา ความรู้สึกเวลานั้นอยากร้องไห้ แต่ก็อาย ทีนี้ทุกครั้งที่นั่งต่อหน้าท่าน ก็ต้องระวังตัวไม่กล้ากระดิกใจออกนอกลู่นอกทางเด็ดขาด ท่านจะพูดกับข้าพเจ้าเสมอว่า จงร่วมกันสร้างบารมี

ท่านผู้อ่านที่รักทั้งหลายความลับของหลวงป่าในธาตุธรรมขององค์ต้นของหลวงพ่อสดฯยังมีอีกมากมายท่านที่เป็นลูกศิษย์ทั้งหลายจงรีบตักตวงวิชชาให้มากที่สุด เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ อย่าให้ต้องเสียใจในภายหลังเมื่อไม่มีท่านแล้ว ความเป็นธาตุธรรมที่แท้จริงนั้น เปรียบเสมือนความศักดิ์สิทธิ์ ฉะนั้นใครก็ตามที่คิดไม่ดี ทั้งกาย วาจา ใจต่อท่าน ขอบอกได้เลยว่าท่านผู้นั้นเมื่อตายไปแล้ว มีที่อยู่แน่นอน คือนรกภูมิ จะเป็นขุมไหน ก็เลือกได้ตามสบายเลย เผลอ ๆ ยังไม่ทันจะตาย กรรมก็ตามทันเสียแล้ว พิสูจน์กันเอาเองก็แล้วกัน ข้าพเจ้าไม่เอาด้วย ผู้ทำวิชชาจะรู้ดีว่า อาจารย์ของเขาเป็นอย่างไร

พูดถึงเรื่องรู้จิตรู้ใจ มีเรื่องขำ ๆ หลายเรื่อง จะเล่าให้ท่านผู้อ่านทราบสัก ๒ เรื่อง เรื่องแรก เป็นเรื่องของน้ำพริก ครั้งหนึ่ง ท่านเล่าถึงชีวิตฆราวาส สมัยหนุ่ม ๆ ท่านทำกับข้าวเก่ง ตำน้ำพริกก็เก่ง น้ำพริกอะไรใส่อะไร ท่านตำอร่อยทั้งนั้น เราก็คิดในใจ เก่งจังเลย เราเป็นผู้หญิงแท้ ๆ ตำเป็นแต่น้ำพริก

กะปิ แต่เราก็ตำอร่อย เสียงท่านหัวเราะ แล้วบอกว่า เออ น้ำพริกกะปิของเอ็งอร่อย ข้าพเจ้าหยุดคิดทันทีทับทวีองค์พระอย่างเดียวเลย เรื่องที่สอง มีครั้งหนึ่ง นั่งรถจากกรุงเทพฯไปวัดหลวงพ่อสดฯ กับท่าน พอรถเลี้ยวเข้าวัด พญานาคองค์ใหญ่ที่ดูแลวัดหลวงพ่อสดฯอยู่ก็ขึ้นมาล้อมโบสถ์ ข้าพเจ้าเห็นแล้วไม่กล้าพูด กลัวจะโดนดุ เพราะมีทั้งพระและโยมเต็มรถ หลวงป๋าพูด ขึ้นมาลอย ๆ ไอ้นิด พรรคพวก เขาขึ้นมาต้อนรับ แล้วท่านก็ชี้มือ ไปทางโบสถ์ ทุกคนในรถเป็นงงที่ อยู่ดี ๆ หลวงป๋า พูดขึ้นมาลอย ๆ ถามกันใหญ่ อะไรอยู่ไหน ท่านหัวเราะชอบใจ พญานาคที่ปรากฏนั้นเป็นกายละเอียด ผู้ที่ไม่มีตาในจึงไม่เห็น

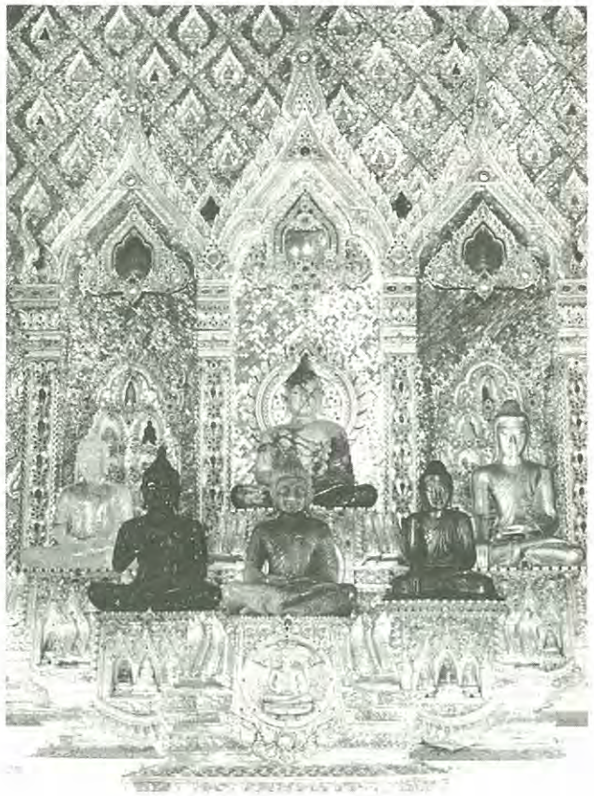

ปกติหลวงป๋าจะเป็นพระอารมณ์ดี เป็นกันเองกับลูกหลานเสมอ **แต่ถ้าเรื่องวินัยสงฆ์แล้วท่านจะเคร่งครัดมาก** ในเรื่องของธรรมะ สำหรับตัวข้าพเจ้าแล้วต้องถือว่าหลวงป๋าท่านทำคลอดมากับมือเลยทีเดียว จึงได้รับอิทธิพลของความเคร่งครัดมาจากท่านโดยเฉพาะเรื่องศีล ดังนั้นเมื่อไปทำบุญที่วัดอื่นใดก็ตาม ถ้าเห็นพระ เณร เลี้ยงนกใส่กรง สอยผลไม้เอาไปฉัน และการกระทำอื่น ๆ อีกมากมายที่ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย บอกตรง ๆ ว่ารับไม่ได้

เรื่องต่าง ๆ ที่เล่ามาเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าประสบมากับตัวเองในปีแรกเท่านั้น ปัจจุบัน ๑๐ ปีแล้วที่อยู่

ในสำนักนี้มา ไม่รู้จะอธิบายเป็นคำพูดได้อย่างไร ถึงความเชื่อมั่นและศรัทธา ในวิชชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ (สดจนฺทสโร) นำมาสอนแล้วหลวงป๋านำมาถ่ายทอดต่อที่เป็นของจริงพิสูจน์ได้แม้องค์พระธรรมกายก็สัมผัสได้

ครั้งหนึ่ง**เมื่อข้าพเจ้าทำวิชชาชั้นสูง เข้าไปในธาตุธรรมสุดละเอียดของพระเดชพระคุณหลวงพ่อสด ได้ยินเสียงของท่านดังขึ้นมาว่า ผู้ที่เป็นหลักสำคัญในการเผยแพร่วิชชาธรรมกายที่เป็นของจริงของแท้ในขณะนี้มีอยู่สององค์** คือ ท่านเจ้าคุณ**พระภาวนาโกศลเถระ (วีระ คณฺตฺโม)** ผู้เป็นอาจารย์ของหลวงป๋า และเสริมชัย เมื่อนำมาพิจารณาดูแล้วก็เห็นว่าเป็นจริงอย่างนั้นดูได้จากการเผยแพร่วิชชาธรรมกายที่ถึงพร้อมด้วยเนื้อหาวิชชาทั้งทางเอกสาร หนังสือ และนิตยสาร "ธรรมกาย" ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ จนวิชชาธรรมกายเป็นที่รู้จักกันทั่วทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื้อหาการสอนวิชชาธรรมกายชั้นต้น กลาง สูง ของทั้งสององค์ มีความละเอียดลึกซึ้งยิ่งนัก ดังตัวอย่างที่เล่าให้ทราบข้างต้น ถ้าไม่ได้หลวงป๋าผู้เขียนก็อาจหลงทางถูกภาคมารยึดสุดละเอียดไปแล้วก็ได้ ในปัจจุบันไม่ได้ยินว่ามีใครสอนเนื้อหาวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ลึกซึ้งเปิดวิชชาเต็มที่เช่นนี้ ท่านผู้อ่านที่สงสัยสามารถพิสูจน์ได้จากคำสอนของท่านทั้งสอง แม้แต่ชาวต่างประเทศที่มาอบรมพระกัมมัฏฐานที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ก็สามารถปฏิบัติ จนได้วิชชาธรรมกายชั้นสูงสามารถเห็นนิพพาน ภพสามโลกันต์ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าเป็นจริงอย่างไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องหลับตาเดาผิด ๆ ถูก ๆ ดังนั้น เมื่อเรามีบุญวาสนาได้พบพระที่แท้ สะอาดบริสุทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นธาตุธรรมที่แท้จริงของต้นธาตุต้นธรรม คือ หลวงพ่อภาวนา และหลวงป๋าของเราแล้ว จงอย่าปล่อยให้โอกาสอันงามที่จะได้ศึกษาวิชชาชั้นสูงที่ลึกซึ้งนี้หลุดไป

สุดท้ายนี้ ขอให้ท่านผู้อ่านที่รักทั้งหลายมีศรัทธาพร้อมด้วยปัญญาแยกแยะผิดถูกได้ถูกต้องจงพิสูจน์ด้วยตนเอง อย่าให้น้อยหน้าชาวต่างประเทศ ที่อุตส่าห์ข้ามน้ำข้ามทะเลมา จนได้วิชชาธรรมกายชั้นสูงไป ธรรมะเป็นของสูง เป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด จงรักษาไว้ตราบเท่าชีวิตจะหาไม่ ทุกภพทุกชาติไป ตราบเท่าเข้าสู่ นิพพาน ขอความสันติสุขจงเกิดแก่ชาวโลกทั้งหลาย จงรักกันเสมือนกับเป็นสายเลือดเดียวกันอย่างเช่นหลวงป๋ารักเราทุกคน

■ ■ ■ ■

อานิสงส์ของธรรมทาน

โดย

เทียมบุญ

ประสบการณ์ที่ผมจะได้นำมาเล่าต่อไปนี้เป็นประสบการณ์ที่ได้จากพระผู้ทรงคุณธรรมรูปหนึ่งได้กรุณานำเรื่องที่เกิดขึ้นจริงมาเปิดเผยเพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมทานที่เกิดจากการให้ธรรมะแก่ผู้อื่นด้วยการแจกหนังสือธรรมะหรือแนะนำธรรมะรวมทั้งประพฤติปฏิบัติธรรมะเพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นปฏิบัติตามทั้งนี้จัดเป็นตัวอย่างของธรรมทาน ซึ่งจัดเป็นทานที่ให้ผลมากเรื่องมีอยู่ว่า

ชายชอบดื่มสุราคนหนึ่ง สมมตินามว่า **นายบุญหนัก** บ้านอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือ ดื่มสุราและเที่ยวเตร่เป็นประจำ ดื่มสุราจนขาดสติบ้างเผลอสติบ้าง มีอยู่ครั้งหนึ่งเคยดื่มสุราจนเมาแล้วก็ขึ้นไปตัดเถาวัลย์บนต้นไม้ ด้วยความมึนเมาทำให้พลัดตกลงมาจากต้นไม้ ที่แย่ไปกว่านั้นก็คือตรงหน้าอกค่อนไปทางรักแร้ถูกตอไม้เสียบอยู่นานก็ไม่มีใครมาช่วย จนกระทั่งลูกชายมาพบจึงได้นำส่งโรงพยาบาล รักษาตัวอยู่หลายวันเมื่อหายดีแล้วก็ไม่เลิกดื่มสุรา ไม่เข็ดยังคงดื่มสุราจนเกิดเรื่องใหม่อีกคราวนี้เมาตกลงมาจากบ้านหมดสติไปตั้งแต่หัวค่ำชาวบ้านนึกว่าตายแล้วเตรียมตั้งศพแต่ยังโชคดีที่มีบุญเก่าอยู่จึงฟื้นกลับมาใหม่ราวเที่ยงคืน รวมระยะเวลาที่สลบไป ๓-๔ ช.ม. หลังจากฟื้นครั้งนี้นายบุญหนักได้คิด เลย**ตั้งจิตอธิษฐานว่าตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปเราจะไม่ดื่มเหล้าอีก** ถ้าเสียสัจจะไปดื่มเหล้าอีกก็แสดงว่าตนเองไม่ใช่คน ตั้งแต่นั้นมานายบุญหนักก็เลิกดื่มเหล้า อยู่มาระยะหนึ่งจิตใจเกิดอยากทำบุญขณะนั้นมีเงินอยู่ ๗,๐๐๐ บาท ก็นำเงินก้อนนั้นไปจัดพิมพ์หนังสือธรรมะได้ประมาณ ๕๐๐ เล่ม นำไปแจกตามวัดต่าง ๆ และแจกชาวบ้านผู้สนใจทั่วไป แจกหมดไปประมาณ ๓๐๐ เล่ม ก็อยากประพฤติปฏิบัติธรรมจึงได้ไปหาเจ้าอาวาสวัดป่าแห่งหนึ่งที่อยู่ในถ้ำ พระท่านได้อนุเคราะห์สอนวิชชาเจริญภาวนาตามวิชชาธรรมกาย จนกระทั่งได้ดวงปฐมมรรค พระท่านจึงได้พานายบุญหนักมาหาพระที่ท่านเล่าเรื่องนี้ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เพื่อต่อ ๑๘ กาย และเข้าถึงกายธรรมได้ในไม่ช้า นายบุญหนักได้เป็นกำลังพระศาสนาโดยติดตามพระอาจารย์ที่ท่านต่อ ๑๘ กายให้ ไปตามที่ต่าง ๆ ที่

พระท่านไปสอนพระกัมมัฏฐานและก็ช่วยสอนธรรมะด้วย ภายหลังนายบุญหนักได้ขอลากลับบ้านไปหลังจาก ๖ เดือนผ่านไป เวลาผ่านไปได้ประมาณ ๑ ปี นายบุญหนักก็กลับมาหาพระที่วัดปากน้ำอีกโดยมาบอกว่าธรรมกายในตัวบอกให้บวชได้แล้ว พระท่านจึงได้รับเป็นเจ้าภาพด้วย **ปัจจุบันนายบุญหนักได้บวชเป็นพระแล้วและก็ประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยดีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

เรื่องของนายบุญหนักซึ่งต่อมาควรจะเรียกว่าพระบุญหนักนี้ก็เป็นอุทาหรณ์ว่า ถึงแม้ในอดีตจะผ่านมาดีชั่วอย่างไร ก็ยังมีโอกาสที่จะเริ่มต้นได้ด้วยความตั้งใจจริง ด้วยสัจจบารมี และธรรมทาน รวมทั้งบุญเก่าที่ได้ทำไว้ดีแล้ว ย่อมเข้าถึงรู้เห็นและเป็นธรรมกายได้

■ ■ ■ ■

กฐินสามัคคีทอด ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
วันอาทิตย์ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

เจ้าภาพรายบุคคลตั้งแต่ ๗,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

คุณเขมิกา วรรณราช-คุณรวิศนันท์ พัววรรณาดิฐากร	๒๒,๑๐๐.๐๐	บาท
คุณจำนงค์-นงลักษณ์ พัดเอี่ยม	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
ครอบครัวใจสมบุญ	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณนนทพร โชติชวนันท์-คุณแม่ทองเพียน ใจสมบุญ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณอุไร พลพัฒนาฤทธิ์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณจีรพันธ์ ชัยวิวัธน์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
ศ.บัญญัติ-คุณหญิง สุมน สุชีวะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณประจักษ์ ศิริบัณฑิตย์กุล	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณบุญชัย เมธางกูร	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณศุภกิจ รุ่งศรีทอง	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณวรพจน์ สถิตสุขสมบูรณ์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณนพมงคล-ลัดดา เสนาจักร์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
พญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณวิรัตน์-พรศรี เลิศธรรมเทวี	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณสุธาร สุขยางค์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณมุ้ยเอ็ง แซ่อาจ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณมี่เปา แซ่โง้ว	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณชัยฤทธิ์-รุ่งรัตน์ ตรีวรัญญู	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท

คุณชาติชาย วรนัฐสุนทร	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
พ.ญ.คุณสวรรยา เดชอุดม	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณพินิช จีระแพทย์	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณวิชยา-หรรษา วัฒนานุกิจ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณจู แซ่นิ้ม	๑๑,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณสุวรรณ-สะเทื้อน โชติศิริ	๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
พ.ต.อ.ชาลี-ภัทรา เภกะนันท์	๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณพิชัย-นงคราญ อัชรางกูร	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณบำรุง สว่างเมือง	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
พ.อ.ปิยะ-อาจารย์จินดา ทรรทรานนท์	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณนภาพร เลิศธรรมเทวี	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณลัดดา-วรรณี โรจนอุดมวุฒิกุล	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณส้มแป้น กล่อมไสยาสน์	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณแก้ว ซั่งไพศาล	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
หจก.รุ่งจรัสแสงการไฟฟ้า	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณกรุณา ประทีปจินดา	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณสมบัติ อิ่มเพ็ง	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณสมศักดิ์-ถนอม เสียงใส	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
MR.WALTER TROELSEN	๗,๐๐๐.๐๐	บาท

เจ้าภาพผู้นำบุญกองกฐินตั้งแต่ ๗,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร และคณะศิษย์	๒๘,๒๘๗.๐๐	บาท
พระเอกศรุต ฐิเตโก และคณะ	๕๘,๗๘๐.๐๐	บาท
พระมหาณัฏฐพนธุ์ เสฏฐธมฺโม และคณะ	๓๖,๗๖๐.๐๐	บาท

แม่ชีประยูร ระฆังสมบูรณ์ และคณะ	๑๓,๑๕๐.๐๐	บาท
คณะธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) และลูกค้าของธนาคาร	๑,๐๘๓,๐๙๖.๒๕	บาท
คุณธนภร ตรีนุชจรัสกุล และคณะ	๑๐๖,๕๐๐.๕๐	บาท
คุณวิรุฬห์-โกสุม เกรอต และคณะ	๖๙,๓๓๕.๐๐	บาท
ดร.วิศิษฐ์ ตันศิริคงคล และคณะ	๕๗,๔๘๐.๐๐	บาท
คณะศิษย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	๔๘,๓๘๒.๐๐	บาท
คุณสุภาพ สัจพันโรจน์ และคณะ	๓๓,๒๐๐.๐๐	บาท
อาจารย์อุดม ตรีชั้น และคณะ	๓๐,๕๔๑.๐๐	บาท
คุณพิม อย่างธารา และคณะ	๒๙,๒๐๐.๐๐	บาท
คุณเสริมพันธ์ สาตราภัย และคณะ	๒๗,๓๐๐.๐๐	บาท
คุณอ้อยทิพย์ จตุเทวประสิทธิ์ และคณะ	๒๖,๘๘๐.๐๐	บาท
คุณบุษดี พานิชเจริญผล และคณะ	๒๖,๔๐๐.๐๐	บาท
คุณวิชัย ฉันสิมา และคณะ	๒๕,๓๙๐.๐๐	บาท
คณะมงคลอภิธรรม	๒๕,๓๒๔.๐๐	บาท
คุณมาลี วันกอบกิจอุดม และคณะ	๒๔,๖๕๒.๐๐	บาท
คุณจันทนา สุวรรณแสง และคณะ	๒๒,๕๐๐.๐๐	บาท
คุณสง่า บัวสา และคณะ	๒๒,๐๖๐.๐๐	บาท
คุณเกิดสิริ ศรีหิรัญ และคณะ	๒๒,๐๓๓.๐๐	บาท
บริษัท เวลอินเตอร์ซัพพลาย จำกัด และคณะ	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
ทุนนิธิวิมล สุทธิกิจพงศ์ และคณะ	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
ทุนนิธิสุทธิกิจพงศ์ และคณะ	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
MR.YEE CHIN SIN & CO	๒๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณจรัล ศรีชม และคณะ	๑๙,๕๐๐.๐๐	บาท
คุณเรือง-ศิรินันท์ ชื่นจิตกุลถาวร และคณะ	๑๙,๔๗๑.๐๐	บาท
คุณพ่อหยุ่นจี้ แซ่ปัง และคณะ	๑๘,๙๐๐.๐๐	บาท

คุณชาย-มาริษา ศรหิรัญ และคณะ	๑๘,๕๗๐.๐๐	บาท
พล.ร.ท.ชนินทร์-ไพเราะ รินทกุล และคณะ	๑๘,๕๐๐.๐๐	บาท
ร.ต.ท.หญิง จุฑาพร ภัทรพฤฒานนท์ และคณะ	๑๘,๕๐๐.๐๐	บาท
คุณแสงทรัพย์ จูงพิริยะพงษ์ และคณะ	๑๗,๙๑๐.๐๐	บาท
คุณสุวิชญ โรจนวานิช และคณะ	๑๗,๒๐๐.๐๐	บาท
คุณจุมพล-สุดใจ แสงประชาธนารักษ์ และคณะ	๑๖,๗๐๐.๐๐	บาท
คุณสง่า แซ่จิว และคณะ	๑๖,๖๓๐.๐๐	บาท
คุณซิวเยี่ยง แซ่ตั้ง และคณะ	๑๖,๑๐๐.๐๐	บาท
คุณแม่สงวน แม้นวงศ์เดือน และคณะ	๑๕,๘๕๐.๐๐	บาท
คุณทวีวัฒน์-ลักษมี เติมฤทธิ และคณะ	๑๕,๔๖๐.๐๐	บาท
คุณสุขใจ พานิชพันธ์ และคณะ	๑๕,๒๙๐.๐๐	บาท
คุณสุเมธ วงศ์พิภพมงคล และคณะ	๑๕,๒๐๐.๐๐	บาท
คุณสมศักดิ์ เลิศอำนวยลาภ และคณะ	๑๕,๐๕๐.๐๐	บาท
คุณสุทัศน์-สุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์ และคณะ	๑๕,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณประพันธ์ ตั้งพรสมาน และคณะ	๑๔,๘๑๖.๐๐	บาท
คุณวัฒนา อุดมภักดีพงศ์ และคณะ	๑๔,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณจันทร์ศรี-ระเบียบ สิงห์น้อย และคณะ	๑๓,๖๕๕.๕๐	บาท
คุณอรวรรณ เวศอุไร และคณะ	๑๓,๕๘๕.๐๐	บาท
คุณดำรง จรจวบโชค และคณะ	๑๓,๓๓๐.๐๐	บาท
น.อ.ชาติชาย นันทเสนีย์ และคณะ	๑๓,๒๐๐.๐๐	บาท
คุณบุญธิดา โฆษิตทรัพย์ และคณะ	๑๓,๐๕๐.๐๐	บาท
หจก.ประวัติยนต์ และคณะ	๑๒,๙๕๐.๐๐	บาท
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ และคณะ	๑๒,๕๒๐.๐๐	บาท
คุณแม่สมบุญ แสงโสภณ และคณะ	๑๒,๕๑๙.๐๐	บาท
คุณติ่ม-ทองอุ่น แซ่ลิ้ม และคณะ	๑๒,๕๐๕.๐๐	บาท

คุณจันทนา เลิศฤทธิ์เดชา และคณะ	๑๒,๓๔๕.๐๐	บาท
คุณไพศาล เต็งเจริญชัย และคณะ	๑๒,๐๓๐.๐๐	บาท
คุณอุดม-รัตนา เรืองสุรัตน์ และคณะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณเตือนใจ รักเดช และคณะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
ร.อ.เชฏฐ นันทเสนีย์ และคณะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณดวงพร อริยเกศมงคล และคณะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณวีระ เนตยกุล และคณะ	๑๐,๘๙๓.๐๐	บาท
คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์ และคณะ	๑๐,๕๓๕.๐๐	บาท
คุณชูเกียรติ จงเจริญสันติกุล และคณะ	๑๐,๐๗๐.๐๐	บาท
คุณทองเย็น พร้อมพงศ์ และคณะ	๙,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณกู้เกียรติ เติมเกษมศานต์ และคณะ	๘,๙๔๐.๐๐	บาท
คุณกอบบุญ (โลจายะ) พานิชพันธ์ และคณะ	๘,๒๐๐.๐๐	บาท
คุณพจนา กิตติอภิญญา และคณะ	๘,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณสุพล ฝอยหิรัญ และคณะ	๗,๕๐๐.๐๐	บาท
คุณพวงพร บุญสอง และคณะ	๗,๐๒๓.๐๐	บาท
คุณสมศักดิ์ เดชาจุตินันท์ และคณะ	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณธวัชชัย น้อยเพิ่ม และคณะ	๗,๐๐๐.๐๐	บาท
สาธุชนผู้มีจิตศรัทธารายย่อย	๑๗๓,๑๖๑.๐๐	บาท

ในนามวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ขออนุโมทนาต่อท่านทานบดีทั้งหลาย
ทั้งที่ได้ประกาศนามและไม่ได้ประกาศนามทุกท่าน

ตอบปัญหาธรรม

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖
เนื่องในการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๓๐
วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๘

○ **ถาม** จากหนังสือสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น มีข้อความตอนหนึ่งที่หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านบอกไว้ว่า **"รีบออกจากกามเดินตามขันธ์สามเรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้"** อยากทราบว่าหมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

● **ตอบ** ขันธ์ ๓ ก็คือ **ไตรสิกขา** ได้แก่ **ศีลสิกขา จิตสิกขา** และ **ปัญญาสิกขา** ก็คือ **การศึกษาอบรมตนโดย ทางศีล สมาธิ** และ **ปัญญา** นี่เองเป็นขันธ์สาม ถ้ากระจายออกไปก็เป็นขันธ์สี่ ขันธ์ห้า คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ** ซึ่งธรรมปฏิบัติจะเจริญไปในแนวนั้น แต่หลวงพ่อ ฯ ท่านพูดในส่วนที่เป็นหลักธรรมปฏิบัติเบื้องต้นเอาไว้ **"ขันธ์สาม"** ก็คือ **สิกขาสาม** หรือ **ไตรสิกขา** ทั้งนี้ก็โดยเหตุทุกคนพึงเห็นโทษของกาม แล้วพึงดำริออกจากกามด้วยการปฏิบัติศีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา ให้ถึง**อธิศีลสิกขา** คือการศึกษาอบรมในศีลอันยิ่ง **อธิจิตตสิกขา** คือการศึกษาอบรมจิตอันยิ่ง **อธิปัญญาสิกขา** คือการศึกษาอบรมปัญญาอันยิ่ง ศีล สมาธิ ปัญญานี้ ก็มีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ นี่ สงเคราะห์เข้าใน **ศีลสิกขา** สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นี่ สงเคราะห์เข้าใน **จิตตสิกขา** และสัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ นี่สงเคราะห์เข้าใน **ปัญญาสิกขา** หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ **สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานโดยมีศีลเป็นบาท** นั่นเอง

กิจสิบหก ที่หลวงพ่อ ฯ ท่านว่า **"เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร** เรียกว่า **นิพพาน** ก็ได้" นี้ท่านหมายเอา เมื่อพระโยคาวจรปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว เจริญฌานสมาบัติให้ผ่องใสดีแล้วก็พิจารณาอริยสัจ ๔ ในธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ของกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียดให้เห็นตามที่เป็นจริงว่าเป็น**ทุกข์**อย่างไร ? มีเหตุ**แห่งทุกข์** คือ**สมุทัย** อย่างไร ? แล้วก็จะพิจารณาเห็นถึง**นิโรธ** คือ **สภาวะที่ ทุกข์ดับเพราะเหตุดับ** มีได้เป็นได้อย่างไร ? และ **มรรค**คือ**หนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อันถาวร** เป็นอย่างไร ? แต่ว่าการพิจารณานี้ หมายถึงว่า เมื่อเราเข้าใจหลักพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ทั้ง **กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต** และ **ธรรมในธรรม** ของกายมนุษย์ แล้วในข้อสุดท้ายก็ **"ธรรมในธรรม"** นั่นแหละ มีการพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายมนุษย์ซึ่งอาศัย **"ญาณ"** หรือ **ตาของธรรมกายโคตรภู**ที่สุดละเอียด คือธรรมกายที่เราเข้าถึงสุดละเอียดแล้ว แต่ยังไม่สามารถกำจัดสัญโญชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกโดยเด็ดขาดอย่างน้อยสามประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสได้ นั่นแหละ ที่ยังจัดเป็นโคตรภูบุคคลมีโคตรภูญาณหรือโคตรภูจิต ของธรรมกายโคตรภูหยาบถึงโคตรภูละเอียดนั้นเอง เมื่อพระโยคาวจรอาศัยธรรมกายที่สุดละเอียดทำนิโรธ (ไม่ใช่นิโรธสมาบัติ) ดับสมุทัย คือ ปหานอกุศลจิตของกายในภพสามโดยการพิสดารธรรมกายไปสุดละเอียด ผ่านศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมอันเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม อันเป็นที่ตั้งของธาตุธรรม และเห็น จำ คิด รู้ คือ **"ใจ"** อันเป็นที่ตั้ง ที่เอิบ อาบ ซึมซาบ ปนเป็นของกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายนั้นเอง ก็พิสดารธรรมกายผ่านธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ของทุกกายสุดกายหยาบ กายละเอียดเป็นการปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ และกำจัดหรือชำระกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ไปในตัวเสร็จ เป็นแต่ธรรมกายอรหัตในอรหัตที่ละเอียด ๆ จนสุดละเอียดผ่องใส บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสแม้เพียงชั่วขณะที่เจริญภาวนาอยู่เป็น **วิกขัมภนวิมุตติ** นี้เป็น **"นิโรธ"** ในความหมายของการ**ดับสมุทัย** คือ ปหาน**อกุศลจิตของกายในภพสาม** (ที่เกิดมีอยู่พร้อมกับเจตสิกธรรมฝ่ายบาปอกุศล) จนเป็นแต่จิตใจ เห็น จำ คิด รู้ ผ่องใสบริสุทธิ์

เมื่อใจของธรรมกายที่สุดละเอียด ละอุปาทานในเบญจขันธ์

ของกายในภพสาม และปล่อยความยินดีในฌานสมาบัติ ปล่อยขาดหมดพร้อมกัน ธรรมกายที่หยาบจะตกศูนย์ ธรรมกายที่สุดละเอียดจะปรากฏในอายตนะนิพพาน ยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ เรียกว่าตกกระแสพระนิพพาน ด้วยโคตรภูจิต หรือ โคตรภูญาณก่อน และในขณะเดียวกันเมื่อ **มรรคจิต มรรคปัญญา** รวมเรียกว่า **มรรคญาณ** เกิดและเจริญ กำลังของสมถภาวนาและวิปัสสนาปัญญามีเพียงพอเสมอกัน สมถภาวนานั้นต้องเจริญถึงตั้งแต่ปฐมฌานขึ้นไป ส่วนวิปัสสนาภาวนานั้นพระโยคาวจรได้ผ่านได้มีประสบการณ์ในการเจริญทั้งสมถวิปัสสนาภาวนา พิจารณาสภาวะธรรมจนถึงได้พิจารณาอริยสัจอยู่แล้วนั้น ขณะเมื่อทั้งสมถะและวิปัสสนามีกำลังแก่กล้าเสมอกันนั้นเอง ธรรมกายโคตรภูที่สุดละเอียดจะตกศูนย์ ธรรมกายพระโสดาปัตติมรรคก็จะปรากฏขึ้น ปหานสัญโญชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการคือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาสได้แล้วก็จะตกศูนย์ ปรากฏเป็นธรรมกายพระโสดาปัตติผล ลอยเด่นขึ้นมาและตั้งอยู่ ใสสว่างโพลง

ด้วยญาณของพระธรรมกายที่บรรลุมรรคผลแล้วอย่างนี้ จึงพิจารณากิเลสที่ละได้แล้ว กิเลสที่ยังเหลือ พิจารณามรรค พิจารณาผล และพิจารณาพระนิพพาน นั้นแหละเรียกว่าพิจารณาปัจจเวกขณ์ในช่วงของการบรรลุมรรคผลในแต่ละระดับภูมิธรรมนั้นเอง ที่กล่าวเป็นตัวอย่างแรกข้างต้นนี้ กล่าวกันโดยเฉพาะ **กิจ ๔ ประการ** คือ **การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต** และ **ธรรมในธรรม** ของกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียด และในส่วน**ธรรมในธรรม** นั้น ก็คือ **พิจารณาอริยสัจ ๔ ด้วยตาหรือ**

ญาณของธรรมกายโคตรภู แล้วตกศูนย์ เมื่อมรรคจิตเกิดและเจริญขึ้น ดังกรณีมรรคจิตของธรรมกายพระโสดาปัตติมรรคปหานสัญโญชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการดังกล่าวแล้วก็จะตกศูนย์ ธรรมกายโสดาปัตติผลก็จะปรากฏใสสว่างขึ้นเข้าผลสมาบัติ และพิจารณาปัจจเวกขณ์ดังกล่าว นี้ว่าด้วยช่วงเดียว คือ พิจารณากายในกายเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียด นี้เป็น **กิจ ๔**

ต่อไปก็เป็นพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอริยสัจ ๔ ในกายทิพย์ โดยตาหรือญาณของธรรมกายโสดาปัตติผลพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายทิพย์และทิพย์ละเอียด นี่ก็เป็นกิจอีก ๔ แบบเดียวกัน ธรรมกายพระโสดาปัตติผลจะตกศูนย์ แล้วธรรมกายพระสกิทาคามิมรรคก็จะปรากฏขึ้นปหานสัญโญชน์เบื้องต่ำ ๓ ประการดังกล่าว พร้อมกับกิเลสได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ เบาบางลงกว่าพระโสดาบุคคล แล้วก็ตกศูนย์ ธรรมกายพระสกิทาคามิผลก็ปรากฏขึ้นเข้าผลสมาบัติไปและพิจารณาปัจจเวกขณ์แบบเดียวกัน นี่กิจ ๔ สอง ๔ เป็น ๘ แล้ว

เมื่อญาณหรือตาของธรรมกายพระสกิทาคามิผลนั้น พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายรูปพรหมหยาบรูปพรหมละเอียดอีกต่อไปแบบเดียวกัน ธรรมกายพระสกิทาคามิผลก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอนาคามิมรรคจะปรากฏขึ้น ปหานสัญโญชน์เบื้องต่ำอีก ๒ คือ ปฏิฆะและกามราคะ รวมเป็นละสัญโญชน์เบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว ก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอนาคามิผลก็จะปรากฏขึ้นใสสว่าง เข้าผลสมาบัติไปแล้วพิจารณาปัจจเวกขณ์แบบเดียวกัน นี่เป็นเสร็จกิจอีก ๔ เป็นกิจ ๑๒ แล้ว

เมื่อใจของธรรมกายพระอนาคามิผลพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายของอรูปพรหมหยาบ อรูปพรหมละเอียดต่อไปอีกแบบเดียวกัน เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ และกตญาณ มีอาการ ๑๒ แล้วก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอรหัตตมรรคก็จะปรากฏขึ้นปหานสัญโญชน์เบื้องสูงอีก ๕ คือรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ และอวิชชา ได้หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหาน รวมเป็นปหานหรือละสัญโญชน์ ๑๐ (เบื้องต่ำ ๕ และเบื้องสูง ๕) แล้วธรรมกายพระอรหัตตมรรคจะตกศูนย์ ธรรมกายพระอรหัตตผลก็จะปรากฏขึ้นใสสว่างเข้าผลสมาบัติไป

แล้วพิจารณาปัจจเวกขณ์เพียง ๔ คือ **พิจารณาเฉพาะกิเลสที่ละได้หมดไปแล้ว** (ทั้งหมด) คือ สัญโญชน์ ๑๐ (ทั้งเบื้องต่ำเบื้องสูง) **พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณาพระนิพพาน** เห็นแจ้งทั้งสภาว**ะนิพพาน** ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว**ผู้ทรงสภาวนิพพาน** และ**อายตนะนิพพาน**

"ธรรมกาย" ที่ตรัสรู้อริยสัจทั้ง ๔ แล้วบรรลุมรรคผลนิพพานนั้นแหละ เป็นผู้ทรงสภาวนิพพาน เป็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่ชื่อว่า **วิสังขาร** วิสังขารมี ๒ ระดับ **ระดับที่หนึ่ง** คือ พระนิพพานธาตุที่ละสัญโญชน์ ๑๐ และปล่อยวางอุปาทานในเบญจขันธ์ได้โดยเด็ดขาด แต่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ คือยังไม่ตาย ชื่อว่า **"สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ"** อีกระดับหนึ่ง คือพระนิพพานธาตุที่เบญจขันธ์แตกทำลายคือตายแล้ว ชื่อว่า **"อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ"** นี่พระนิพพานมี ๒ ระดับอย่างนี้ พระอรหันต์ที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ ชื่อว่าท่านได้บรรลุ **"สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ"** ซึ่งเป็นวิสังขาร คือมีสังขารไปปราศแล้ว คือ เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ ปราศจากกิเลส ตัณหาราคะ เป็นเครื่องปรุงแต่ง เป็นวิราคธาตุ วิราคธรรม เป็นธรรมธาตุที่ว่างเปล่าจากสังขารทั้งในขณะยังเป็น ๆ อยู่ ชื่อว่า **"อัคคสูญ"** คือเป็นเลิศเพราะเป็นธรรมที่ว่างเปล่าจากตัวตน โลกิยะและสิ่งที่เนื่องด้วยตัวตนโลกิยะนั้นกล่าวคือท่านวางอุปาทานในเบญจขันธ์ ด้วยตัณหาและทิฏฐิเสียได้แล้ว ไม่เห็นเบญจขันธ์อันเป็นตัวตนโลกิยะว่ามีสาระในความมีตัวตนที่แท้จริง จึงเห็นตัวตนโลกิยะหรือสังขารธรรมทั้งปวงเป็นสภาพที่ว่างเปล่านั้น ท่านวางอุปาทานได้อย่างนั้น **เหมือนมะขามล่อน** ในส่วนของธรรมกายซึ่งบรรลุอรหัตตผลเปรียบเหมือนเนื้อมะขาม ส่วนเบญจขันธ์ที่ท่านยัง

ครองอยู่เหมือนเปลือกมะขามที่ล่อนไม่ติดเนื้อ คือหากมีอะไรกระทบกระเทือนกาย ท่านก็ไม่มีทุกข์ที่ใจ นี่แหละคืออาการของพระอรหันต์ที่ท่านบรรลุสอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือได้บรรลุพระอรหัตตผลโดยที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่

วิสังขารอีกระดับหนึ่ง คือเมื่อเบญจขันธ์แตกทำลาย คือตายแล้วไม่ว่าจะเป็นเบญจขันธ์ของมนุษย์ ของเทพยดา หรือของรูปพรหม เช่น รูปพรหมในชั้นสุทธาวาสที่กำลังบรรลุอรหัตตมรรค บรรลุอรหัตตผลแล้ว เมื่อจะต้องสิ้นชีวิตในชั้นที่สถิตอยู่ เบญจขันธ์รูปพรหมของท่านก็แตกทำลายคือตายเหมือนกัน ในกรณีเช่นนี้ชื่อว่า **ท่านดับขันธ์ เข้าปรินิพพาน** ด้วย **"อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ"** มีแต่พระนิพพานธาตุคือธรรมกาย ที่บรรลุอรหัตตผลแล้วล้วน ๆ เบญจขันธ์ตายแล้ว นั่นแหละที่ชื่อว่า **"อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ"** คือพระนิพพานธาตุที่ไม่มีเบญจขันธ์ครองอยู่

ความสูญสิ้น หมดไปอย่างนี้ หมดทั้งกิเลส ตัณหา อุปาทาน และตัวสังขาร ได้แก่เบญจขันธ์ก็ไม่มี เพราะแตกทำลายไปแล้ว อย่างนี้ชื่อว่า **"ปรมัตถสูญ"** คือเป็นความสูญอย่างมีประโยชน์สูงสุดเพราะความไม่มีสังขาร คือ**ไม่มีทั้งเบญจขันธ์** และ **กิเลสตัณหาเครื่องปรุงแต่งทั้งปวง**

คำว่า **"พระนิพพานธาตุ"** หรือ **"นิพพาน"** เฉย ๆ จึงหมายถึงทั้งสภาวนิพพานและผู้ทรงสภาวะนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว

พระอริยเจ้าที่ท่านบรรลุมรรคผลนิพพานนั้น ท่านอาจจะบรรลุทีละระดับ ๆ เป็นชั้น ๆ ไปตั้งแต่พระโสดาปัตติผล พระสกิทาคามิผล พระอนาคามิผล และพระอรหัตตผล หรือในกรณีที่บุญบารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมีของท่านเต็มแล้วเพียงใด ท่านก็สามารถจะบรรลุมรรคผลนิพพานถึงระดับนั้น ๆ รวดเดียวได้เลย โดยไม่ต้องบรรลุทีละขั้น ๆ ก็ได้ และผลจิตหรือญาณของธรรมกายที่บรรลุอริยผลนั้น เป็นผู้พิจารณาพระนิพพานและย่อมเห็นแจ้งทั้งสภาวพระนิพพาน และผู้ทรงสภาวนิพพานคือธรรมกายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้วว่า มีสภาพ**เที่ยง (นิจฺจํ) เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ)** และ **ยั่งยืน (ธุวํ) มีแก่นสารสาระ ในความเป็นตัวตน (อตฺตา) แท้** เพราะไม่ต้องแปรปรวน (อวิปริณามธมฺมํ) ไปตามเหตุปัจจัยมีสภาพคงที่ (ตาทิ) มั่นคง (สสฺสตํ) ยั่งยืน (ธุวํ) จึงไม่ต้องเคลื่อน (อจฺจุตํ) และไม่มีเหตุปัจจัยให้เกิดด้วย ก็เลย**ไม่ต้องเกิดเป็นธรรมฐิติ ดำรงอยู่อย่าง**

นั้น ไม่แก่ ไม่เจ็บ และ**ไม่ตาย (อมตํ) จึงเป็นบรมสุข** และ **ยั่งยืนตลอดไป** นี่สภาวะพระนิพพานเป็นอย่างนี้

ใครเป็นผู้ทรงสภาวะพระนิพพานอย่างนี้ ? **ไม่ใช่เบญจขันธ์แน่นอน** เพราะเบญจขันธ์เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา **ต้องเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน** ก็คือ**ธรรมกายที่บรรลุอรหัตตผลแล้ว**นั้นเอง นี่แหละ **ธาตุล้วนธรรมล้วน เป็นผู้ทรงสภาวนิพพาน เป็นตัวพระนิพพาน** เลย

สถิตอยู่ที่ไหน ? ไม่สถิตอยู่ที่ไหน ๆ ในจักรวาลนี้ ในภพสามนี้ ในโลกใด ๆ ก็ไม่มีที่ชื่อว่า **"โลก"** คือภพทั้ง ๓ นี้อยู่ในจักรวาลนี้เท่านั้น จึงชื่อว่าโลก **พ้นโลกไปเป็นพระนิพพาน** พระนิพพานกับโลกอยู่คนละส่วน **พระนิพพานนั้นพ้นโลก** จึงชื่อว่า **"โลกุตตระ"** เป็น**ธรรมที่พ้นโลก** จึงชื่อว่า **โลกุตตรธรรม** นั่นแหละ**พระนิพพาน** พระอรหันต์ท่านดับขันธ์เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ที่สถิตอยู่ของพระอนุปาทิเสสนิพพานธาตุนั้นไม่เรียกว่าโลก ไม่เรียกว่าภพ เพราะไม่มีภพ ไม่มีชาติ ไม่มีการเกิดด้วยเหตุปัจจัย ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุเหล่านี้ ชื่อว่า **"อายตนะนิพพาน"** ที่มีพระพุทธดำรัสในปาฏลิคามิยวรรค อุทานนิพพานสูตรว่า **"อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนํ..."** แปลความว่า **"ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตนะนิพพานนั้นมีอยู่..."** เป็นต้น คำว่า **"อายตนะ (นิพพาน)"** นี้หลวงพ่อวัดปากน้ำมิได้บัญญัติขึ้นเอง กระผมไม่ได้พูดขึ้นเอง แต่เป็น**พระพุทธดำรัสอยู่ในนิพพานสูตร** ไปดูได้ตั้งแต่นิพพานสูตรที่ ๑ ไปทีเดียว มีพระพุทธดำรัสว่าด้วยอายตนะนิพพานว่าด้วยธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ชื่อว่า **อสังขตธรรม** มีอยู่ในนิพพานสูตรทั้งนั้น

เพราะฉะนั้น คำที่ว่า **"เสร็จกิจสิบหกไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้"** นี่ก็เพราะพระโยคาวจรได้เจริญภาวนา มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และเห็นธรรมในธรรมคืออริยสัจ ๔ ของแต่ละกาย ได้แก่ของกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม และอรูปพรหม นี้ก็จัดเป็นกิจแต่ละ ๔ แต่ละ ๔ ก็เป็นกิจ ๑๖ เพื่อให้ได้บรรลุมรรค ผลนิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ กล่าวถึง เสร็จกิจ รวบยอดของพระอรหันต์ก็เป็นกิจ ๑๖ นี่แหละที่หลวงพ่อท่านกล่าวว่า **"เสร็จกิจสิบหกไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้"**

เพราะฉะนั้น นี้เป็นความลึกซึ้งที่หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านกล่าวสอนไว้ ข้อความที่ท่านกล่าวแต่ละ

คำล้วนมีความหมายลึกซึ้ง หลวงพ่อท่านสามารถแสดงพระธรรมเทศนาโดยการยกพระบาลีขึ้นมาแสดง ท่านสามารถแสดงรายละเอียดทั้งพระพุทธพจน์และคำแปล และทั้งแสดงวิธีปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งผลของการปฏิบัติธรรมด้วย ซึ่ง **เป็นผล (ปฏิเวธธรรม) ที่พิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติพระสัทธรรมที่ถูกต้องและตรงประเด็นตามพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า** การแสดงพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อโดยยกทั้งพระบาลีหรือพระพุทธพจน์ขึ้นแสดงแจกแจงคำแปลแต่ละคำ ๆ หรือแต่ละประโยคก็แล้วแต่เหตุการณ์ พร้อมกับยกเอาผลของการปฏิบัติมาแสดงอย่างชัดเจนด้วยอย่างนี้เห็นมีไม่มาก

แต่ก่อน กระผมเคยลังเลสงสัยในคำเทศน์ของหลวงพ่อ ฯ อยู่คำหนึ่ง ในหนังสือหลักสมถ-วิปัสสนากัมมัฏฐาน เบื้องต้นที่ท่านแสดงไว้ว่า **"ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น ทางนี้ทางเดียว ไม่มีสองทาง เป็นเอกายนมรรค"** ตอนแรก กระผมนึกลังเลสงสัยว่าถ้าว่าจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ สมัยนั้นกระผมเป็นกรรมการที่ปรึกษาสภาสังคมสงเคราะห์ ก็คิดว่าจะนำหนังสือนี้ไปพิมพ์เผยแพร่ ก็เป็นห่วงกลัวว่า จะถูกเขาโจมตีว่า "ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นี่จะเป็นทางนี้ทางเดียวได้อย่างไร จึงได้ไปปรึกษาหลวงพ่อพระภาวนาโกศล-เถร ท่านบอกว่า **"อย่าไปแก้นะ คำของหลวงพ่อ แก้ของท่านแม้เพียงคำเดียว** ประเดี๋ยวเข้าเซฟนะ"

"เข้าเซฟ" หมายถึงอะไร ประเดี๋ยวค่อยไปถามผู้ถึงธรรมกายแล้วหรือปฏิบัติให้ถึงธรรมกายเองก็จะทราบว่า **มีโทษรุนแรงยิ่งกว่าตกนรกอเวจีอีก** เพราะนี้เป็นคำจริง **"ทางเดียวไม่มีสองทาง"** ท่านว่าทางนั้นทางเดียว เอ๊ะถ้าอย่างนั้นคนอื่นเขาจะรู้สึกขัดข้องโจมตีว่าถ้าอย่างนั้นคนอื่น สำนักอื่นที่ปฏิบัติแบบอื่นก็ปฏิบัติไม่ถึงนิพพานซิ ? ความจริงท่านพูดหมายความว่า ใครจะถึงนิพพานก็ต้องไปทางนี้ทางเดียว **ต้องมาทางนี้** คือ **ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้ เป็นที่ตั้งถาวรของใจ คือตรงศูนย์กลางกายนี่เป็นที่เปลี่ยนวาระจิตเป็นประจำ** เพราะเป็นที่ตั้งของธาตุละเอียดของขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจ-สมุปบาทธรรม ๑๒ เพราะฉะนั้นเมื่อจะบรรลุมรรคผลนิพพาน **"ใจ"** ของแต่ละกาย หรือรวมหมดทุกกายนั่นแหละถึงธรรมกาย**ดวงเดิม**จะตกศูนย์ **"ใจ"** ดวงใหม่จึงลอยเด่นขึ้นมาตรงนี้ ใสสะอาดบริสุทธิ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงธรรมกาย ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภูไปจนถึงธรรมกาย

มรรคผลนิพพาน แต่ละระดับส่วนหยาบจะต้องตกศูนย์ตรงนี้ ส่วนละเอียดที่บริสุทธิ์ผ่องใสก็จะปรากฏขึ้นมาตรงนี้ จิตเกิดดับเปลี่ยนวาระจิตตรงนี้ วิญญาณดับและเข้ามรรคผลนิพพานก็เข้าตรงนี้จริง ๆ เมื่อท่านปฏิบัติถึงธรรมกายแล้วก็จะถึงบางอ้อว่า เออ ! จะเข้าถึงธรรมกายนั้นก็ต้องดับหยาบไปหาละเอียด หยุดในหยุดกลางของหยุด กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ส่วนหยาบจะตกศูนย์ ส่วนละเอียดจะปรากฏขึ้นใหม่ ทับทวีไปอย่างนี้สุดละเอียด จนถึงธรรมกาย จนถึงธรรมกายมรรค ธรรมกายผลและถึงพระนิพพาน ด้วยอาการอย่างนี้ตรงศูนย์กลางกายของกายในกายกลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ของแต่ละกายสุดกายหยาบกายละเอียดจนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานนี้เอง จึงเป็น **เอกายนมรรค** เพราะเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม อันเป็นธรรมในธรรมในส่วนโลกิยะไปจนสุดละเอียดถึงโลกุตตรธรรม สุดละเอียดเข้าไปก็คือธรรมกายที่จะบรรลุมรรคผลนิพพาน ธรรมกายอริยมรรคก็จะตกศูนย์ ธรรมกายอริยผลก็จะปรากฏขึ้นใสสว่างตรงกลางของกลาง ๆ ๆ ๆ ตรงนั้นจากศูนย์กลางกายสุดหยาบจนถึงศูนย์กลางกายสุดละเอียดนั้นเอง ส่วนหยาบเป็นมรรค ส่วนละเอียดเป็นผล มรรคและผลเกิดอย่างนี้ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดจึงถึงมรรคผลนิพพาน ตรงจุดศูนย์กลางกายแต่ละกายสุดกายหยาบ กายละเอียดกลางของกลาง ๆ ๆ ๆ และดับหยาบไปหาละเอียดนี้เอง แต่คนอื่นไม่รู้ไม่เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงวาระจิตหรือภูมิจิตทุกอย่างเป็นที่ธาตุธรรม ไม่ใช่เป็นที่ภายนอก ไม่ใช่เป็นที่ใจของกายมนุษย์อย่างเดียว แต่ความบรรลุมรรคผลนิพพานนั้น **ต้องเปลี่ยนวาระจิตคือเลื่อนภูมิจิตจากกายโลกิยะสุดหยาบคือมนุษย์ไปจนสุดละเอียดของกายอรูปพรหม จนเมื่อวิญญาณของอรูปพรหมดับ ความบรรลุมรรคผลนิพพานจึงไปปรากฏเป็นที่ใจของกายธรรม เป็นธาตุธรรมที่ละเอียดที่บริสุทธิ์** นั่นแหละ **เป็นธาตุธรรมที่บรรลุมรรค ผล นิพพาน** เป็นที่ไหน ? **เป็นอยู่ที่กลางของกลาง** ศูนย์กลางกายที่สุดละเอียดของกายมรรค ผล นิพพาน นั่นแหละ

ผู้ที่บรรลุอริยมรรค อริยผลในขั้นต่าง ๆ จะเห็นหรือไม่เห็นก็ตาม ใจต้องเปลี่ยนวาระเปลี่ยนภูมิจิตตรงนั้น เป็นที่อื่นไม่มี เพราะตรงนั้นเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม เป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมใน

ธรรม จากกายสุดหยาบถึงกายสุดละเอียด คือถึงพระนิพพาน ทั้งพระนิพพานธาตุผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายตนะนิพพาน ก็กลางของกลางตรงนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสอายตนะนิพพานว่า **"หาที่ตั้งมิได้"**

เพราะเหตุนี้นี่แหละ คนที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตรงประเด็นตามทางสายกลางอย่างนี้ ก็เลยไม่เห็นนรกไม่เห็นสวรรค์ ไม่เห็นนิพพานตามที่เป็นจริง แต่ถ้าปฏิบัติตามทางสายกลางอย่างนี้ก็จะสามารถเห็นนรก เห็นสวรรค์ เห็นพระนิพพานตามที่เป็นจริงได้ **แม้เห็นหมดทั้งจักรวาลตามที่มีอยู่ในคัมภีร์ ก็เห็นตามที่เป็นจริงได้** ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นทิพย์หรือสุดละเอียดไปจนถึงพรหมโลกหรือสุดละเอียดไปจนถึงอายตนะนิพพาน **ก็เห็นได้ตามพระพุทธดำรัส**

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายนี้ ถ้าปฏิบัติไปในแนวนี้ ความสงสัยต่าง ๆ จะค่อย ๆ หายไปด้วยการเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งเห็นและทั้งรู้ จนถึงที่สุดของผู้ที่บรรลุมรรคผลนิพพานตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ เพราะแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามทางสายกลางโดยทางปฏิบัติในกลางของกลางธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือ ใจของพระโยคาวจรที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นนั่นแหละไปจนถึงผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน นั้น การเปลี่ยนวาระจิตหรือเลื่อนภูมิจิตก็ตรงกลางของกลาง ๆ ๆ ตรงศูนย์กลางกายสุดกายหยาบกายละเอียด จนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานและถึงอายตนะนิพพานก็ตรงนี้แหละ

ศูนย์กลางกายสุดกายละเอียดจนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานตรงนี้จึงเป็น **"เอกายนมรรค" เป็นทางเดียวไม่มีสองทาง** ด้วยประการฉะนี้ ส่วนอาการภายนอกอย่างอื่นนั้น เป็นเรื่องของอาการภายนอก แต่การจะบรรลุมรรคผลจริง ๆ นั้น บรรลุที่ธาตุธรรมที่เห็น จำ คิด รู้ คือ **"ใจ"** ที่ผ่องใสที่บริสุทธิ์ที่สุดละเอียด ไปจนถึงเป็นใจของกายธรรม เรียกว่า **"ธรรมกาย"** นั่นความเป็นจริงทางปฏิบัติและผลของการปฏิบัติเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นคำถามนี้ กระผมจึงขอเรียนขยายความให้เห็นชัดเจนว่า **คำพูดของหลวงพ่อวัดปากน้ำแต่ละคำนั้น มีค่าสูงที่สุด ถ้าใครรู้จักพิจารณาและปฏิบัติไปตามแนวทางนี้ก็จะเห็นได้ชัดเจน** หรืออย่างน้อยก็จะพอได้ประสบการณ์ที่คุ้มค่าที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และได้พบพระพุทธศาสนา

■ ■ ■ ■

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพสร้างเสนาสนะถวายเป็นวิหารทาน

มูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ด้วย**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** จะได้จัดสร้างกุฏิที่พำนักสงฆ์ เป็นเรือน ๒ ชั้น ๆ ละ ๑๒ ห้อง รวมเป็น ๒๔ ห้อง (มีห้องน้ำ-ห้องสุขาเบ็ดเสร็จ) คิดเป็นมูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๒๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อภายในบริเวณห้อง
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๑๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๑ ชื่อ
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๕๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๓ ชื่อ

ขอเชิญติดต่อบริจาคและรับพระเป็นที่ระลึกได้ที่

๑. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘

๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก กม.ที่ ๑๔ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐ ต่อหมายเลข ๒๒๐

(* ๒๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สี่เหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๑๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สามเหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๕๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงสมเด็จพระธรรมกายฝังเพชร เป็นที่ระลึก ๑ องค์)

• •

สาธุชนผู้สนใจพระตระกูลวัดปากน้ำ โปรดทราบ

พระตระกูลวัดปากน้ำ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ และพระอาจารย์**มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม สร้างขึ้นตามแนววิชชาธรรมกายที่รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจกแก่ผู้ทำบุญนั้น **ไม่มีขาย! แต่หาได้ไม่ยาก** เพราะผู้มาทำบุญที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี หรือที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. จะได้รับพระเป็นที่ระลึกตามที่กำหนดไว้ทุกท่าน

รายการสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง และวีดีโอเทป ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย

จัดทำโดย

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

สิ่งพิมพ์

๑. หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น	๑๐.-
๒. นิพพานให้แจ้ง (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)	๘๐.-
๓. สวดมนต์ทำวัตร	๑๕.-
๔. นิตยสารธรรมกาย	๔๐.-
๕. อริยสัจ ๔	๕๐.-

เทปบันทึกเสียง

๑. ธรรมเทศนาหลวงพ่อวัดปากน้ำ	๓๐.-
๒. สาราณียธรรม หลักธรรมมหาเสน่ห์	๓๐.-
๓. พรสี่ประการ	๓๐.-
๔. อย่าประมาทในธรรมทั้งปวง	๓๐.-
๕. มาปฏิบัติธรรมเพื่ออะไร	๓๐.-
๖. วิชชาธรรมกายที่ว่ามีดีเพราะอะไร	๓๐.-
๗. จงทำตนเป็นเกาะที่พึ่ง	๓๐.-
๘. อะไรคือแก่นสารชีวิต	๓๐.-
๙. อานิสงส์บวชเณร-บวชพระ	๓๐.-
๑๐. เกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนาเป็นของยาก	๓๐.-

ขอเชิญร่วมสร้างโรงเรียนปริยัติธรรมหนึ่งหลังเป็นวิหารทาน

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

อานิสงส์ คือ ผลบุญ เนื่องแต่การบริจาคเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

๑) **ในการสร้างโรงเรียนปริยัติธรรม** และ เครื่องใช้ประจำโรงเรียน ให้เป็นสถานที่กำบังแดด ลม ฝน แด่พระภิกษุสามเณรที่มาจากทุกทิศ เพื่อการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และเพื่ออบรมพระกัมมัฏฐาน

๒) **ในการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ** ทั้งภายในและภายนอกวัด และ

๓) **ในการสร้างโรงภัตตาหารและโรงครัว**

โดยสรุปอานิสงส์รวบยอดที่สำคัญ คือ

๑) **ย่อมเป็นผู้เจริญด้วยปัญญา รู้ทางเจริญทางเสื่อม ตามที่เป็นจริง**

๒) **ย่อมเป็นผู้ไม่คลาดจากธรรมอันเป็นสัมมาทิฏฐิ จักเป็นธรรมทายาทของพระบรมศาสดา เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต** กล่าวคือ จักถึงธรรมกายมรรค ผล นิพพาน อันเป็นบรมสุขและสิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

๓) ในระหว่างที่ยังไม่สิ้นอาสวะและยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารจักร **ก็จักไม่หลงทำกาละ (ตาย) และจะไม่ไปสู่ทุคคติหรืออบายภูมิ**

๔) **จักเป็นผู้มีความสุขอยู่ในสุคติภพ อันสมบูรณ์ บริบูรณ์ ด้วยปัจจัยสี่ และจักเป็นผู้มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวง** มียานพาหนะ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ดี ที่เลิศ เป็นต้น

ขอเชิญตั้งทุนนิธิภัตตาหารคิลานเภสัช

ในชื่อวงศ์ตระกูล หรือคณะของท่าน

วัตถุประสงค์เพื่อนำดอกผลมาใช้เป็นค่าภัตตาหารและค่ารักษาพยาบาลแด่พระภิกษุ สามเณร ผู้อยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรม และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

(๑) **ต้นทุนนิธิของท่านคงอยู่ตลอดไป**

(๒) **ได้ดอกผลมาเป็นค่าใช้จ่ายปัจจัยสี่แด่พระภิกษุ สามเณร ผู้ประพฤติธรรมและเผยแพร่ธรรมอันเป็นบุญเขตกว้างขวางไม่มีประมาณ เป็นบุญและบารมีหลั่งไหลติดตามให้ผลแก่ท่านตลอดกาลนาน** ให้เป็นผู้เจริญรุ่งเรือง สุข สมบูรณ์ บริบูรณ์ ด้วยมนุษยสมบัติ อันมีทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติ และบริวารสมบัติ เป็นต้น และสวรรคสมบัติอันประณีต ได้เป็นพลวปัจจัยให้ถึงนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

(๓) **เท่ากับท่านได้ใส่บาตรทุกวัน และได้รักษาพยาบาลภิกษุอาพาธเป็นประจำ เมื่อนึกถึง "บุญเป็น" คือบุญอันตั้งเป็นอยู่ตลอดกาลนาน ได้ทุกเวลา จิตใจย่อมผ่องใสทุกเมื่อด้วยบุญนี้** ชีวิตย่อมไม่มีตกต่ำ มีแต่จะเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

(๔) ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาปวารณาและบริจาคตั้ง **"ทุนนิธิภัตตาหารฯ"** นี้ได้ทุกวัน **ด้วยทุนประเดิม ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท) ขึ้นไป และเพิ่มทุนได้ทุกวัน** (ครั้งละ ๕๐๐ บาทขึ้นไป ตามระเบียบของธนาคาร)

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ , ๒๒๕-๑๙๙๘

๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐ ต่อหมายเลข ๒๒๐

เช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมให้แก่ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**

หากส่งเงินทางธนาณัติไปรษณีย์โปรดสั่งจ่าย **ป.ณ.หลานหลวง** ในนาม

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม.๑๐๑๐๐

ขอเชิญสาธุชนเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคมของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒินั้น ทางวัดได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางวัดจึงขอสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตนจะขอใช้กลดของวัดก็ได้ และช่วยบำรุงกลดตามกำลังศรัทธา เพื่อให้วัดพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุด ก็ขออนุโมทนา

๔) ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่จะติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรมหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณวัด เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณวัด

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับวัดทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔.๐๐ น.	ตื่นนอน (สัญญาณระฆัง)
๐๔.๓๐ น.	ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม
๐๖.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า
๐๗.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต
๐๘.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา
๐๙.๓๐ น.	ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์
๑๑.๐๐ น.	รับประทานอาหารแล้ว พักผ่อนตามอัธยาศัย
๑๔.๐๐ น.	รับฟังธรรมบรรยาย
๑๗.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรมแล้วพักทำธุระส่วนตัว
๑๙.๐๐ น.	เจริญภาวนาธรรม
๒๑.๓๐ น.	ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺฑตโม) และ**พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

- ๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร
- ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน
- ๑๓.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาส ควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ทุกวันจันทร์ และ **พฤหัสบดี** ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

๒. ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น ที่วิหารเจริญภาวนา(ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน เวลา ๐๗.๓๐ น. มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใด เป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดดังนี้

- ๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม
- ๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์
- ๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน
- ๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม
- ๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับ

๔. ที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

บุญที่ถูกตัดรอน

ญาณรัตนะ*

ปุถุชนคนปกติที่ยังไม่บรรลุความเป็นอริยะย่อมจะมีธาตุธรรมทั้ง ๓ ฝ่าย คือกุสลาธัมมาหรือธรรมฝ่ายพระ อกุสลาธัมมาหรือธรรมฝ่ายมารและอัพยากตาธัมมาหรือธรรมฝ่ายกลาง ๆ อยู่ในธาตุในดวงธรรมและเห็น จำ คิด รู้ คือ "ใจ" ซึ่งตั้งอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมตรงศูนย์กลางกายนั้นหละ คอยครอบงำจิตใจดลจิตดลใจให้แสดงออกทางกาย ทางวาจา และทางใจด้วยการคิด พูด ทำ ในทางที่ดีหรือชั่ว หรือไม่ดีไม่ชั่ว ขึ้นอยู่กับขณะนั้นธรรมฝ่ายใดครอบงำจิตใจอยู่ อันเนื่องมาจากผลกรรมที่ทำไว้และการปล่อยให้กิเลสยึดครองธาตุธรรมมากน้อยเพียงใด จึงเป็นเหตุและผลที่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมคนเราจึงแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน และทำไมจึงแสดงพฤติกรรมอย่างนั้น คือทำดีบ้าง ทำชั่วบ้าง เพราะเหตุใด ? ก็เพราะธาตุธรรม ๓ ฝ่ายนี้เอง ธรรมฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือธรรมฝ่ายดี หรือฝ่ายชั่วที่ครอบงำจิตใจอยู่ก็จะประพฤติปฏิบัติตามอำนาจของธรรมฝ่ายนั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่ที่แต่ละบุคคลหรือสัตว์โลกแต่ละตัวตนจะคุ้นเคยกับการเสพ คือการรับประพฤติปฏิบัติธรรมนั้น ๆ สะสมไว้ในจิตสันดานเพียงใด เช่นมักเสพธรรมฝ่ายชั่วสะสมหมักดองอยู่ในจิตสันดานเป็นอาสวะ และตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดานเป็นอนุสัย ก็มีความโน้มเอียงไปข้างที่จะรับประพฤติปฏิบัติตามธรรมฝ่ายชั่ว หรือบาปอกุศล ส่วนผู้มักเสพธรรมฝ่ายดีฝ่ายบุญกุศลสั่งสมอบรมแก่กล้าเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี ก็มีความโน้มเอียงไปข้างประพฤติดีปฏิบัติชอบตามธรรมฝ่ายดีต่อ ๆ ไปจนถึงบริสุทธิ์โดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นทุกท่านที่ยังมิใช่พระอริยเจ้าจึงไม่ควรประมาทว่าตนเป็นผู้สะอาดบริสุทธิ์แล้ว หรือถูกต้องเสมอไปและไม่ควรประมาทว่าบุคคลอื่นที่กระทำแตกต่างจากตนเป็นผู้ไม่สะอาดบริสุทธิ์หรือถูกอกุสลาธัมมาเข้าครอบครอง เพราะโอกาสที่จะเป็นธาตุธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นได้และเป็นไปโดยไม่รู้ตัวเองด้วย บุคคลจึงไม่ควรประมาทในตนและไม่ประมาทในธรรม

ด้วยเหตุนี้เองการทำบุญในขณะที่จิตใจเป็นบุญเป็นกุศลจึงได้ผลบุญมาก เพราะชื่อว่า "บุญ" นี้ **เป็นธรรมชาติเครื่องชำระกิเลสเครื่องเศร้าหมอง** หรือ**บาปอกุศลจากจิตสันดาน จิตใจจึงบริสุทธิ์ผ่องใสมาก จึงนับเป็นบุญกุศลมาก** ปรากฏเห็น

* *กรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอัครราชทูตที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี*

บุญที่ถูกตัดรอน

(ด้วยญาณพระธรรมกาย) เป็น **"ดวงบุญ" ใสสว่าง**อยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมตรงศูนย์กลางกายของทุกกายสุดกายหยาบกายละเอียด อันเป็นที่ตั้งของธาตุธรรม (กรณีนี้คือกุสลาธัมมา) และดวงเห็น-ดวงจำ-ดวงคิด-ดวงรู้ คือ "ใจ" ซึ่งรวมเรียกว่า **"ดวงธรรม" ที่ทำให้เป็นกาย**นั่นเอง ผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายย่อมเห็นสายบุญสายสมบัติหล่อเลี้ยงให้ได้รับผลเป็นความสุขความเจริญ แต่โดยความเป็นจริงสภาวะจิตที่เป็นกุศลนั้นจะสามารถประคับประคองได้นานเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับบุญบารมีและการรักษาใจมิให้ถูกตัดรอนไป เพราะในขณะที่จิตเป็นบุญอยู่ดวงธรรมที่เป็นฝ่ายกุศลที่ปรากฏเกิดขึ้น ถ้าประมาทขาดสติสัมปชัญญะด้วยปัญญาอันเห็นชอบปล่อยให้กิเลส หรือบาปอกุศลเข้าครอบงำจิตใจได้เมื่อใด ก็จะปรากฏดวงธรรมของฝ่ายบาปอกุศลและฝ่ายกลาง ๆ ปรากฏขึ้นแทนที่ดลจิตใจให้เบี่ยงเบนออกนอกศูนย์กลางของฝ่ายพระ เพราะเหตุนั้นการทำบุญบ่อยครั้งที่ผู้ทำบุญมักจะถูกตัดรอนบุญด้วยเหตุต่าง ๆ กันเช่น

- มีบุคคลมาทำให้หงุดหงิดจิตใจขุ่นมัว
- ใจของผู้ทำบุญเองเกิดหงุดหงิด เพราะไม่ควบคุมสติ
- เกิดความลังเลสงสัยในการทำบุญว่าจะได้รับผลบุญหรือไม่
- เกิดความเสียดายในทรัพย์สิ่งของที่สละไป
- ท้อแท้ในการทำบุญเพราะคิดว่าเกินกำลัง
- สิ่งแวดล้อมไม่สะดวกสบายเพียงพอ
- ไม่ควบคุมอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อกระทบกับอารมณ์หรืออายตนะภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งสัมผัสทางกายที่ไม่ดีเข้ามา
- มีผลประโยชน์แอบแฝงในการทำบุญ
- ไม่รู้ว่าเป็นบุญ ไม่ได้ตั้งใจทำบุญ

การทำบุญที่จะให้ได้ผลบุญเต็มที่จึงต้องป้องกันการตัดรอนบุญ ด้วยการเตรียมกาย วาจาและใจไว้ล่วงหน้า สำรวมอินทรีย์และรักษาศีลให้บริสุทธิ์ก่อนที่จะไปทำบุญ โดยเฉพาะการทำบุญใหญ่ ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดช่องว่างที่อกุศลธรรมจะเข้าแทรกได้ นอกจากการทำบุญด้วยตนเอง แล้วควรจะได้บอกข่าวการบุญการกุศลแก่บุคคลที่เราเคารพรักและรู้จักด้วย**การทำบุญคนเดียวโดยไม่ชักชวนผู้อื่นย่อมได้อานิสงส์ให้เป็นผู้มีโภคทรัพย์มากแต่ขาดญาติมิตรบริวาร ผู้ชักชวนบุคคลอื่นทำบุญแต่ตนเองไม่ได้ทำบุญย่อมได้อานิสงส์แต่เพียงเป็นผู้มีญาติมิตรบริวารมากแต่ขัดสนโภคทรัพย์ ส่วนผู้ที่ทำบุญด้วยตนเองและชักชวนบุคคลอื่นร่วมทำบุญด้วย ย่อมได้อานิสงส์ทั้ง ๒ อย่างคือ มีทั้งโภคทรัพย์และญาติมิตรบริวารมาก**

การทำบุญในโอกาสต่อ ๆ ไปจึงขอให้ทุกท่านทำตามกำลังแต่เต็มความสามารถ อย่าให้บุญต้องถูกตัดรอน นอกจากทำด้วยตัวท่านแล้วอย่าลืมชักชวนบุคคลอื่นร่วมทำบุญด้วย.

■■■■

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

นาม _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตรอก/ซอย _____

ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

(๑) ประสงค์จะ: ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่ _____

☐ ต่ออายุสมาชิก

☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่ _____

ที่อยู่ _____

(๒) เป็นเวลา: ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๖๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๓๒๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๔๘๐ บาท

(ลงชื่อ) _____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

นาม _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตรอก/ซอย _____

ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

ประสงค์จะ: ☐ รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร และให้ประกาศชื่อไว้ที่

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์จะออกนาม

☐ อื่น ๆ _____ จำนวนเงิน _____ บาท

(ลงชื่อ) _____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

หลวงพ่อ**พระครูสมณธรรมสมาทาน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา วัดปากน้ำภาษีเจริญ** ได้มาเยี่ยมหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ผู้เป็นศิษย์ ในระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๓๒

ครูกับศิษย์สุขใจที่ได้พบกัน ในภาพจะเห็นหลวงพ่อพระมหาเสริมชัยกำลังกราบหลวงพ่อพระครูสมณธรรมสมาทานด้วยความเคารพยิ่ง และหลวงพ่อพระมหาเสริมชัยได้ให้การต้อนรับและไต่ถามทุกข์สุข **หลวงพ่อสังเวียน อธิวฑฺโต อดีตหัวหน้าคณะสงฆ์แห่งสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ที่ได้จากกันไป (อยู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ) เสียนาน

จากนั้นหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดฯ ได้นำหลวงพ่อพระครูสมณธรรมสมาทานและคณะ ชมพระพุทธปฏิมาในอุโบสถ ซึ่งล้วนสำเร็จด้วยหินรัตนชาติ มีหยกและหินผลึกเป็นต้น รวม ๓๓ องค์ และที่สำเร็จด้วยโลหะเนื้อดีอีก ๒ องค์

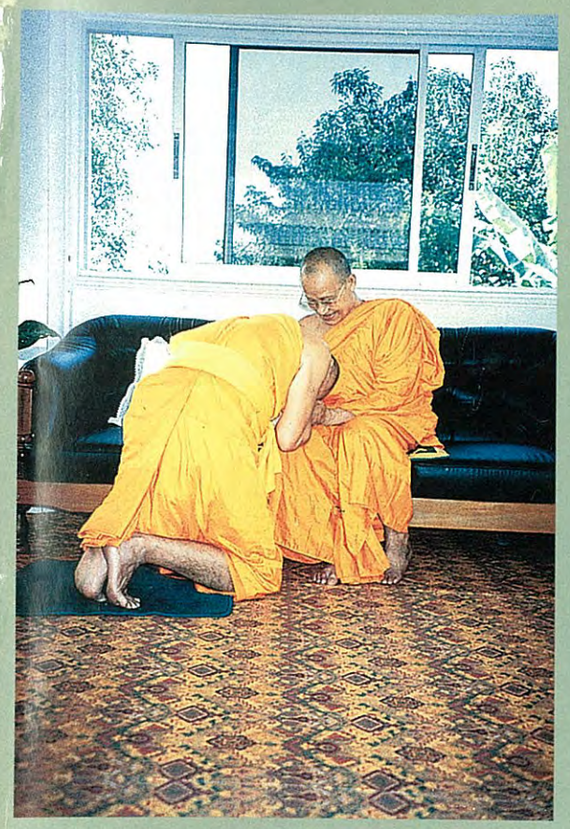

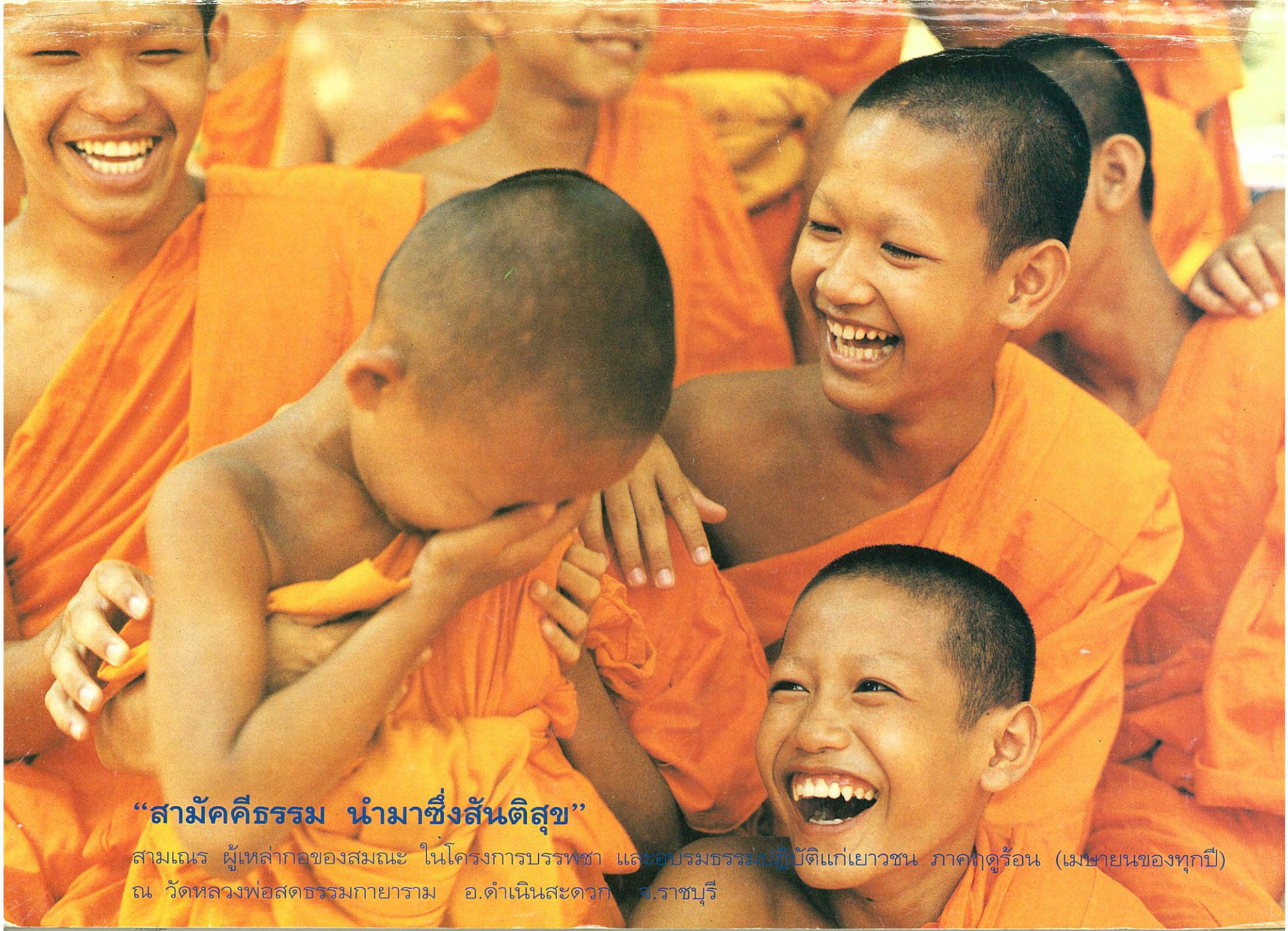

"สามัคคีธรรม นำมาซึ่งสันติสุข"

สามเณร ผู้เหล่ากอของสมณะ ในโครงการบรรพชา และอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชน ภาคฤดูร้อน (เมษายนของทุกปี)
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี